

มหากัณฑ์ ๓

พระราชวัชรบัณฑิต (ประนอม ธมฺมาลงกาโร)
สาสนธรรมาจริยะ : เรียบเรียง

วัดจากแดง สถาบันพระบาฬีโพธิyalัทยและติปฎกสิกขาลัทย
อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

เอกสารประกอบการเรียนพระวินัยปิฎก มหาวรรค

มหำขันธกะ ๓

เรียบเรียง : พระราชวัชรบัณฑิต (ประนอม ธมฺมาลงกาโร)
ศาสนธชธรรมาจริยะ, อาจารย์ผู้สอน, เจ้าอาวาสและอาจารย์ใหญ่
ติปิฎกสิกขาลัย สถาบันพระบาฬีโพธิยาลัยวัดจากแดง

ISBN :

คณะทำงาน : พระมหาอาทิตย์ อภิวิริโย พระมหาธีรวัฒน์ โอภาโส
พระมหาพงษ์พัฒน์ อุปติสโส พระมหาชนาลังการาภังโส
นายน้อม ดาดขุนทด นายรัฐกร ปิ่นแก้ว

ตรวจทาน : พระมหาขวัญโดม ปสนนจิตโต พระมหาสังคีต สงคีตวโร
พระมหาธีรวัฒน์ โอภาโส

จัดรูปเล่ม : น้อม ดาดขุนทด

ประสานงานภาพปก : พระมหาวิสุทธิ ฐานาภโร

ภาพปก : อาจารย์เรืองศักดิ์ ดวงปลา

จัดพิมพ์โดย : วัดจากแดง สถาบันพระบาฬีโพธิยาลัยและติปิฎกสิกขาลัย
๑๖ หมู่ ๖ ถนนเพชรหิรัญ ซอยเพชรหิรัญ ๑๐ ตำบลทรงคนอง
อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ๑๐๑๓๐
โทรศัพท์ ๐๒-๔๕๔-๑๑๒๒

เจ้าภาพจัดพิมพ์ : ๑. คุณสันติ เตชอัครกุล
๒. กลุ่มนักเรียนบาลีวัดจากแดง
๓. คุณเกาสีนา บุญญาภิภัทร

พิมพ์ครั้งที่ ๑ : พฤษภาคม ๒๕๖๖ จำนวนพิมพ์ ๒,๐๐๐ เล่ม

พิมพ์ที่ : หจก.แอลซีพี ฐิติพรการพิมพ์
๑๐๕/๑๑๐-๑๑๒ ถนนประชาอุทิศ ซอย ๔๕
แขวงบางมด เขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๔๐
โทรศัพท์ ๐๒-๘๗๒-๘๘๘๗, ๐๘๘-๖๓๘-๔๕๘๘

คำนำ

ปัจจุบันนี้พระพุทธศาสนาในประเทศไทยกำลังประสบปัญหาที่สำคัญประการหนึ่ง คือชาวพุทธแตกความสามัคคี เนื่องจากมีเจ้าสำนักลัทธิ อาจารย์ต่าง ๆ เกิดขึ้น บางสำนักที่ไม่มีความเข้าใจที่ถูกต้อง ก็ดัดต่อพุทธวจนะในพระไตรปิฎกตามใจตน แล้วเผยแพร่คำสอนที่วิปริตผิดพระธรรมวินัยของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เมื่อปัญหาขยายเป็นวงกว้างก็แก้ไขได้ยาก เพราะเป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ จึงส่งผลให้ชาวพุทธเกิดความแตกแยกมากขึ้น

แท้จริงแล้ว การแก้ปัญหาดังกล่าวต้องแก้ที่ต้นเหตุ ต้องมีการปฏิรูปเชิงบวก คือการส่งเสริมให้มีการศึกษาพระไตรปิฎกอย่างถูกต้อง เป็นมาตรฐาน เรียกว่า **“พระไตรปิฎกศึกษา”** และมีการพัฒนาระบบการเรียนรู้ให้ชาวพุทธเข้าถึงได้ง่าย

พระไตรปิฎก เป็นที่รวบรวมและรักษาคำสอนของพระบรมพระศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นองค์แทนพระบรมศาสดา เป็นคำสอนที่พระสงฆ์ได้ทำการสังคายนา และได้รับมติรับรองอย่างเป็นทางการ กล่าวได้ว่า **“พระไตรปิฎกคือสิ่งแทนพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์”** นั่นเอง

เพราะฉะนั้น พระไตรปิฎกจึงเป็นสิ่งประเสริฐสูงสุดที่ชาวพุทธทุกคนต้องรักษาธำรงไว้ให้มั่นคง ด้วยการตั้งใจศึกษาอย่างถูกต้องและจริงจัง อันจะส่งผลให้ปฏิบัติได้ถูกต้อง และปฏิเวธคือการรู้แจ้งแทงตลอดธรรมก็จะเกิดขึ้นได้ในที่สุด

“วัดจากแดง สถาบันพระบาฬีโพธิyalยและติปิฎกศึกษา” เป็นสถาบันการศึกษาพระไตรปิฎก ได้จัดให้มีการศึกษาพระไตรปิฎกอย่างเป็นระบบ ทั้งพระบาฬี อรรถกถา ฎีกา อนุฎีกา และคัมภีร์สหทวิเสส เพื่อผลิตและพัฒนาผู้เชี่ยวชาญพระไตรปิฎกชั้นสูงให้มีคุณภาพ และขยายผลการศึกษาพระไตรปิฎกไปสู่สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ครู อาจารย์ วิทยากร เด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไป ตลอดถึงนานาชาติ

เอกสารประกอบการเรียน **“มหาชั้นธกะ ๓”** ชุดนี้ มีเนื้อหาต่อจากมหาชั้นธกะ ๒ ได้รวบรวมพระบาฬีมหาชั้นธกะ ๔๖ เรื่อง คือ ๒๑) พาลอพยตตวตถุ ๒๒) นิสสยปฏิบัติสสทธิกกถา ๒๓) อุปสมปาเทตพพญจกั ๒๔) อุปสมปาเทตพพญกั ๒๕) อยถติติยิปุพพกถา ๒๖) ปญจาพาธวตถุ ๒๗) ราชภฏวตถุ ๒๘) องคุลิมาลโจรวตถุ ๒๙) การเกทกโจรวตถุ ๓๐) ลิขิตกโจรวตถุ ๓๑) กสาหดวตถุ ๓๒) ลกขณาทวตถุ ๓๓) อธิณายิกวตถุ ๓๔) ทาสวตถุ ๓๕) กมมารภณชุกวตถุ ๓๖) อุปาลิทารกวตถุ ๓๗) อหิวตโกโรควตถุ ๓๘) กณฎฐกวตถุ ๓๙) อาหุนทริกวตถุ ๔๐) นิสสยมุจจนกถา ๔๑) ราชุสวตถุ ๔๒) สิกขาปทกถา ๔๓) ทณทกมมวตถุ ๔๔) อนาปุจฉวารณวตถุ ๔๕) อปลาพนวตถุ ๔๖) กณฎฐก-

สามเนรวตถุ ๔๗) ปณทกตถุ ๔๘) เถยยสํวาสกตถุ ๔๙) ตีรจณานคตถุ ๕๐) มาตุฆาตก-
วตถุ ๕๑) ปิตุฆาตกตถุ ๕๒) อรหนตฆาตกตถุ ๕๓) ภิกขุณีพุสสกตถุ ๕๔) อุภโตพยณชนกตถุ
๕๕) อนุปชฌายากาทิตถุ ๕๖) อปตตกาทิตถุ ๕๗) นปพพาเขตพพบุคคลกา ๕๘) อลขชีนิสสย-
วตถุ ๕๙) คมิกาทินิสสยวตถุ ๖๐) โคตเตน อนุสสาวนานุชานนา ๖๑) เทวอุปสมปทาเปกขาทิตถุ
๖๒) คพภวิสุอุปสมปทานุชานนา ๖๓) อุปสมปทาวิธิ ๖๔) จตตารโ นิสสยา ๖๕) จตตาริ อกรณียานิ
๖๖) อาปตติยา อทสสเน อุกขิตตาทถุ, ตสสุททานํ ในมหาวรรคแห่งพระวินัยปิฎกภาษาบาลี โดย
แบ่งแต่ละเรื่องเป็น ๔ หัวข้อ คือ เรื่องย่อ อรรถโยชนา อรรถกถา บทกิริยาภิกตฺกและอาชยาต ทั้งนี้ เพื่อ
ฝึกทักษะการย่อความหรือสรุปสาระสำคัญของเรื่อง ทักษะการแปลพระบาลีเป็นไทยโดยพยัญชนะ
และโดยอรรถ เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจเนื้อหาของเรื่องอย่างถูกต้อง ตามนัยที่พระอรรถ-
กถาจารย์ได้อธิบายไว้ และสามารถทรงจำบทกิริยาภิกตฺกและกิริยาอาชยาต สามารถผันคำคือกระจาย
หรือแจกรูปบทกิริยาตามหลักไวยากรณ์บาลีได้

เมื่อนักศึกษาที่ศึกษา “**มหาขันธกะ ๓**” ชุดนี้ จบแล้ว ลำดับต่อไปก็ศึกษาทั้งพระบาลี อรรถ-
กถา และฎีกา เป็นต้น ควบคู่กับคัมภีร์สหทวิเสส เช่น ปทฐปัสสทธิปกรณ์ อภิธานปทีปิกา วุตโตทัย
อสังการะ เป็นต้น ก็จะสามารถเข้าใจเนื้อหาแห่งพระบาลีเป็นต้นได้อย่างถูกต้องชัดเจน

ฉะนั้น ขอให้ นักศึกษาทุกท่านจงตั้งใจศึกษาอย่างจริงจัง หมั่นฝึกฝนทักษะต่าง ๆ อย่างไม่
ย่อท้อด้วยวิธีง่าย ๆ คือ ฟังให้ชินหู ดูให้ชินตา ภาวนาให้ชินใจ หลังจากนั้น จึงค่อยอ่านให้ติดปาก
ดูให้ติดตา ภาวนาให้ติดใจ และขอให้ทุกท่านจงประสบความสำเร็จในการศึกษาพระไตรปิฎกชุดนี้
ทุกประการ

ขออนุโมทนาในกุศลเจตนาของนักศึกษาทั้งหลาย คณะผู้ร่วมจัดทำเอกสารชุดนี้ และคณะ
ศรัทธาสาธุชนผู้ร่วมจัดพิมพ์ ขอให้ทุกท่านจงประสบสุขสวัสดิ์ในที่ทุกสถานในกาลทุกเมื่อ และถึง
ความเจริญรุ่งเรืองในร่มเงาแห่งบวรพระพุทธศาสนาตลอดไป เทอญ.

พระราชวัชรบัณฑิต (ประนอม ธมฺมาลงกาโร)
เจ้าอาวาสและอาจารย์ใหญ่
วัดจากแดง สถาบันพระบาฬีโพธิยาลัยและติปิฎกสิกขาลัย

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	๓
สารบัญ	๕
บทนำ	๗

มหำขันธกะ ๓

๒๑. พาลอพยตตวตถุ	ว่าด้วยภิกษุโง่เขลาไม่ฉลาด	๑๔
๒๒. นิสสัยปฏิบัติปสสทฐิกกถา	ว่าด้วยการระงับนิสสัย	๑๘
๒๓. อุปสมปาเทตพพณจกั	ว่าด้วยองค์ ๕ แห่งภิกษุผู้ควรให้อุปสมบท ๑๖ หมวด	๒๓
๒๔. อุปสมปาเทตพพณกั	ว่าด้วยองค์ ๖ แห่งภิกษุผู้ควรให้อุปสมบท ๑๔ หมวด	๔๕
๒๕. อณฺณตติถียปุพฺพกถา	ว่าด้วยภิกษุผู้เคยเป็นอัญญเดียรธีย์	๖๔
๒๖. ปญจาพาธวตถุ	ว่าด้วยอาพาธ ๕ ชนิด	๘๓
๒๗. ราชมกฺกวตถุ	ว่าด้วยราชกัฏฐบรรพชา	๙๒
๒๘. องคุลิมาลโจรวตถุ	ว่าด้วยโจรองคุลิมาลบรรพชา	๙๙
๒๙. การเภทกโจรวตถุ	ว่าด้วยโจรแหกเรือนจำบรรพชา	๑๐๑
๓๐. ลิขิตกโจรวตถุ	ว่าด้วยโจรถูกออกหมายจับบรรพชา	๑๐๕
๓๑. กสาทตวตถุ	ว่าด้วยบุรุษผู้ถูกเขียนด้วยหว่ายบรรพชา	๑๐๘
๓๒. ลกขณาทตวตถุ	ว่าด้วยบุรุษถูกสักหมายโทษบรรพชา	๑๑๐
๓๓. อธิมายิกวตถุ	ว่าด้วยลูกหนี้บรรพชา	๑๑๑
๓๔. ทาสวตถุ	ว่าด้วยทาสบรรพชา	๑๑๕
๓๕. กมมารณชุกวตถุ	ว่าด้วยบุตรช่างทองผมจุกห้ำแหยมบรรพชา	๑๑๙
๓๖. อุปาสิทธิารกวตถุ	ว่าด้วยเด็กขายอุบาสีบรรพชา	๑๒๒
๓๗. อหิวาตกโรควตถุ	ว่าด้วยอหิวาตโรค	๑๓๐
๓๘. กณฺฐกวตถุ	ว่าด้วยสามเณรกัณฐกะ	๑๓๕
๓๙. อาหุณทริกวตถุ	ว่าด้วยทิศคัปปะ	๑๓๖
๔๐. นิสสัยมุจจนกถา	ว่าด้วยการถือนิสสัยและการพ้นนิสสัย	๑๔๐

๔๑. ราหุลวตถุ	ว่าด้วยพระราหุลกุมารบรรพชา	๑๖๐
๔๒. สิกขาปทกถา	ว่าด้วยสิกขาบทของสามเณร	๑๗๗
๔๓. ทณฺฑกมฺมวตถุ	ว่าด้วยการลงทัณฑกรรมสามเณร	๑๘๐
๔๔. อนาปุจฺฉาวรณวตถุ	ว่าด้วยการกักกันสามเณรโดยไม่บอกอุปัชฌาย์	๑๘๖
๔๕. อปฺลาพนวตถุ	ว่าด้วยการเกลี้ยกล่อมสามเณร	๑๘๘
๔๖. กณฺณกสามเณรวตถุ	ว่าด้วยการนาสนะสามเณรกัณฐกะ	๑๙๐
๔๗. ปณฺฑกวตถุ	ว่าด้วยบัณฑิตเขากบบรรพชา	๑๙๔
๔๘. เถยยสํวาสกวตถุ	ว่าด้วยคนลักเพศและคนเข้ารีตเดียรฉัตรบรรพชา	๑๙๘
๔๙. ตีรจฺฉานคตวตถุ	ว่าด้วยสัตว์ตีสัจฉานบรรพชา	๒๐๖
๕๐. มาตุฆาตกวตถุ	ว่าด้วยคนฆ่ามารดาขอบรรพชา	๒๑๒
๕๑. ปีตุฆาตกวตถุ	ว่าด้วยคนฆ่าบิดาขอบรรพชา	๒๑๖
๕๒. อรหนตฆาตกวตถุ	ว่าด้วยคนฆ่าพระอรหันต์บรรพชา	๒๑๙
๕๓. ภิกฺขุณีทุสฺสวตถุ	ว่าด้วยคนประทุษร้ายภิกษุณีเป็นต้นบรรพชา	๒๒๒
๕๔. อุกฺโขตฺถยณฺชนกวตถุ	ว่าด้วยอุกโขตฺถยณชนกบรรพชา	๒๒๖
๕๕. อนุปฺชฌายกาทิวตถุ	ว่าด้วยคนไม่มีอุปัชฌาย์อุปสมบทเป็นต้น	๒๒๘
๕๖. อปตฺตกาทิวตถุ	ว่าด้วยคนไม่มีบาตรอุปสมบทเป็นต้น	๒๓๔
๕๗. นปฺพพาเซตฺตพฺพคฺคกถา	ว่าด้วยบุคคลไม่ควรให้บรรพชา ๓๒ จำพวก	๒๔๑
๕๘. อลฺลขินีสฺสยวตถุ	ว่าด้วยการให้นิสสัยแก่ภิกษุอลลขินี	๒๕๔
๕๙. คมิกาทินิสฺสยวตถุ	ว่าด้วยการถือนิสสัยของภิกษุผู้เดินทางเป็นต้น	๒๕๗
๖๐. โคตฺเตน อนุสฺสาวานานุชานนา	ว่าด้วยทรงอนุญาตอุปสมบทกรรมโดยสาวตระบุโคตร ของอุปัชฌาย์	๒๖๒
๖๑. เทวอุปสมฺปทาเปกฺขาทิวตถุ	ว่าด้วยอุปสมบทอุปสัมปทาเปกษะ ๒ คน เป็นต้น	๒๖๔
๖๒. คพฺภวีสุปสมฺปาทานุชานนา	ว่าด้วยทรงอนุญาตอุปสมบทให้กุลบุตร	๒๖๗
๖๓. อุปสมฺปทาวีธี	ว่าด้วยอุปสมบทวิธี	๒๖๙
๖๔. จตฺตาริ นิสฺสยา	ว่าด้วยนิสสัย ๔	๒๘๙
๖๕. จตฺตาริ อกรณียานิ	ว่าด้วยกรณียกิจ ๔	๒๙๒
๖๖. อาปตฺติยา อทสฺสเน อุกฺขิตฺตาวตถุ	ว่าด้วยภิกษุถูกสงฆ์ลงอุกเขปนียกรรม เพราะไม่เห็นอาบัติ, รวมเรื่องที่มีในมหาขันธกะ	๒๙๘
บรรณานุกรม		๓๑๘

บทนำ

พระวินัยปิฎก ซึ่งเป็นปิฎก ๑ ในจำนวน ๓ ปิฎก ที่เรียกว่า **พระไตรปิฎก** คือ (๑) **พระวินัยปิฎก** ประมวลพระพุทธรพจน์หมวดพระวินัย (๒) **พระสุตตันตปิฎก** ประมวลพระพุทธรพจน์หมวดพระสูตร (๓) **พระอภิธรรมปิฎก** ประมวลพระพุทธรพจน์หมวดพระอภิธรรม

พระวินัยปิฎก ซึ่งประมวลพระพุทธรพจน์หมวดพระวินัย ว่าด้วยพระพุทธรบัญญัติที่ทรงวางหลักความประพฤติและมารยาท อันเป็นแบบอย่างเยี่ยงอารยชนของผู้เข้ามาบวชประพฤติพรหมจรรย์ชั้นสูงในพระพุทธศาสนา เป็นประมวลพระพุทธรดำรัสตรัสสอนเกี่ยวกับศีลหรือสิกขาบท ตลอดจนพิธีกรรมและขนบธรรมเนียมของพระสงฆ์ อันเป็นกฎระเบียบที่พระภิกษุและพระภิกษุณีต้องปฏิบัติโดยเคร่งครัด นอกจากนี้ ยังได้ประมวลเหตุการณ์พุทธประวัติที่สำคัญ ๆ นับตั้งแต่แรกตรัสรู้สวैयाวิมุตติสุขเป็นต้นไป พร้อมทั้งประวัติการทำสังคายนาไว้ด้วย มี ๒๑,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ แบ่งออกเป็น ๕ คัมภีร์ คือ มหาวิภังค์ ภิกขุณีวิภังค์ มหาวรรค จุลวรรค และปริวาร

มหาวรรค มี ๒ ภาค แบ่งเนื้อหาออกเป็น ๑๐ ชั้นธกะ คือ (๑) มหาวรรค ภาค ๑ มี ๔ ชั้นธกะ จัดเป็นพระวินัยปิฎก เล่ม ๔ (๒) มหาวรรค ภาค ๒ มี ๖ ชั้นธกะ จัดเป็นพระวินัยปิฎก เล่ม ๕ มหาวรรคทั้ง ๒ ภาค นั้น มีเนื้อหาว่าด้วยระเบียบปฏิบัติ ขนบธรรมเนียมประเพณีสงฆ์ เรียกโดยรวมว่า “อภิสมาจาริกสิกขา” ไม่ได้เป็นสิกขาบทบัญญัติ ไม่ได้มาในพระปาติโมกข์ สงฆ์ไม่ต้องยกขึ้นแสดงทุกครึ่งเดือน

มหาวรรค ภาค ๑ แบ่งออกเป็น ๔ ชั้นธกะ คือ (๑) **มหาชั้นธกะ** ตอนว่าด้วยเรื่องสำคัญต่าง ๆ (๒) **อุโปสถชั้นธกะ** ตอนว่าด้วยอุโปสถ (๓) **วัสสูปนายิกชั้นธกะ** ตอนว่าด้วยวันเข้าพรรษา และ (๔) **ปวารณาชั้นธกะ** ตอนว่าด้วยปวารณา

มหาชั้นธกะ แปลว่า ตอนใหญ่ ว่าด้วยเหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ตั้งแต่ครั้งปฐมโพธิกาล จนถึงมัชฌิมโพธิกาล รวม ๖๗ หัวข้อ แต่เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงปฐมโพธิกาลเป็นส่วนมาก

เนื้อหาเริ่มต้นด้วยเหตุการณ์ในสมัยที่ตรัสรู้ใหม่ ๆ คือทรงพิจารณาปัจจุสมุปบาท ณ ควางตันโพธิพฤกษ์ ทรงแสดงธรรมเป็นเหตุให้เป็นพรหมณ์ ณ ควางตันขอขาลนิโครธ เป็นต้น นอกจากนี้ก็มีเรื่องสำคัญอื่น ๆ เช่น ทรงแสดงปฐมเทศนาธัมมจักกัปปวัตตนสูตรและอนัตตลักขณสูตรโปรดภิกษุปัญจวัคคีย์ ทรงแสดงอนุปฺพุพิกถาและสามกัถาสิกธรรมเทศนาคืออริยสัจ ๔ โปรดยสะพร้อมด้วยมารดาบิดา ภรรยาและมิตรสหาย เรื่องข้อกำหนดการอุปสมบท และเนื้อหาจบลงด้วยเรื่องการลงอุกเขปนียกรรมแก่ภิกษุเพราะไม่เห็นอาบัติ เพราะไม่ทำคืนอาบัติ และเพราะไม่สละทิฏฐิอุป

มหาขันธกะ ๓ นี้ มีทั้งหมด ๔๖ หัวข้อ ดังนี้

๒๑. พาลอพยตตวัตถุ ว่าด้วยภิกษุโง่เขลาไม่ฉลาดให้นิสสัยเพราะคิดว่าตนมีพรรษาครบ ๑๐ จึงปรากฏว่าอาจารย์เป็นคนโง่เขลา อันเตวาสิกเป็นบัณฑิต เป็นต้น จึงทรงอนุญาตให้ภิกษุผู้ฉลาดสามารถมีพรรษาครบ ๑๐ หรือมีพรรษาเกิน ๑๐ ให้นิสสัยได้

๒๒. นิสสยปฏิบัติปสสทริกกา ว่าด้วยการระงับนิสสัยจากอุปัชฌาย์เพราะเหตุ ๕ ประการ เช่นอุปัชฌาย์หลีกไป เป็นต้น และการระงับนิสสัยจากอาจารย์เพราะเหตุ ๖ ประการ เช่น อาจารย์หลีกไป เป็นต้น

๒๓. อุปสมปาเทตพพปลจกั ว่าด้วยองค์ ๕ แห่งภิกษุผู้ควรให้อุปสมบท ๑๖ หมวด ซึ่งภิกษุผู้ควรให้อุปสมบท ให้นิสสัย ให้สามเณรอุปฐากได้นั้น ต้องประกอบด้วยคุณสมบัติต่าง ๆ มีทั้งหมด ๘ นัย เช่น ประกอบด้วยศีลชั้นธัมมอันเป็นอเสขะ เป็นต้น ส่วนภิกษุผู้ไม่ควรให้อุปสมบท ไม่ควรให้นิสสัย ไม่ควรใช้สามเณรให้อุปฐาก ก็มีคุณสมบัติตรงกันข้าม

๒๔. อุปสมปาเทตพพจกั ว่าด้วยองค์ ๖ แห่งภิกษุผู้ควรให้อุปสมบท ๑๔ หมวด ซึ่งภิกษุผู้ควรให้อุปสมบท ให้นิสสัย ให้สามเณรอุปฐากได้นั้น ต้องประกอบด้วยคุณสมบัติต่าง ๆ มีทั้งหมด ๗ นัย เช่น ประกอบด้วยศีลชั้นธัมมอันเป็นอเสขะ เป็นต้น ส่วนภิกษุผู้ไม่ควรให้อุปสมบท ไม่ควรให้นิสสัย ไม่ควรใช้สามเณรให้อุปฐาก ก็มีคุณสมบัติตรงกันข้าม

๒๕. อภยติตติยปุพพกกา ว่าด้วยภิกษุผู้เคยเป็นอัญญเดียรถีย์ที่ถูกพระอุปัชฌาย์ว่ากล่าวตักเตือน หนีไปเข้ารีตในลัทธิเดิม กลับมาขอบวชอีก จึงทรงบัญญัติว่า ภิกษุผู้มีความประพฤติเช่นนั้น ไม่พึงให้บรรพชาอุปสมบท แม้ผู้ที่เคยเป็นอัญญเดียรถีย์ หวังบรรพชาอุปสมบท ก็พึงให้ผู้นั้นอยู่ปริวาส ๔ เดือน

๒๖. ปณจพารวตถุ ว่าด้วยอาพาธ ๕ ชนิด คือ โรคเรื้อน โรคฝี โรคกลาก โรคมองคร่อ และโรคลมบ้าหมู พระผู้มีพระภาคทรงบัญญัติว่า กุลบุตรผู้ถูกโรค ๕ ชนิดเปื่อยเบียนไม่พึงให้บรรพชาอุปสมบท

๒๗. ราชภวตถุ ว่าด้วยราชภัฏบรรพชา เหล่ามหาอมาตย์ผู้เป็นแม่ทัพนายกองคิดว่าพระสมณศาสดาบุตรประพตพรหมจรรย์ ใฝ่สงบ มีกัลยาณธรรม ถ้าพวกตนบวชก็พึงเว้นจากกรรมชั่ว ทำกรรมดีได้ จึงพากันไปขอบวช พวกภิกษุได้ให้บรรพชาอุปสมบทแก่พวกทหารเหล่านั้น จึงทรงบัญญัติว่า คนผู้เป็นราชภัฏไม่พึงให้บรรพชาอุปสมบท

๒๘. องคุลิมาลโจรวตถุ ว่าด้วยโจรองคุลิมาลบรรพชา เมื่อชาวบ้านพบเห็นพระองคุลิมาล ต่างหวาดกลัวบ้าง ตกใจบ้าง หนีไปบ้าง ไปทางอื่นบ้าง หลบหน้าบ้าง ปิดประตูบ้าง จึงตำหนิพวกภิกษุที่บวชให้ จึงทรงบัญญัติว่า ภิกษุสงฆ์ไม่พึงบรรพชาอุปสมบทให้โจรที่มีชื่อโด่งดัง

๒๙. การเภทโจรวตถุ ว่าด้วยโจรแหกเรือนจำบรรพชา บุรุษคนหนึ่งทำโจรกรรม ถูกขังไว้ในคุก แหกคุกแล้วหนีไปบวช ชาวบ้านตำนิภิกษุสงฆ์ที่ให้โจรแหกคุกบวช จึงทรงบัญญัติว่า โจรผู้แหกคุก ไม่พึงให้บรรพชาอุปสมบท

๓๐. ลิขิตกโจรวตถุ ว่าด้วยโจรถูกออกหมายจับบรรพชา บุรุษคนหนึ่งทำโจรกรรม หลบหนีไปบวชในหมู่ภิกษุ เจ้าหน้าที่ออกหมายจับเขาทั่วราชอาณาจักร คนบางพวกตำหนิพวกภิกษุผู้บวชให้ จึงทรงบัญญัติว่า โจรผู้ถูกออกหมายจับไม่พึงให้บรรพชาอุปสมบท

๓๑. กสาทตวตถุ ว่าด้วยบุรุษผู้ถูกเขียนด้วยหว่ายบรรพชา ชาวบ้านตำหนิพวกภิกษุผู้บวชให้ จึงทรงบัญญัติว่า บุรุษผู้ถูกเขียนด้วยหว่ายไม่พึงให้บรรพชาอุปสมบท

๓๒. ลกขณาทตวตถุ ว่าด้วยบุรุษถูกสักหมายโทษบรรพชา ชาวบ้านตำหนิพวกภิกษุผู้บวชให้ จึงทรงบัญญัติว่า บุรุษผู้ถูกลงอาญาสักหมายโทษไม่พึงให้บรรพชาอุปสมบท

๓๓. อินายิกวตถุ ว่าด้วยลูกหนี้บรรพชา พวกเจ้าหนี้พบเข้าจึงกล่าวว่าภิกษุนั้นคือลูกหนี้ของตน จึงจับภิกษุนั้น ชาวบ้านตำหนิพวกภิกษุที่บวชให้ จึงทรงบัญญัติว่า คนมีหนี้ไม่พึงให้บรรพชาอุปสมบท

๓๔. ทาสวตถุ ว่าด้วยทาสบรรพชา พวกเจ้านายพบทาสที่หนีไปบวช จึงกล่าวว่าภิกษุนั้นคือทาสของตน จึงจับภิกษุนั้น ชาวบ้านตำหนิพวกภิกษุที่บวชให้ จึงทรงบัญญัติว่า คนที่เป็นทาสไม่พึงให้บรรพชาอุปสมบท

๓๕. กมมารณชุกวตถุ ว่าด้วยบุตรช่างทองผมจุกหัวแหลมบรรพชา มารดาบิดาได้ออกตามหาบุตรถึงอารามได้ถามพวกภิกษุ พวกภิกษุที่ไม่รู้จักตอบว่า ไม่รู้ ที่ไม่เห็นก็ตอบว่า ไม่เห็น ต่อมาพวกเขาได้พบบุตรบวชในหมู่ภิกษุ จึงตำหนิพวกภิกษุว่า ชอบพูดเท็จ ไม่มีความละอาย พระผู้มีพระภาคจึงทรงอนุญาตให้บอกกล่าวแก่สงฆ์เพื่อการปลงผม

๓๖. อุปาลิถารกวตถุ ว่าด้วยเด็กชายอุปาสีบรรพชา ภิกษุทั้งหลายให้เด็กชายเพื่อนกัน ๑๗ คน มีเด็กชายอุปาสีเป็นหัวหน้าบรรพชาอุปสมบท พระผู้มีพระภาคทรงบัญญัติว่า ภิกษุรู้อยู่ ไม่พึงให้บุคคลผู้มีอายุหย่อนกว่า ๒๐ ปี บรรพชาอุปสมบท

๓๗. อหิวาตกโรควตถุ ว่าด้วยอหิวาตกโรค ครอบครวัหนึ่งถึงแก่กรรมด้วยอหิวาตกโรค เหลือเพียงบิดากับบุตรไปบวชในหมู่ภิกษุ เมื่อเขาถวายภิกษาแก่ภิกษุผู้เป็นบิดา สามเณรน้อยก็วิ่งไปขออาหาร ชาวบ้านจึงตำหนิว่า พระสมณศากยบุตรคงไม่ประพฤติดิทรหมจรรย์ สามเณรน้อยนี้คงเกิดจากภิกษุณี จึงทรงบัญญัติว่า เด็กชายมีอายุไม่ถึง ๑๕ ปี ไม่พึงให้บรรพชาอุปสมบท สมัยนั้นท่านพระอานนทคิดหาวิธีที่ทำให้เด็กชาย ๒ คน ของตระกูลอุปฐากที่ถึงแก่กรรมด้วยอหิวาตกโรค ไม่เสียโอกาส จึงกราบทูลเรื่องนั้นให้พระผู้มีพระภาคทรงทราบ จึงทรงอนุญาตให้เด็กชายที่มีอายุไม่ถึง ๑๕ ปี ที่สามารถไล่กาได้ บรรพชา

๓๘. กณฎฐกวตถุ ว่าด้วยสามเณรกัณฐกะ สามเณร ๒ รูป คือสามเณรกัณฐกะและสามเณรมหกะ เป็นอุปฐากของท่านพระอุปัชฌายบุตร ชอบรังแกกันและกัน จึงทรงบัญญัติว่า ภิกษุรูปเดียวไม่ควรมีสามเณรรับใช้ ๒ รูป

๓๙. อาหุณทริกวตถุ ว่าด้วยทิศคัณฑ์ ชาวบ้านตำหนิว่า ทิศทั้งหลายคัณฑ์ มีดมนสำหรับพระสมณศากยบุตร พระสมณศากยบุตรจึงมองไม่เห็นทิศทาง พระผู้มีพระภาคจึงให้ท่านพระอานนท

แจ้งให้พวกภิกษุทราบ ว่า พระผู้มีพระภาคทรงประสงค์จะเสด็จจาริกไปทักษิณาคีรีชนบท ผู้ใดประสงค์ตามเสด็จ จงเตรียม พวกภิกษุได้บอกท่านพระอนนทว่า พระผู้มีพระภาคทรงอนุญาตให้ภิกษุถือนิสสัยอยู่ ๑๐ พรรษา ให้ภิกษุที่มีพรรษา ๑๐ ให้นิสสัย พวกภิกษุที่มีพรรษาน้อยกว่า ๑๐ จึงไม่กล้าติดตามไป เพราะละเมิดพุทธบัญญัติ

๔๐. นิสสัยมุจจนกถา ว่าด้วยการถือนิสสัยและการพ้นนิสสัย พระผู้มีพระภาคทรงอนุญาตภิกษุผู้ฉลาดผู้สามารถให้ถือนิสสัยอยู่ ๕ พรรษา ผู้ไม่ฉลาดไม่สามารถให้ถือนิสสัยอยู่จนตลอดชีวิต และทรงกำหนดองค์ของภิกษุที่ต้องถือนิสสัยและที่ไม่ต้องถือนิสสัยโดยนัยต่าง ๆ ด้วย

๔๑. ราหุลวตถุ ว่าด้วยพระราหุลกุมารบรรพชา พระราหุลกุมารได้เสด็จตามพระผู้มีพระภาคไปทูลขอทรัพย์มรดก พระผู้มีพระภาคจึงทรงรับสั่งให้พระสารีบุตรบรรพชาพระราหุลกุมารด้วยไตรสรณคมน์ ต่อมาพระเจ้าสุทโธทนะเสด็จไปเฝ้าพระผู้มีพระภาค กราบทูลขอพรว่า พระคุณเจ้าไม่พึงบวชให้บุตรที่บิดามารดายังไม่อนุญาต พระผู้มีพระภาคจึงทรงบัญญัติว่า บุตรที่บิดามารดายังไม่อนุญาต ไม่พึงให้บรรพชาอุปสมบท

๔๒. ลิกขาบทกถา ว่าด้วยสิกขาบทของสามเณร พวกสามเณรไม่รู้จำนวนสิกขาบทที่ต้องศึกษา พระผู้มีพระภาคจึงทรงอนุญาตให้สามเณรศึกษาและปฏิบัติในสิกขาบท ๑๐ ประการ มีเจตนางตเว่นจากการฆ่าสัตว์ เป็นต้น

๔๓. ทณฺฑกมมวตถุ ว่าด้วยการลงทัณฑ์กรรมสามเณร เมื่อพวกสามเณรไม่เคารพยำเกรงพวกภิกษุ จึงทรงอนุญาตให้ลงทัณฑ์กรรมแก่สามเณรผู้มีความประพฤติ ๕ อย่าง มีพยายามเพื่อความเสื่อมลาภแก่ภิกษุทั้งหลาย เป็นต้น

๔๔. อนาปุจฉาวรณวตถุ ว่าด้วยการกักกันสามเณรโดยไม่บอกอุปัชฌาย์ พวกภิกษุฉัพพัคคีย์ไม่แจ้งอุปัชฌาย์ทราบก่อน กักกันสามเณรเอาไว้ อุปัชฌาย์เที่ยวตามหา ครั้นพบสามเณรจึงนำเรื่องนั้นไปกราบทูลพระผู้มีพระภาคให้ทรงทราบ จึงทรงบัญญัติว่า ภิกษุยังไม่ขออนุญาตอุปัชฌาย์ก่อน ไม่พึงกักกันสามเณรเอาไว้

๔๕. อปลาพนวตถุ ว่าด้วยการเกลี้ยกล่อมสามเณร พวกภิกษุฉัพพัคคีย์เกลี้ยกล่อมสามเณรของภิกษุผู้เป็นเถระ (ไม่ให้ดูแคล่ภิกษุผู้เถระ) จึงทรงบัญญัติว่า ภิกษุไม่พึงเกลี้ยกล่อมบริษัทของภิกษุอื่น

๔๖. กณฺฐกสามเณรวตถุ ว่าด้วยการนาสนะสามเณรกัณฐกะ สามเณรของท่านพระอุปนันท-ศาकยบุตรประทุษร้ายภิกษุณีชื่อกัณฐิกิ จึงทรงอนุญาตให้นาสนะ สามเณรผู้มีความประพฤติ ๑๐ เรื่อง มีฆ่าสัตว์ เป็นต้น

๔๗. ปณฺทกวตถุ ว่าด้วยบัณฑิตะกับรรพชา บัณฑิตะกัคนหนึ่งบวชเป็นภิกษุแล้วเข้าไปหาภิกษุหนุ่ม ๆ บ้าง สามเณรร่างใหญ่กำยำบ้าง ชักชวนให้ร่วมเพศ แต่ถูกตะเพิดไล่ จึงเข้าไปหาพวกคนเลี้ยยช้างและคนเลี้ยยม้าแล้วชักชวนให้ร่วมเพศ คนเหล่านั้นฆ่าเราแล้วตำหนิ พระผู้มีพระภาคจึงทรงบัญญัติว่า ไม่พึงให้อนุุปสัมบันผู้เป็นบัณฑิตะกับรรพชาอุปสมบท ที่บรรพชาอุปสมบทแล้วพึงให้สีกเสีย

๔๘. เกยยล่าวาสกตฤ ว่าด้วยคนลักเพศและคนเข้ารีตเดียรถีย์บรรพชา ชายบอบบางคนหนึ่ง เมื่อหมั้นญาติในตระกูลสิ้นไป คิดว่าพระสมณะศากยบุตร มีชีวิตสุขสบายและไม่ลำบาก จึงเตรียมบาตร และจีวร ปลงผมและหนวด นุ่งห่มผ้ากาสาเยเสียเองแล้วไปยังอาราม อยู่ร่วมกับพวกภิกษุ เมื่อถูกถาม พรรษาและพระอุปฌาย์ ก็มีอาการส่อพิรุณ พวกภิกษุจึงนิมนต์ให้พระอุบาลีสอบสวนทราบเรื่องแล้ว บอกแก่ภิกษุสงฆ์ พระผู้มีพระภาคจึงทรงบัญญัติห้ามให้อนุปลัมบันที่เป็นคนลักเพศบรรพชาอุปสมบท ที่บรรพชาอุปสมบทแล้วพึงให้สึกเสีย

๔๙. ตีรจฉานคตฤ ว่าด้วยสัตว์ตีรจฉานบรรพชา นาคตัวหนึ่งคิดอุบายที่จะพ้นจากกำเนิด นาค และได้เกิดเป็นมนุษย์ จึงได้จำแลงกายเป็นชายหนุ่ม เข้าไปหาพวกภิกษุขอบรรพชา พวกภิกษุได้ให้นาคนั้นบรรพชาอุปสมบท วันหนึ่ง ไกล่รุ่ง ภิกษุที่เป็นนาควางใจเผลอหลับกลายสภาพเป็นงู ภิกษุอีกรูปหนึ่งเปิดประตูเห็นงูใหญ่เต็มวิหาร จึงตกตะลึงร้องลั่น ภิกษุหลายรูปจึงวิ่งเข้าไปถาม ทราบว่าท่านเป็นนาคแล้วได้กราบทูลเรื่องนั้นให้พระผู้มีพระภาคทรงทราบ จึงทรงบัญญัติห้ามให้อนุปลัมบันผู้เป็นสัตว์ ตีรจฉานอุปสมบท ที่อุปสมบทแล้วพึงให้สึกเสีย

๕๐. มาตุฆาตกตฤ ว่าด้วยคนฆ่ามารดาขอบรรพชา มาณพผู้หนึ่งฆ่ามารดาแล้วอดัด ระอา รังเกียจบาปกรรมนั้น คิดหาวิธีสะสางบาปกรรมนั้น จึงไปขอบวชเป็นภิกษุ พวกภิกษุบอกพระอุบาลีให้สอบสวนมาณพนั้น เมื่อทราบเรื่องนั้นแล้ว จึงกราบทูลให้พระผู้มีพระภาคทรงทราบ จึงทรงบัญญัติว่า อนุปลัมบันผู้ฆ่ามารดาไม่พึงให้บรรพชาอุปสมบท ที่บรรพชาอุปสมบทแล้วพึงให้สึกเสีย

๕๑. ปีตุฆาตกตฤ ว่าด้วยคนฆ่าบิดาขอบรรพชา เมื่อมาณพผู้หนึ่งฆ่าบิดาตาย จึงทรงบัญญัติว่า อนุปลัมบันผู้ฆ่าบิดาบรรพชา ไม่พึงให้บรรพชาอุปสมบท ที่บรรพชาอุปสมบทแล้วพึงให้สึกเสีย

๕๒. อรหณตฆาตกตฤ ว่าด้วยคนฆ่าพระอรหันต์บรรพชา โจรบางพวกปล้นฆ่าภิกษุบางพวก แล้วได้หนีไปบรรพชาในหมู่ภิกษุ พอเห็นพวกโจรถูกเจ้าหน้าที่จับได้กำลังถูกนำไปฆ่า จึงเอ่ยขึ้นว่า โชคดีที่หลบหนีมาได้ทัน ถ้าถูกจับได้ในวันนี้คงถูกฆ่าไปเช่นนั้นด้วย เมื่อภิกษุทั้งหลายทราบเรื่องนั้นแล้วได้กราบทูลให้พระผู้มีพระภาคทรงทราบ จึงทรงบัญญัติว่า อนุปลัมบันผู้ฆ่าพระอรหันต์ ไม่พึงให้อุปสมบท ที่อุปสมบทแล้ว พึงให้สึกเสีย

๕๓. ภิกขุณีทุสทกตฤ ว่าด้วยคนประทุษร้ายภิกษุณีเป็นต้นบรรพชา พวกโจรปล้น ทำร้ายภิกษุณี บางพวกแล้วได้หนีไปบรรพชาในหมู่ภิกษุ พอเห็นพวกโจรถูกเจ้าหน้าที่จับได้กำลังถูกนำไปฆ่า จึงเอ่ยขึ้นว่า โชคดีที่หลบหนีมาได้ทัน ถ้าถูกจับได้ในวันนี้คงถูกฆ่าไปเช่นนั้นด้วย เมื่อภิกษุทั้งหลายทราบเรื่องนั้นแล้วได้กราบทูลให้พระผู้มีพระภาคทรงทราบ จึงทรงบัญญัติว่า อนุปลัมบันผู้ประทุษร้ายภิกษุณี... อนุปลัมบันผู้ทำลายสงฆ์... ผู้ทำร้ายพระพุทธเจ้าจนห่อพระโลหิต ไม่พึงให้อุปสมบท ที่อุปสมบทแล้วพึงให้สึกเสีย

๕๔. อุกโตพณชนกตฤ ว่าด้วยอุกโตพณชนกบรรพชา คน ๒ เพศ บางคนบวชเป็นภิกษุ เสพเมถุนกับสตรีด้วยเพศบุรุษของตนบ้าง ให้บุรุษอื่นเสพเมถุนในเพศสตรีของตนบ้าง จึงทรงบัญญัติว่า อนุปลัมบันผู้เป็นคน ๒ เพศ ไม่พึงให้อุปสมบท ที่อุปสมบทแล้วพึงให้สึกเสีย

๕๕. อนุปขมายกาทิวตถุ ว่าด้วยคนไม่มีอุปขมายอุปสมบทเป็นต้น พวกภิกษุให้คนไม่มีอุปขมายอุปสมบท จึงทรงบัญญัติว่า กุลบุตรผู้ไม่มีอุปขมาย ไม่พึงให้อุปสมบท ...ผู้มีสงฆ์เป็นอุปขมาย ...ผู้มีคณะเป็นอุปขมาย ...ผู้มีบัณฑิตเป็นอุปขมาย ฯลฯ

๕๖. อปตตกาทิวตถุ ว่าด้วยคนไม่มีบาตรอุปสมบทเป็นต้น พวกภิกษุให้คนไม่มีบาตรอุปสมบท เมื่ออุปสมบทแล้วเที่ยวบิณฑบาตด้วยมือ พวกภิกษุตำหนิว่า เหมือนพวกเดียรฉิย จึงทรงบัญญัติว่า กุลบุตรผู้ไม่มีบาตร ไม่พึงให้อุปสมบท ...กุลบุตรผู้ไม่มีจีวร ...ผู้ไม่มีทั้งบาตรและจีวร ฯลฯ

๕๗. นปพพาเขตพบุคคกถา ว่าด้วยบุคคลไม่ควรให้บรรพชา ๓๒ จำพวก พวกภิกษุให้คนมือด้วน คนเท้าด้วน คนทั้งมือทั้งเท้าด้วน ฯลฯ อุปสมบท พระผู้มีพระภาคจึงทรงบัญญัติว่า ไม่พึงให้คนมือด้วนอุปสมบท... ไม่พึงให้คนเท้าด้วน... ไม่พึงให้คนทั้งมือทั้งเท้าด้วน... ฯลฯ

๕๘. อลขขินีสยวตถุณ ว่าด้วยการให้นิสสัยแก่ภิกษุอลัชชี พวกภิกษุณัฬคคิยให้นิสสัยแก่พวกภิกษุอลัชชี จึงทรงบัญญัติว่า ไม่พึงให้นิสสัยแก่พวกภิกษุอลัชชี พวกภิกษุอยู่อาศัยพวกภิกษุอลัชชี ไม่นาน จึงกลายเป็นพวกเดียวกับภิกษุอลัชชี จึงทรงบัญญัติว่า ไม่พึงถือนิสสัยกับพวกภิกษุอลัชชี ทรงอนุญาตให้รอสัก ๔-๕ วัน ก็จะได้รู้ว่าภิกษุผู้ให้นิสสัยเป็นสภาคัน

๕๙. คมิกาทินิสยวตถุณิ ว่าด้วยการถือนิสสัยของภิกษุผู้เดินทางเป็นต้น ภิกษุรูปหนึ่งรู้ว่ามิพระบัญญัติให้ภิกษุถือนิสสัยอยู่ ตนกำลังเดินทางไกล ไม่รู้วิธีปฏิบัติในเรื่องนั้น จึงทรงอนุญาตให้ภิกษุผู้เดินทางไกล เมื่อไม่มีผู้ให้นิสสัย ให้อยู่ได้โดยไม่ต้องถือนิสสัย จึงทรงอนุญาตให้ภิกษุอาพาธ... ฯลฯ

๖๐. โคตเตน อนุสวานานุชาชนา ว่าด้วยทรงอนุญาตอุปสมบทกรรมโดยสวตระบุโคตรของอุปขมาย พระมหากัสสปะมีอุปสัมปทาเปกขะจึงส่งทูตไปนิมนต์พระอาณนทีให้มาสวดอุปสัมปทาเปกขะ พระอาณนทีตอบว่า ไม่สามารถสวดระบุนามของพระเถระ เพราะมีความเคารพ จึงทรงอนุญาตให้สวตระบุโคตรได้

๖๑. เทวอุปสมปทาเปกขาทิวตถุ ว่าด้วยอุปสมบทอุปสัมปทาเปกขะ ๒ คน เป็นต้น พระมหากัสสปะมีอุปสัมปทาเปกขะ ๒ คน ทั้ง ๒ คน แย่งกันอุปสมบทก่อน จึงทรงอนุญาตให้สวดอุปสัมปทาเปกขะได้ ๒ คน ในอนุสาวนาเดียวกัน ทรงบัญญัติว่า ในอนุสาวนาเดียวกัน ทรงอนุญาตให้สวดอุปสัมปทาเปกขะได้ ๒-๓ คน และให้มีอุปขมายรูปเดียวกัน

๖๒. คพหวิฐูปสมปาทานุชาชนา ว่าด้วยทรงอนุญาตอุปสมบทให้กุลบุตร โดยนัยอายุ ๒๐ ปี ทั้งอยู่ในครรรค์ พระกุมารกัสสปะมีอายุครบ ๒๐ ปี นับทั้งเวลาที่อยู่ในครรรค์ จึงได้อุปสมบท เมื่อท่านรู้ว่ามิพระบัญญัติห้ามอุปสมบทให้บุคคลมีอายุหย่อนกว่า ๒๐ ปี แต่ท่านมีอายุครบ ๒๐ ปี ทั้งเวลาที่อยู่ในครรรค์ สงสัยว่า ท่านบวชถูกต้องหรือไม่ จึงทรงบัญญัติว่า สัตว์เกิดนับตั้งแต่จิตดวงแรก วิญญาณดวงแรก เกิดปรากฏขึ้นในครรรค์ของมารดา ทรงอนุญาตให้อุปสมบทกุลบุตรผู้มีอายุครบ ๒๐ ปี ทั้งที่อยู่ในครรรค์

๖๓. อุปสมปทาวิริ ว่าด้วยอุปสมบทวิธี กุลบุตรผู้บวชเป็นโรคเรื้อนก็มี โรคฝีก็มี โรคกลากก็มี โรคมอครอก็มี โรคลมบ้าหมูก็มี พระผู้มีพระภาคจึงทรงอนุญาตให้สงฆ์ผู้จะให้อุปสมบทถามอันตรายิกธรรม เป็นต้นว่า เธอเป็นโรคเรื้อนหรือ นอกจากนี้ ทรงอนุญาตให้ซักซ้อมก่อนแล้วจึงสอบถามอันตรายิก-

ธรรมภายหลัง ทรงบัญญัติว่า ภิกษุผู้โง่เขลา ไม่ฉลาด ไม่ฟังซักซ้อม ทรงอนุญาตให้ภิกษุผู้ฉลาด สามารถ ซักซ้อม ทรงบัญญัติว่า ภิกษุที่ยังไม่ได้รับการแต่งตั้ง ไม่ฟังซักซ้อม ทรงอนุญาตให้ภิกษุที่ได้รับการแต่งตั้ง ซักซ้อม และทรงบัญญัติว่า ภิกษุผู้ซักซ้อมกับอุปสัมปทาเปกขะไม่ฟังเดินมาพร้อมกัน ภิกษุผู้ซักซ้อมฟัง เดินมาก่อนแล้วประกาศให้สงฆ์ทราบ ให้อุปสัมปทาเปกขะเดินเข้ามาทีหลัง

๖๔. จตตาริ นิสสัย ว่าด้วยนิสสัย ๔ ในเวลาติดต่อกจากอุปสมบทแล้ว ฟังบอกเวลา เดือน วัน จำนวนสงฆ์ร่วมสังฆกรรม และนิสสัย ๔ เป็นต้นว่า บรรพชาอาศัยโภชนะคือคำข้าวที่ฟังได้ด้วยปัสติขัง เธอพึงทำอุตสาหะในโภชนะคือคำข้าวที่ฟังได้ด้วยปัสติขังนั้นจนตลอดชีวิต

๖๕. จตตาริ อกรณียานิ ว่าด้วยอกรณียกิจ ๔ ภิกษุทั้งหลายให้ภิกษุรูปหนึ่งบวชแล้วทิ้งไว้ตาม ลำพัง ภิกษุรูปนั้นพบภรรยาระหว่างทาง เมื่อนางทราบว่ายาคือสามีบวชเป็นภิกษุจึงชวนให้เสพเมถุน ภิกษุนั้นจึงเสพเมถุน พระผู้มีพระภาคจึงทรงอนุญาตให้บรรพชาอุปสมบทแล้วอยู่เป็นเพื่อน ให้บอก- อกรณียกิจคือกิจที่ภิกษุไม่พึงกระทำตลอดชีวิต ๔ ประการ เป็นต้นว่า ภิกษุไม่พึงเสพเมถุน โดยที่สุดแม้ กับสัตว์ดิรัจฉานตัวเมีย ภิกษุใดเสพเมถุน ย่อมไม่เป็นสมณะเชื้อสายศากยบุตร เปรียบเหมือนคนถูกตัด ศีรษะ ไม่อาจมีชีวิตอยู่ได้โดยการต่อศีรษะเข้ากับร่างกาย

๖๖. อาปตติยา อทสฺสเน อุกฺขิตตากวตฺถุณี, ตสฺสุทฺทหานิ ว่าด้วยภิกษุถูกสงฆ์ลงอุกเขปนีย- กรรมเพราะไม่เห็นอาบัติ ภิกษุรูปหนึ่งถูกสงฆ์ลงอุกเขปนียกรรมเพราะไม่เห็นอาบัติ สึกแล้วกลับมาขอบวช ใหม่ พระผู้มีพระภาคทรงแสดงวิธีปฏิบัติไว้ว่า ภิกษุพึงถามผู้นั้นว่า เห็นอาบัตินั้นหรือไม่ ถ้าเขาตอบว่า เห็น ก็พึงให้บรรพชา ถ้าเขาตอบว่า ไม่เห็น ก็ไม่พึงให้บรรพชา ครั้นแล้วพึงถามอีกว่า เห็นอาบัตินั้นหรือไม่ ถ้าเขาตอบว่า เห็น ก็พึงให้อุปสมบท ถ้าเขาตอบว่า ไม่เห็น ก็ไม่พึงให้อุปสมบท อย่างนี้เป็นต้น และ รวมเรื่องที่มีในมหาขันธกะ ๑๗๒ เรื่อง มีเรื่องเหตุการณ์แรกตรัสรู้ ณ คเวन्दุมิพุทธคยา เป็นต้น จนถึง เรื่องภิกษุสงฆ์ถูกสงฆ์ลงอุกเขปนียกรรมเพราะไม่สละทิฏฐิบาป

ต่อไปนี้จะได้นำเนื้อหาเหล่านั้น มาแบ่งเป็น ๔ หัวข้อย่อย คือ (๑) เรื่องย่อ (๒) อรรถโยชนา (๓) อรรถกถา และ (๔) บทกิริยาภิรตและอาชยาด เพื่อให้นักศึกษาได้มีความรู้ความเข้าใจได้อย่าง ถูกต้องชัดเจน ตามลำดับ

พระวินัยปิฎก มหาวรรค ภาค ๑

มหาขันธกะ ๓

ตอนว่าด้วยเรื่องสำคัญต่าง ๆ

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น

๒๑. พาลอพยตตวตถุ

ว่าด้วยภิกษุโง่เขลาไม่ฉลาด

เรื่องย่อ

เมื่อภิกษุโง่เขลาให้นิสสัยเพราะคิดว่าตนมีพรรษาครบ ๑๐ จึงปรากฏว่าอาจารย์เป็นคนโง่เขลา อันเตวาสิกเป็นบัณฑิตก็มี อาจารย์เป็นคนโง่เขลา อันเตวาสิกเป็นคนฉลาดก็มี อุปัชฌาย์มีสุตะน้อย อันเตวาสิกเป็นพหูสูตก็มี อาจารย์มีปัญญาทึบ อันเตวาสิกมีปัญญาดีก็มี จึงทรงอนุญาตให้ภิกษุผู้ฉลาด สามารถ มีพรรษาครบ ๑๐ หรือมีพรรษาเกิน ๑๐ ให้นิสสัยได้

อรรถโยชนา

เรื่องอาจารย์โง่เขลา

[๘๒] สมัยนั้น ภิกษุทั้งหลายคิดว่า “เรามีพรรษาครบ ๑๐ เรามีพรรษาครบ ๑๐” แต่เป็นผู้โง่เขลา ไม่ฉลาด ให้นิสสัย

[๘๒] เตน โข ปน สมเณ / ภิกขุ “ทสวสฺสมห ทสวสฺสมหาติ / พาลา อพยตฺตา / นิสฺสยํ เทนติ.

[๘๒] ปน ก็ เตน โข สมเยน โดยสมัย นั้น แล ภิกขุ อ.ภิกขุ ท. พาลา เป็นผู้โง่เขลา อพยตตา เป็นผู้ไม่ฉลาด (หุตวา) เป็น เทนติ ย่อมให้ นิสสัย ซึ่งนิสสัย จินตเนน ด้วยอันคิด อิติ ว่า “(มย) อ.เรา ท. ทสวสสา เป็นผู้ที่มีพรรษาสิบ อมฺห ย่อมเป็น (มย) อ.เรา ท. ทสวสสา เป็นผู้ที่มีพรรษาสิบ อมฺห ย่อมเป็น อิติ ดังนี้.

ปรากฏว่า อาจารย์เป็นผู้โง่เขลา อันเตวาสิกเป็นบัณฑิตก็มี

ทิสสนติ อาจารย์ พาลา, / อนฺเตวาสิกา ปณฺธิตา,

อาจารย์ อ.อาจารย์ ท. พาลา ผู้โง่เขลา, อนฺเตวาสิกา อ.อันเตวาสิก ท. ปณฺธิตา ผู้ฉลาด ทิสสนติ ย่อมปรากฏ,

อาจารย์เป็นผู้ไม่ฉลาด อันเตวาสิกเป็นผู้ฉลาดก็มี

ทิสสนติ อาจารย์ อพยตตา, / อนฺเตวาสิกา พยตตา,

อาจารย์ อ.อาจารย์ ท. อพยตตา ผู้ไม่ฉลาด, อนฺเตวาสิกา อ.อันเตวาสิก ท. พยตตา ผู้ฉลาด ทิสสนติ ย่อมปรากฏ,

อาจารย์มีสุตะน้อย อันเตวาสิกเป็นพหูสุตก็มี

ทิสสนติ อาจารย์ อปฺปสฺสุตา, / อนฺเตวาสิกา พหุสฺสุตา.

อาจารย์ อ.อาจารย์ ท. อปฺปสฺสุตา ผู้มีสุตะน้อย, อนฺเตวาสิกา อ.อันเตวาสิก ท. พหุสฺสุตา ผู้มีสุตะมาก ทิสสนติ ย่อมปรากฏ.

อาจารย์มีปัญญาทรมาน อันเตวาสิกมีปัญญาดีก็มี

ทิสสนติ อาจารย์ ทุปฺปณฺณา, / อนฺเตวาสิกา ปณฺณวนโต.

อาจารย์ อ.อาจารย์ ท. ทุปฺปณฺณา ผู้มีปัญญาทรมาน, อนฺเตวาสิกา อ.อันเตวาสิก ท. ปณฺณวนโต ผู้มีปัญญา ทิสสนติ ย่อมปรากฏ.

บรรดาภิกษุผู้มีความมกน้อย ฯลฯ พวกกันตำหนิ ประณาม โพนทะนาว่า

เย เต ภิกขุ อปฺปิจฺฉา / ฯเปฯ เต อุกฺขมายนฺติ / ขิยนฺติ วิปาเจนฺติ

เย เต ภิกขุ อ.ภิกขุ ท. เหล่านั้น ไต อปฺปิจฺฉา ผู้มีความปรารณาน้อย ฯลฯ เต ภิกขุ อ.ภิกขุ ท. เหล่านั้น อุกฺขมายนฺติ ย่อมเพ่งโทษ ขิยนฺติ ย่อมติเตียน วิปาเจนฺติ ย่อมโพนทะนา อิติ ว่า

“ไฉน ภิกษุทั้งหลายจึงได้อ้างว่า ‘เรามีพรรษาครบ ๑๐ เรามีพรรษาครบ ๑๐’ แต่เป็นผู้โง่เขลา ไม่ฉลาด ให้นิสสัย

“กถํ หิ นาม / ภิกขุ ‘ทสวสฺสมฺห ทสวสฺสมฺหาติ / พาลา อพยตฺตา / นิสฺสัย ทิสฺสนติ.

“ภิกขุ อ.ภิกขุ ท. พาลา เป็นผู้โง่เขลา อพยตตา เป็นผู้ไม่ฉลาด (หุตวา) เป็น ทิสสนติ นาม ให้แล้ว หนอ นิสสัย ซึ่งนิสสัย จินตเนน ด้วยอันคิด อิติ ว่า ‘(มย) อ.เรา ท. ทสวสสา เป็นผู้ที่มีพรรษาสิบ อมฺห ย่อมเป็น (มย) อ.เรา ท. ทสวสสา เป็นผู้ที่มีพรรษาสิบ อมฺห ย่อมเป็น’ อิติ ดังนี้ กถํ หิ เพราะเหตุไร แล.

ปรากฏว่า อาจารย์เป็นผู้โง่เขลา อันเตวาสิกเป็นบัณฑิตก็มี

ทิสสนติ อาจารย์ยา พาลา, / อนฺเตวาสิกา ปณฺฑิตา,

อาจารย์ อ.อาจารย์ ท. พาลา ผู้โง่เขลา, อนฺเตวาสิกา อ.อันเตวาสิก ท. ปณฺฑิตา ผู้ฉลาด ทิสสนติ ย่อมปรากฏ,

อาจารย์เป็นผู้ไม่ฉลาด อันเตวาสิกเป็นผู้ฉลาดก็มี

ทิสสนติ อาจารย์ยา อพฺยตฺตา, / อนฺเตวาสิกา พฺยตฺตา,

อาจารย์ อ.อาจารย์ ท. อพฺยตฺตา ผู้ไม่ฉลาด, อนฺเตวาสิกา อ.อันเตวาสิก ท. พฺยตฺตา ผู้ฉลาด ทิสสนติ ย่อมปรากฏ,

อาจารย์มีสุตะน้อย อันเตวาสิกเป็นพหูสุตก็มี

ทิสสนติ อาจารย์ยา อปฺปสฺสุตา, / อนฺเตวาสิกา พหุสฺสุตา,

อาจารย์ อ.อาจารย์ ท. อปฺปสฺสุตา ผู้มีสุตะน้อย, อนฺเตวาสิกา อ.อันเตวาสิก ท. พหุสฺสุตา ผู้มีสุตะมาก ทิสสนติ ย่อมปรากฏ,

อาจารย์มีปัญหาทรมาน อันเตวาสิกมีปัญหาดีก็มี”

ทิสสนติ อาจารย์ยา ทุปฺปณฺณา, / อนฺเตวาสิกา ปณฺณวณฺโฑติ.

อาจารย์ อ.อาจารย์ ท. ทุปฺปณฺณา ผู้มีปัญหาทรมาน, อนฺเตวาสิกา อ.อันเตวาสิก ท. ปณฺณวณฺโฑ ผู้มีปัญหา ทิสสนติ ย่อมปรากฏ” อิติ ดังนี้.

จึงนำเรื่องนี้ไปกราบทูลพระผู้มีพระภาคให้ทรงทราบ

อลฺหิ เต ภิกฺขุ / ภควโต เอตมตฺถํ อโรเจสุ.

อลฺหิ ครั้งนั้นแล เต ภิกฺขุ อ.ภิกษุ ท. เหล่านั้น อโรเจสุ กราบทูลแล้ว เอตํ อตฺถํ ซึ่งเนื้อความ นั้น ภควโต แก่พระผู้มีพระภาค.

ทรงสอบถาม

พระผู้มีพระภาคทรงสอบถามภิกษุทั้งหลายว่า “ภิกษุทั้งหลาย ทราบว่าพวกภิกษุได้อ้างว่า ‘เรามีพรรษาครบ ๑๐ เรามีพรรษาครบ ๑๐’ แต่เป็นผู้โง่เขลา ไม่ฉลาด ให้นิสสัย ปรากฏว่า อาจารย์เป็นผู้โง่เขลา ... อันเตวาสิกมีปัญหาดีก็มี จริงหรือ”

“สจฺจํ กิร ภิกฺขเว / ภิกฺขุ ‘ทสวสฺสมห ทสวสฺสมหาติ / พาลา อพฺยตฺตา / นิสฺสยํ เทนฺติ. ทิสสนติ อาจารย์ยา พาลา / ฯเปฯ อนฺเตวาสิกา ปณฺณวณฺโฑติ.

(ภควา) อ.พระผู้มีพระภาค (ปฺจุฉิ) ตรัสถามแล้ว อิติ ว่า “ภิกฺขเว ดูก่อนภิกษุ ท. กิร ได้ยินว่า ภิกษุ อ.ภิกษุ ท. พาลา เป็นผู้โง่เขลา อพฺยตฺตา เป็นผู้ไม่ฉลาด (หุตฺวา) เป็น เทนฺติ ย่อมให้ นิสฺสยํ ซึ่งนิสสัย จินตเนน ด้วยอันคิด อิติ ว่า ‘(มยฺ) อ.เรา ท. ทสวสฺสา เป็นผู้มีพรรษาสิบ อมฺห ย่อมเป็น (มยฺ) อ.เรา ท. ทสวสฺสา เป็นผู้มีพรรษาสิบ อมฺห ย่อมเป็น’ อิติ ดังนี้. อาจารย์ยา อ.อาจารย์ ท. พาลา ผู้โง่เขลา ฯฯฯ อนฺเตวาสิกา อ.อันเตวาสิก ท. ปณฺณวณฺโฑ ผู้มีปัญหา ทิสสนติ ย่อมปรากฏ สจฺจํ จริง (กิ) หรือ” อิติ ดังนี้.

ภิกษุทั้งหลายทูลรับว่า “จริง พระพุทธเจ้าข้า”

“สจฺจํ ภควาติ.

(ภิกษุ) อ.ภิกษุ ท. (อาหํสุ) กราบทูลแล้ว อิติ ว่า “ภควา ข้าแต่พระผู้มีพระภาค (เอตํ การณํ) อ.เหตุ นั้น สจฺจํ เป็นความจริง (โหติ) ย่อมเป็น” อิติ ดังนี้.

พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าทรงดำหนิ “ฯลฯ ครั้นแล้วทรงแสดงธรรมมีกถา รับสั่งกับภิกษุทั้งหลาย ว่า “ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้โง่เขลา ไม่ฉลาด ไม่ฟังให้นิสสัย รูปใดให้ ต้องอาบัติทุกกฏ

วิครหิ พุทฺโธ ภควา / ฯเปฯ วิครหิตฺวา ธมฺมํ กถํ กตฺวา / ภิกฺขุ อามนฺเตสี / “น ภิกฺขเว / พาเลน อพฺยตฺเตน / นิสฺสโย ทาทพฺโพ, / โย ททฺเหยย, / อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

ภควา อ.พระผู้มีพระภาค พุทฺโธ ผู้พระพุทเจ้า วิครหิ ทรงติเตียนแล้ว ฯลฯ วิครหิตฺวา ครั้นทรงติเตียนแล้ว กตฺวา ทรงกระทำแล้ว กถํ ซึ่งวาจาเป็นเครื่องกล่าว ธมฺมํ อันประกอบแล้วด้วยธรรม อามนฺเตสี ตรัสเรียกแล้ว ภิกฺขุ ซึ่งภิกษุ ท. อิติ ว่า “ภิกฺขเว ดูก่อนภิกษุ ท. นิสฺสโย อ.นิสสัย (ภิกฺขุณา) อันภิกษุ พาเลน ผู้โง่เขลา อพฺยตฺเตน ผู้ไม่ฉลาด น ทาทพฺโพ ไม่ฟังให้, โย (ภิกฺขุ) อ.ภิกษุ ไต ททฺเหยย ฟังให้, อาปตฺติ อ.อาบัติ ทุกฺกฏา ชื่อว่า ทุกกฏ (โหติ) ย่อมมี อสฺส (ภิกฺขุโน) แก่ภิกษุ นั้น.

ภิกษุทั้งหลาย เราอนุญาตให้ภิกษุผู้ฉลาดสามารถ มีพรรษาครบ ๑๐ หรือมีพรรษาเกิน ๑๐ ให้นิสสัยได้”

อนฺุชานามิ ภิกฺขเว / พฺยตฺเตน ภิกฺขุณา ปฏฺิพฺเเลน / ทสฺวสุเสน วา / อติเรกทสฺวสุเสน วา / นิสฺสยํ ทาทฺนฺติ.

ภิกษเว ดูก่อนภิกษุ ท. (อหํ) อ.เรา อนฺุชานามิ ย่อมอนุญาต พฺยตฺเตน ภิกฺขุณา ปฏฺิพฺเเลน ทสฺวสุเสน วา อติเรกทสฺวสุเสน วา นิสฺสยํ ทาทํ เพื่ออัน- อันภิกษุ ผู้ฉลาด ผู้สามารถ ผู้มีพรรษา ๑๐ หรือ หรือว่า ผู้มีพรรษาเกิน กว่า ๑๐ -ให้ ซึ่งนิสสัย” อิติ ดังนี้.

บทกิริยาภิกตักและอาขยาต

บทกิริยา	คำแปล	บทกิริยา	คำแปล
อมฺห	ย่อมมี, ย่อมเป็น	ทสฺสนฺติ	จักให้, ให้แล้ว [ใช้ดำหนิ]
เทนฺติ	ย่อมให้	อาโรเจสฺสุ	กราบทูลแล้ว
ทิสฺสนฺติ	ย่อมปรากฏ	วิครหิ	ทรงติเตียนแล้ว
อุชฺฌายนฺติ	ย่อมเพ่งโทษ	อามนฺเตสี	ตรัสเรียกแล้ว
ชียนฺติ	ย่อมติเตียน	อนฺุชานามิ	ย่อมอนุญาต
วิปาเจนฺติ	ย่อมโพชนะนา		

๒๒. นิสสัยปฏิบัติปัสสทธิกา

ว่าด้วยการระงับนิสสัย

เรื่องย่อ

เมื่ออุปัชฌาย์และอาจารย์หลักไปบ้าง สึกบ้าง มรณภาพบ้าง ไปเข้ารีตเดียรฉัตรบ้าง พวกภิกษุไม่รู้ว่านิสสัยระงับแล้ว จึงทรงบัญญัติว่า นิสสัยระงับจากอุปัชฌาย์เพราะเหตุ ๕ ประการ ได้แก่ (๑) อุปัชฌาย์หลักไป (๒) อุปัชฌาย์สึก (๓) อุปัชฌาย์มรณภาพ (๔) อุปัชฌาย์ไปเข้ารีตเดียรฉัตร (๕) อุปัชฌาย์สั่งบังคับ

นิสสัยระงับจากอาจารย์เพราะเหตุ ๖ ประการ ได้แก่ (๑) อาจารย์หลักไป (๒) อาจารย์สึก (๓) อาจารย์มรณภาพ (๔) อาจารย์ไปเข้ารีตเดียรฉัตร (๕) อาจารย์สั่งบังคับ (๖) สัทธินาสิกไปอยู่กับอุปัชฌาย์

อัตถโยชนา

เรื่องนิสสัยระงับจากอุปัชฌาย์และอาจารย์

[๘๓] สมัยนั้น เมื่ออุปัชฌาย์และอาจารย์หลักไปก็ดี สึกเสียก็ดี มรณภาพก็ดี ไปเข้ารีตเดียรฉัตรก็ดี ภิกษุทั้งหลายไม่รู้นิสสัยระงับ

[๘๓] เตน โข ปน สมเณ / ภิกขุ / อจริยุปชมาเยสุ ปกณเตสุปี / วิพณเตสุปี / กาลกเตสุปี / ปกขสงกนเตสุปี / นิสสัยปฏิบัติปัสสทธิโย น ชานนติ.

[๘๓] ปน ก็ เตน โข สมเณ โดยสมัย นั้น แล ภิกขุ อ.ภิกษุ ท. อจริยุปชมาเยสุ ครั้นเมื่ออาจารย์และอุปัชฌาย์ ท. ปกณเตสุปี หลักไปแล้วก็ดี วิพณเตสุปี สึกไปแล้วก็ดี กาลกเตสุปี มีกาละอันกระทำแล้วก็ดี ปกขสงกนเตสุปี ย้ายไปแล้ว สู้ฝ่าย (เดียรฉัตร) ก็ดี น ชานนติ ย่อมไม่รู้ นิสสัยปฏิบัติปัสสทธิโย ซึ่งการระงับแห่งนิสสัย ท.

จึงนำเรื่องนี้ไปกราบทูลพระผู้มีพระภาคให้ทรงทราบ

ภควโต เอตมตถ์ อาโรเจสุ.

(ภิกขุ) อ.ภิกษุ ท. อาโรเจสุ กราบทูลแล้ว เอต์ อตถ์ ซึ่งเนื้อความ นั้น ภควโต แก่พระผู้มีพระภาค.

พระผู้มีพระภาครับสั่งว่า “ภิกษุทั้งหลาย นิสสัยระงับจากอุปัชฌาย์ ๕ ประการ เหล่านี้ คือ

“ปญจิม่า ภิกขเว / นิสสัยปฏิบัติปัสสทธิโย อุปชฌายมหา.

(ภควา) อ.พระผู้มีพระภาค (อาห) ตรัสแล้ว อิติ ว่า “ภิกขเว ตุก่อนภิกษุ ท. นิสสัยปฏิบัติปัสสทธิโย อ.การระงับแห่งนิสสัย ท. อุปชฌายมหา จากอุปัชฌาย์ ปญจ ๕ อิม่า เหล่านี้ (โหนดิ) ย่อมมี (อิติ) คือ

๑. อุปัชฌาย์หลักไป

อุปชฌาย์ ปกณโต วา โหติ,

อุปชฌาย์ อ.อุปัชฌาย์ ปกณโต เป็นผู้หลักไปแล้ว โหติ ย่อมเป็น วา หรือ,

๒. อุปัชฌาย์สีก

วิพณโต วา,

วา หรือว่า (อุปชฌาย์) อ.อุปัชฌาย์ วิพณโต เป็นผู้สีกแล้ว (โหติ) ย่อมเป็น,

๓. อุปัชฌาย์มรณภาพ

กาลกโต วา,

(อุปชฌาย์) อ.อุปัชฌาย์ กาลกโต เป็นผู้มรณภาพแล้ว (โหติ) ย่อมเป็น วา หรือ,

๔. อุปัชฌาย์ไปเข้ารีตเดียรถีย์

ปกขสงกนโต วา,

วา หรือว่า (อุปชฌาย์) อ.อุปัชฌาย์ ปกขสงกนโต เป็นผู้ย้ายไปแล้วสู่ฝ่าย (เดียรถีย์) (โหติ) ย่อมเป็น,

๕. อุปัชฌาย์สั่งบังคับ

อาณตติเยว ปณจมี.

อาณตติ เอว อ.การสั่งบังคับ นั้นเทียว (อุปชฌายสส) แห่งอุปัชฌาย์ ปณจมี เป็นที่ ๕ (โหติ) ย่อมเป็น.

ภิกษุทั้งหลาย นิสสัยระงับจากอุปัชฌาย์ ๕ ประการ เหล่านี้

อิม่า โข ภิกขเว / ปณจ นิสสยปฏิบัติปัสสทธิโย อุปชฌายมหา.

ภิกขเว ดูก่อนภิกษุ ท. นิสสยปฏิบัติปัสสทธิโย อ.การระงับแห่งนิสสัย ท. อุปชฌายมหา จากอุปัชฌาย์ ปณจ

๕ อิม่า โข เหล่านี้ แล (โหนติ) ย่อมมี.

ภิกษุทั้งหลาย นิสสัยระงับจากอาจารย์ ๖ ประการ เหล่านี้ คือ

ฉยิม่า ภิกขเว / นิสสยปฏิบัติปัสสทธิโย อาจารย์มหา.

ภิกขเว ดูก่อนภิกษุ ท. นิสสยปฏิบัติปัสสทธิโย อ.การระงับแห่งนิสสัย ท. อาจารย์มหา จากอาจารย์ ฉ ๖

อิม่า เหล่านี้ (โหนติ) ย่อมมี (อิติ) คือ

๑. อาจารย์หลักไป

อาจารย์ ปกณโต วา โหติ,

อาจารย์ อ.อาจารย์ ปกณโต เป็นผู้หลักไปแล้ว โหติ ย่อมเป็น วา หรือ,

๒. อาจารย์สีก

วิพณโต วา,

วา หรือว่า (อาจารย์) อ.อาจารย์ วิพณโต เป็นผู้สีกแล้ว (โหติ) ย่อมเป็น,

๓. อาจารย์มรณภาพ

กาลกโต วา,

(อาจารย์) อ.อาจารย์ กาลกโต เป็นผู้มีการละอันกระทำแล้ว (โหติ) ย่อมเป็น วา หรือ,

๔. อาจารย์ไปเข้าริตเดียรถีย์

ปุกขสงกนโต วา,

วา หรือว่า (อาจารย์) อ.อาจารย์ ปุกขสงกนโต เป็นผู้ย้ายไปแล้วสู่ฝ่าย (เดียรถีย์) (โหติ) ย่อมเป็น,

๕. อาจารย์สั่งบังคับ

อาณตติเยว ปญจมี,

อาณตติ เอว อ.การสั่งบังคับ นั้นเดียว (อาจารย์สฺส) แห่งอาจารย์ ปญจมี เป็นที่ ๕ (โหติ) ย่อมเป็น (วา) หรือ,

๖. สัทธิวิหาริกไปเข้าร่วมกับอุปัชฌาย์

อุปัชฌายเณ วา / สโมธานคโต^๑ โหติ.

วา หรือว่า (สัทธิวิหาริก) อ.สัทธิวิหาริก สโมธานคโต เป็นผู้ถึงแล้วซึ่งการรวมกัน อุปัชฌายเณ กับด้วย อุปัชฌาย์ โหติ ย่อมเป็น.

ภิกษุทั้งหลาย นิสสัยระงับจากอาจารย์ ๖ ประการ เหล่านี้

อิมา โข ภิกษเว / ฉ นิสฺสยปฏิบัติปฺปสฺสทฺธิโย อจฺจริยมาหา.

ภิกษเว ดูก่อนภิกษุ ท. นิสฺสยปฏิบัติปฺปสฺสทฺธิโย อ.การระงับแห่งนิสสัย ท. อจฺจริยมาหา จากอาจารย์ ฉ ๖ อิมา โข เหล่านี้ แล (โหนติ) ย่อมมี.

อรรถกถา

ว่าด้วยองค์เป็นเหตุระงับนิสสัย

ในองค์เป็นเหตุระงับนิสสัยจากอุปัชฌาย์ เป็นต้นว่า อุปัชฌาย์หลักไปเสียก็ดี มีวินิจฉัยดังต่อไปนี้

บทว่า **ปุกฺกนโต** มีความว่า อุปัชฌาย์ใครจะย้ายไปจากอาวาสนั้น หลักไปเสีย คือไปสู่ทิศ ก็แลเมื่อท่านไปแล้วอย่างนั้น ถ้าในวิหารมีภิกษุผู้ให้นิสสัย หรือแม้ในกาลอื่น ตนเคยถือนิสสัยในสำนักภิกษุใด หรือภิกษุใดมีสมโภคและบริโภคเป็นอย่างเดียวกัน พึงถือนิสสัยในสำนักภิกษุนั้น ถ้าภิกษุเช่นนั้นไม่มีแม้วันเดี๋ยวก็นั่งอาบัติไม่ได้ ภิกษุอื่นที่เป็นลัทธิ มีศีลเป็นที่รักมีอยู่ เมื่อทราบว่าเป็นลัทธิ มีศีลเป็นที่รัก พึงขอนิสสัยในวันนั้นทีเดียว ถ้าเธอให้ การให้อย่างนั้นนั้นเป็นการดี แต่ถ้าเธอถามว่า “อุปัชฌาย์ของท่านจักกลับเร็วหรือ” และอุปัชฌาย์ได้พูดไว้อย่างนั้น พึงตอบว่า “ถูกละขอรับ” ถ้าเธอกล่าวว่า “ถ้ากระนั้น

^๑ อ. สโมธานิ คโต

จงคอยอุปัชฌาย์มาเถิด” จะรออุปัชฌาย์กลับก็ควร แต่ถ้าโดยปกติ ทราบไม่ได้ว่า เธอเป็นผู้มีศีลเป็นที่รัก พึงสังเกตสัก ๔-๕ วัน ว่า ภิกษุผู้นั้นจะเป็นสภาคันหรือไม่ แล้วให้เธอทำโอกาส ขอนิสสัย

แต่ถ้าในวัดที่อยู่ ไม่มีภิกษุผู้ให้นิสสัย ทั้งอุปัชฌาย์ได้สั่งว่า “ฉันจักไปสัก ๒-๓ วัน พวกคุณอย่าทรมนทรมายใจเลย” ดังนี้จึงไป ได้ความคัมมอาบัติจนกว่าท่านจะกลับมา

ถ้าแม่ช่าวบ้านในที่นั้น เขานิมนต์ให้ท่านอยู่เกินกว่าเวลาที่กำหนดไว้บ้าง ๕ วัน หรือ ๑๐ วัน ไชรัอุปัชฌาย์นั้นพึงส่งข่าวไปวัดที่อยู่ว่า “พวกภิกษุหนุ่มอย่าทรมนทรมายใจเลย ฉันจักกลับในวันโน้น” แม้อย่างนี้ ก็ได้ความคัมมอาบัติ

ภายหลังเมื่ออุปัชฌาย์กำลังกลับมา มีความติดขัดในระหว่างทาง ด้วยน้ำเต็มแม่น้ำ หรือด้วยโจร เป็นต้น พระเถระคอยน้ำลัดหรือหาเพื่อน ถ้าพวกภิกษุหนุ่มทราบข่าวนั้น ได้ความคัมมอาบัติจนกว่าท่านจะกลับมา แต่ถ้าท่านส่งข่าวมาว่า “ฉันจักอยู่ที่นี้แหละ” ดังนี้ คัมมอาบัติไม่ได้ จะได้นิสสัยในที่ใด พึงไปในที่นั้น

แต่เมื่ออุปัชฌาย์สึกหรือมรณภาพ หรือไปเข้ารีตเดียรฉัยเสีย แม้วันเดียว ก็คัมมอาบัติไม่ได้ จะได้นิสสัยในที่ใด พึงไปในที่นั้น

บทว่า **วิพภนโต** ได้แก่ เคลื่อนจากศาสนา

การประณามนิสสัย ท่านเรียกว่า **สังบังคับ (อาณตติ)** เพราะเหตุานั้น ภิกษุใดถูกอุปัชฌาย์ผลักออกด้วยประณามนิสสัย โดยนัยพระบาลีนี้ว่า “ฉันประณามเธอ” หรือว่า “อย่าเข้ามา ณ ที่นี้” หรือว่า “จงชนบาตรจีวรของเธอออกไปเสีย” หรือว่า “เธอไม่ต้องอุปฐากฉันดอก” ดังนี้ก็ดี โดยนัยพ้นจากบาลีเป็นต้นว่า เธออย่าบอกลาเข้าบ้านกะฉันเลย ดังนี้ก็ดี ภิกษุผู้นั้นพึงขอให้อุปัชฌาย์อดโทษ

ถ้าท่านไม่ยอมอดโทษให้แต่แรก พึงยอมรับทัณฑกรรมแล้ว ขอให้ท่านอดโทษด้วยตนเอง ๓ ครั้ง ก่อน ถ้าท่านไม่ยอมอดโทษให้ พึงเชิญพระมหาเถระที่อยู่ในวัดนั้นให้ช่วยขอโทษแทน ถ้าท่านไม่ยอมอดโทษ พึงวานภิกษุทั้งหลายที่อยู่ในวัดใกล้เคียงให้ช่วยขอโทษแทน

ถ้าถึงอย่างนั้นแล้ว ท่านก็ยังไม่ยอมอดโทษให้ พึงไปในที่อื่นแล้วอยู่ในสำนักของภิกษุทั้งหลาย ผู้เป็นสภาคแก่อุปัชฌาย์ ด้วยคิดว่า “แม้เณอุปัชฌาย์ได้ทราบว่า อยู่ในสำนักของภิกษุทั้งหลายผู้เป็นสภาคของเรา จะพึงอดโทษให้บ้าง”

ถ้าถึงอย่างนั้นแล้ว ท่านก็ยังไม่ยอมอดโทษให้ พึงอยู่ในที่นั้นเสียเถิด ถ้าไม่อาจอยู่ในที่นั้นได้ด้วยโทษมีข้าวแพงเป็นต้น จะมายังวัดที่อยู่เดิมแล้ว ถือนิสสัยในสำนักภิกษุอื่นก็ควร วินิจฉัยในคำว่า **สังบังคับ**เท่านั้น

ว่าด้วยองค์เป็นเหตุระงับนิสสัยจากอาจารย์

บรรดาองค์ ๖ ซึ่งเป็นเหตุให้นิสสัยระงับจากอาจารย์ ในองค์นี้ คือ อาจารย์หลีกไปเสียก็ดี มีวินิจฉัยว่า อาจารย์บางองค์บอกลาแล้วหลีกไป บางองค์ไม่บอกลา ถึงอันเตवासิกก็เป็นอย่างนั้นเหมือนกัน ในอาจารย์และอันเตवासิก ๒ ฝ่ายนั้น ถ้าอันเตवासิกบอกลาอาจารย์ว่า “ผมอยากไปที่โน้น ด้วย

กรณีกิจบางอย่าง ขอรับ” และเธออันอาจารย์ถามว่า “จักไปเมื่อไร ?” จึงตอบว่า “จักไปในเวลาเย็น หรือจักลุกขึ้นไปในกลางคืน” พออาจารย์รับว่า “ดีละ” นิสสัยระงับในทันที

แต่ถ้าเมื่อเธอกล่าวว่า “ผมอยากไปที่โน้น ขอรับ” อาจารย์ตอบว่า “เธอจักเที่ยวบิณฑบาตที่บ้านโน้นก่อน ภายหลังจากรู้” และภิกษุนั้นก็รับว่า “ดีแล้ว” ถ้าเธอไปจากบ้านนั้น เป็นอันไปด้วยดี แต่ถ้าไม่ไป นิสสัยไม่ระงับ ถ้าแม่เมื่ออันเตวาสิกกล่าวว่า “ผมจะไป” แต่อาจารย์สั่งว่า “อย่าเพิ่งไปก่อน กลางคืนหารื้อกันแล้วจึงค่อยรู้” ดังนี้ ครั้นหารื้อกันแล้วจึงไป เป็นอันไปด้วยดี ถ้าไม่ไป นิสสัยไม่ระงับ แต่สำหรับอันเตวาสิกผู้ไม่บอกลาอาจารย์ก่อนหลีกไป นิสสัยระงับในเมื่อล่วงอุปัชฌาย์ไป เมื่อกลับเสียแต่ภายในอุปัชฌาย์ นิสสัยยังไม่ระงับ

ถ้าอาจารย์บอกลาอันเตวาสิกว่า “ฉันจักไปที่โน้นนะคุณ” และเมื่ออันเตวาสิกถามว่า “จักไปเมื่อไร ?” ตอบว่า “เวลาเย็น หรือตอนกลางคืน” พออันเตวาสิกรับว่า “ดีแล้ว” นิสสัยระงับทันที

แต่ถ้าอาจารย์บอกว่า “พรุ่งนี้ฉันจักเที่ยวบิณฑบาตแล้วเลยไป” ฝ่ายอันเตวาสิกรับว่า “ดีแล้ว” นิสสัยยังไม่ระงับก่อน ตลอดวันหนึ่ง ต่อวันรุ่งขึ้นจึงระงับ อาจารย์บอกว่า “ฉันจักไปบิณฑบาตที่บ้านโน้นแล้วจึงจะรู้ว่า จะไปหรือไม่ไป” ถ้าไม่ไป นิสสัยไม่ระงับ ถ้าแม่เมื่ออาจารย์บอกว่า จะไป แล้วถูกอันเตวาสิกหน่วงไว้ว่า “อย่าเพิ่งไปก่อน กลางคืนหารื้อกัน แล้วจึงค่อยทราบ” แม้หารื้อกันแล้วไม่ไป นิสสัยก็ไม่ระงับ

ถ้าอันเตวาสิกและอาจารย์ทั้ง ๒ ต่างออกนอกสีมาไป ด้วยกรณีกิจบางอย่าง ลำดับนั้น ถ้าเมื่อจิตคิดจะไปเกิดขึ้น อาจารย์ไม่ทันบอกลา ไปเสีย แล้วกลับแต่เพียงใน ๒ เลหทุบาท นิสสัยยังไม่ระงับ ถ้าล่วง ๒ เลหทุบาท ออกไปแล้วจึงกลับ นิสสัยย่อมระงับ อาจารย์และอุปัชฌาย์อยู่ในวัดที่อยู่อื่นล่วง ๒ เลหทุบาท ออกไป นิสสัยระงับ อาจารย์ลาสิกขา มรณภาพ ไปเข้าริตเสีย นิสสัยระงับทันที

ส่วนในการ संबังคับวินิจฉัยว่า ถ้าแม่อาจารย์เป็นผู้มีปรารถนาจะสลัดจริง ๆ จึงผลักออกเสียด้วยประณามนิสสัย แต่อันเตวาสิกยังเป็นผู้ถืออาลัยอยู่ว่า “อาจารย์ประณามเราเสียก็จริง แต่ว่าท่านยังเป็นผู้อ่อนโยนด้วยน้ำใจ” ดังนี้ นิสสัยยังไม่ระงับ

ถ้าแม่อาจารย์มีอาลัย แต่อันเตวาสิกหมดอาลัยทอดธุระว่า “คราวนี้ เราจักไม่อาศัยอาจารย์” แม้อย่างนั้น นิสสัยย่อมยังไม่ระงับ และด้วยข้อที่ทั้ง ๒ ฝ่ายยังมีอาลัย นิสสัยย่อมไม่ระงับแท้ ในเมื่อทั้ง ๒ ฝ่ายทอดธุระ นิสสัยจึงระงับ อันเตวาสิกผู้ถูกประณาม ควรยอมรับทัณฑกรรม แล้วขอให้อาจารย์อดโทษ ๓ ครั้ง ถ้าท่านไม่อดโทษให้ ฟังปฏิบัติโดยนัยที่กล่าวแล้วในอุปัชฌาย์

ในข้อว่า **อุปัชฌายเณ วา สโมธานคโต** (หรือถึงความพบปะกับอุปัชฌาย์) นี้ ฟังทราบการพบปะกัน ด้วยอำนาจการได้เห็นและได้ยิน

ถ้าสัทธวัหาริกอาศัยอาจารย์อยู่ เห็นอุปัชฌาย์ให้พระเจดีย์อยู่ในวัดที่อยู่เดียวกัน หรือเที่ยวบิณฑบาตอยู่ในบ้านเดียวกัน นิสสัยย่อมระงับ อุปัชฌาย์เห็น แต่สัทธวัหาริกไม่เห็น นิสสัยไม่ระงับ สัทธวัหาริกเห็นอุปัชฌาย์เดินทางไป หรือไปทางอากาศ ทราบว่า เป็นภิกษุ แต่ไกล แต่ไม่ทราบว่า อุปัชฌาย์ นิสสัยไม่ระงับ ถ้าทราบ นิสสัยระงับ อุปัชฌาย์อยู่บนปราสาท สัทธวัหาริกอยู่ข้างล่าง แต่ไม่ทันเห็นท่าน

ดื่มยาแล้วหลีกไป หรือไม่ทันเห็นท่านซึ่งนั่งที่หอนั้น ฉัน ญ ส่วนข้างหนึ่งแล้วหลีกไป หรือไม่ทันเห็นท่านเมื่อนั่งในมณฑปที่ฟังธรรม ฟังธรรมแล้วหนีไป นิสสัยไม่ระงับ ฟังทราบการพบปะกันด้วยอำนาจการเห็นก่อนด้วยประการฉะนี้

ส่วนการพบปะกันด้วยอำนาจการได้ยิน ฟังทราบดังนี้

ถ้าเมื่ออุปชฌาย์กล่าวธรรมอยู่ หรือทำอนุโมทนาอยู่ ในวัดที่อยู่ก็ดี ในละแวกบ้านก็ดี สัทธวิหาริกได้ยินเสียงแล้ว จำได้ว่า “เสียงอุปชฌาย์ของเรา” นิสสัยระงับ เมื่อจำไม่ได้ ไม่ระงับ วินิจฉัยในการพบปะกันเท่านี้

บทกิริยาภิติกและอาขยาต

บทกิริยา	คำแปล	บทกิริยา	คำแปล
ชานนติ	ย่อมรู้	โหติ	ย่อมมี, ย่อมเป็น
อาโรเจสุ	กราบทูลแล้ว		

๒๓. อุปสมปาเทตพพปญจกัม

ว่าด้วยองค์ ๕ แห่งภิกษุผู้ควรให้อุปสมบท ๑๖ หมวด

เรื่องย่อ

ภิกษุผู้พึงให้อุปสมบท พึงให้นิสสัย พึงใช้สามเณรอุปฐากได้ ต้องประกอบด้วยคุณสมบัติต่าง ๆ มีทั้งหมด ๘ นัย แสดงไว้บางนัย เช่น

๑. ประกอบด้วยศีลชั้นธัมมอันเป็นอเสขะ
๒. ประกอบด้วยสมาธิชั้นธัมมอันเป็นอเสขะ
๓. ประกอบด้วยปัญญาชั้นธัมมอันเป็นอเสขะ
๔. ประกอบด้วยวิมุตติชั้นธัมมอันเป็นอเสขะ
๕. ประกอบด้วยวิมุตติญาณทัสสนชั้นธัมมอันเป็นอเสขะ

ส่วนภิกษุผู้ไม่พึงให้บวช ไม่พึงให้นิสสัย ไม่พึงใช้สามเณรอุปฐาก มีคุณสมบัติตรงกันข้าม

อีกนัยหนึ่ง (๑) เป็นผู้มีศรัทธา (๒) เป็นผู้มีหิริ (๓) เป็นผู้มีโอตตปปะ (๔) เป็นผู้ไม่เกียจคร้าน (๕) เป็นผู้มีสติสมบูรณ์

ส่วนภิกษุผู้ไม่พึงให้บวช ไม่พึงให้นิสสัย ไม่พึงใช้สามเณรอุปัฏฐาก มีคุณสมบัติตรงกันข้าม
อีกนัยหนึ่ง (๑) รู้อาบัติ (๒) รู้อนาบัติ (๓) รู้อาบัติเบา (๔) รู้อาบัติหนัก (๕) จำพระปาติโมกข์
ทั้งสองโดยพิสดารได้แม่นยำ จำแนกได้ดี คล่องแคล่ว วินิจฉัยทั้งโดยสุตตะ โดยอนุพยัญชนะได้ดี
ส่วนภิกษุผู้ไม่พึงให้บวช ไม่พึงให้นิสสัย ไม่พึงใช้สามเณรอุปัฏฐาก มีคุณสมบัติตรงกันข้าม

อรรถโยชนา

เรื่องภิกษุประกอบด้วยองค์ ๕ กัณห์ปักษ์ ฝ่ายดำ ๑

[๘๔] ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๕ ไม่พึงให้อุปสมบท ไม่พึงให้นิสสัย^๑ ไม่พึงใช้
สามเณรอุปัฏฐาก คือ

[๘๔] ปณฺจหิ ภิกฺขเว / องฺเคหิ สมณฺนาคเตน ภิกฺขุนา / น อุปสมฺปาเทตพฺพํ, /
น นิสฺสโย ทาทพฺโพ, / น สามเณโร อุปฺภฺจาเปตพฺโพ.

[๘๔] ภิกฺขเว ดูก่อนภิกษุ ท. ภิกษุนา อันภิกษุ สมณฺนาคเตน ผู้มาตามพร้อมแล้ว องฺเคหิ ด้วยองค์ ท.
ปณฺจหิ ๕ น อุปสมฺปาเทตพฺพํ ไม่พึงให้อุปสมบท, นิสฺสโย อ.นิสสัย (เตน ภิกษุนา) อันภิกษุ นั้น น ทาทพฺโพ
ไม่พึงให้, สามเณโร อ.สามเณร (เตน ภิกษุนา) อันภิกษุ นั้น น อุปฺภฺจาเปตพฺโพ ไม่พึงให้อุปฐาก. (อิตฺติ) คือ

๑. ไม่ประกอบด้วยศีลขันธอันเป็นอเสขะ

น อเสขน^๒ / สิลกฺขนฺเณน สมณฺนาคโต โหติ,

(โส ภิกฺขุ) อ.ภิกษุ นั้น สมณฺนาคโต เป็นผู้มาตามพร้อมแล้ว สิลกฺขนฺเณน ด้วยกองแห่งศีล อเสขน อันเป็น
อเสขะ โหติ ย่อมเป็น น หามิได้,

๒. ไม่ประกอบด้วยสมาธิขันธอันเป็นอเสขะ

น อเสขน / สมาธิกฺขนฺเณน สมณฺนาคโต โหติ,

(โส ภิกฺขุ) อ.ภิกษุ นั้น สมณฺนาคโต เป็นผู้มาตามพร้อมแล้ว สมาธิกฺขนฺเณน ด้วยกองแห่งสมาธิ อเสขน
อันเป็นอเสขะ โหติ ย่อมเป็น น หามิได้,

๓. ไม่ประกอบด้วยปัญญาขันธอันเป็นอเสขะ

น อเสขน / ปญฺญากฺขนฺเณน สมณฺนาคโต โหติ,

(โส ภิกฺขุ) อ.ภิกษุ นั้น สมณฺนาคโต เป็นผู้มาตามพร้อมแล้ว ปญฺญากฺขนฺเณน ด้วยกองแห่งปัญญา อเสขน
อันเป็นอเสขะ โหติ ย่อมเป็น น หามิได้,

^๑ ไม่พึงให้อุปสมบท คือ ไม่พึงเป็นอุปัชฌาย์ให้ใคร ๆ อุปสมบท ไม่พึงให้นิสสัย คือ ไม่พึงเป็นอาจารย์ให้นิสสัย (วิ.อ. ๓/๘๔/๔๔)

^๒ สี.,ฉ. อเสกฺขน, เอวมฺปฺริปี.

๔. ไม่ประกอบด้วยวิมุตติขั้นอันเป็นอเสขะ

น อเสขเณ / วิมุตติกฺขนฺเณ สมณนาคโต โหติ,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกขุ นั้น สมณนาคโต เป็นผู้มาตามพร้อมแล้ว วิมุตติกฺขนฺเณ ด้วยกองแห่งวิมุตติ อเสขเณ อันเป็นอเสขะ โหติ ย่อมเป็น น หามิได้,

๕. ไม่ประกอบด้วยวิมุตติญาณทัสสนขั้นอันเป็นอเสขะ^๑

น อเสขเณ / วิมุตติญาณทัสสนกฺขนฺเณ สมณนาคโต โหติ.

(โส ภิกขุ) อ.ภิกขุ นั้น สมณนาคโต เป็นผู้มาตามพร้อมแล้ว วิมุตติญาณทัสสนกฺขนฺเณ ด้วยกองแห่งวิมุตติญาณทัสสนะ อเสขเณ อันเป็นอเสขะ โหติ ย่อมเป็น น หามิได้.

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๕ เหล่านี้แล ไม่พึงให้อุปสมบท ไม่พึงให้นิสสัย ไม่พึงใช้สามเณรอุปัฏฐาก (๑)

อิเมหิ โข ภิกขเว / ปญฺจหฺงเคหิ สมณนาคเตน ภิกขุณา / น อุปสมปาเทตพพํ, / น นิสสัย ทาทพฺโพ, / น สามเณโร อุฏฺฐาเปตพฺโพ. (๑)

ภิกขเว ดูก่อนภิกษุ ท. ภิกขุณา อันภิกษุ สมณนาคเตน ผู้มาตามพร้อมแล้ว องฺเคหิ ด้วยองค์ ท. ปญฺจหิ ๕ อิเมหิ โข เหล่านี้ แล น อุปสมปาเทตพพํ ไม่พึงให้อุปสมบท, นิสสัย อ.นิสสัย (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น น ทาทพฺโพ ไม่พึงให้, สามเณโร อ.สามเณร (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น น อุฏฺฐาเปตพฺโพ ไม่พึงให้อุปัฏฐาก.

สูกกปัฏ ฝ่ายขาว ๑

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๕ พึงให้อุปสมบท พึงให้นิสสัย พึงใช้สามเณรอุปัฏฐาก คือ

ปญฺจหิ ภิกขเว / องฺเคหิ สมณนาคเตน ภิกขุณา / อุปสมปาเทตพพํ, / นิสสัย ทาทพฺโพ, / สามเณโร อุฏฺฐาเปตพฺโพ.

ภิกขเว ดูก่อนภิกษุ ท. ภิกขุณา อันภิกษุ สมณนาคเตน ผู้มาตามพร้อมแล้ว องฺเคหิ ด้วยองค์ ท. ปญฺจหิ ๕ อุปสมปาเทตพพํ พึงให้อุปสมบท, นิสสัย อ.นิสสัย (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น ทาทพฺโพ พึงให้, สามเณโร อ.สามเณร (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น อุฏฺฐาเปตพฺโพ พึงให้อุปัฏฐาก (อิตติ) คือ

๑. ประกอบด้วยศีลขั้นอันเป็นอเสขะ

อเสขเณ สีลกฺขนฺเณ สมณนาคโต โหติ,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกษุ นั้น สมณนาคโต เป็นผู้มาตามพร้อมแล้ว สีลกฺขนฺเณ ด้วยกองแห่งศีล อเสขเณ อันเป็นอเสขะ โหติ ย่อมเป็น,

๒. ประกอบด้วยสมาธิขั้นอันเป็นอเสขะ

อเสขเณ สมาธิกฺขนฺเณ สมณนาคโต โหติ,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกษุ นั้น สมณนาคโต เป็นผู้มาตามพร้อมแล้ว สมาธิกฺขนฺเณ ด้วยกองแห่งสมาธิ อเสขเณ อันเป็นอเสขะ โหติ ย่อมเป็น,

^๑ สิลขั้นอันเป็นอเสขะเป็นต้น หมายถึง ศีล สมาธิ ปัญญา ผล และปัจจเวกขณญาณ ของพระอรหันต์ (วิ.อ. ๓/๘๔/๔๘)

๓. ประกอบด้วยปัญญาชั้นอันเป็นอเสขะ

อเสขะ ปัญญาชั้นอนันตสมาธิ โหติ,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกขุ นั้น อนันตสมาธิ เป็นผู้มาตามพร้อมแล้ว ปัญญาชั้นอนันตสมาธิ อเสขะ อันเป็นอเสขะ โหติ ย่อมเป็น,

๔. ประกอบด้วยวิมุตติชั้นอันเป็นอเสขะ

อเสขะ วิมุตติชั้นอนันตสมาธิ โหติ,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกขุ นั้น อนันตสมาธิ เป็นผู้มาตามพร้อมแล้ว วิมุตติชั้นอนันตสมาธิ อเสขะ อันเป็นอเสขะ โหติ ย่อมเป็น,

๕. ประกอบด้วยวิมุตติญาณทัสนะชั้นอันเป็นอเสขะ

อเสขะ วิมุตติญาณทัสนะชั้นอนันตสมาธิ / อนันตสมาธิ โหติ.

(โส ภิกขุ) อ.ภิกขุ นั้น อนันตสมาธิ เป็นผู้มาตามพร้อมแล้ว วิมุตติญาณทัสนะชั้นอนันตสมาธิ อเสขะ อันเป็นอเสขะ โหติ ย่อมเป็น.

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๕ เหล่านี้แล พึงให้อุปสมบท พึงให้นิสสัย พึงใช้สามเณร อุปัฏฐาก (๒)

อิมิ โข ภิกขเว / ปญฺหะเหติ อนันตสมาธิ ภิกขุ / อุปสมปาเทตพฺพํ, นิสสัย ทาตพฺพํ, / สามเณโร อุปัฏฐาเปตพฺพํ. (๒)

ภิกขเว ดูก่อนภิกษุ ท. ภิกขุ อนันตสมาธิ ผู้มาตามพร้อมแล้ว องฺเหติ ด้วยองค์ ท. ปญฺหิ ๕ อิมิ โข เหล่านี้ แล อุปสมปาเทตพฺพํ พึงให้อุปสมบท, นิสสัย อ.นิสสัย (เตน ภิกขุ) อนันตสมาธิ นั้น ทาตพฺพํ พึงให้, สามเณโร อ.สามเณร (เตน ภิกขุ) อนันตสมาธิ นั้น อุปัฏฐาเปตพฺพํ พึงให้อุปัฏฐาก.

กัณห์ปักษ์ ๒

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๕ แม้อื่นอีก ไม่พึงให้อุปสมบท ไม่พึงให้นิสสัย ไม่พึงใช้สามเณรอุปัฏฐาก คือ

อปเรหิปี ภิกขเว / ปญฺหะเหติ อนันตสมาธิ ภิกขุ / น อุปสมปาเทตพฺพํ, / น นิสสัย ทาตพฺพํ, / น สามเณโร อุปัฏฐาเปตพฺพํ.

ภิกขเว ดูก่อนภิกษุ ท. ภิกขุ อนันตสมาธิ ผู้มาตามพร้อมแล้ว องฺเหติ ด้วยองค์ ท. ปญฺหิ ๕ อปเรหิปี แม้อื่นอีก น อุปสมปาเทตพฺพํ ไม่พึงให้อุปสมบท, นิสสัย อ.นิสสัย (เตน ภิกขุ) อนันตสมาธิ นั้น น ทาตพฺพํ ไม่พึงให้, สามเณโร อ.สามเณร (เตน ภิกขุ) อนันตสมาธิ นั้น น อุปัฏฐาเปตพฺพํ ไม่พึงให้อุปัฏฐาก. (อิตติ) คือ

๑. ตนเองไม่ประกอบด้วยศีลชั้นอันเป็นอเสขะ และไม่ชักชวนผู้อื่นในศีลชั้นอันเป็นอเสขะ

อตตนา น อเสขะ / สิลกฺขนเณ อนันตสมาธิ โหติ, / น ปรี / อเสขะ สิลกฺขนเณ สมาทเปตา;

(โส ภิกขุ) อ.ภิกขุ นั้น สมณนาโคโต เป็นผู้มาตามพร้อมแล้ว สิลกขนฺธเณ ด้วยกองแห่งศีล อเสขเณ อันเป็นอเสขะ อุตตนา ด้วยตน โหติ ย่อมเป็น น หามิได้, สมหาเปตา เป็นผู้ชักชวน ปรี (ปุคฺคล) ซึ่งบุคคลอื่น สิลกขนฺธเณ ในกองแห่งศีล อเสขเณ อันเป็นอเสขะ (โหติ) ย่อมเป็น น หามิได้;

๒. ตนเองไม่ประกอบด้วยสมาธิขั้นอันเป็นอเสขะ และไม่ชักชวนผู้อื่นในสมาธิขั้นอันเป็นอเสขะ

อุตตนา น อเสขเณ / สมาธิกขนฺธเณ สมณนาโคโต โหติ, / น ปรี / อเสเณ สมาธิกขนฺธเณ สมหาเปตา;

(โส ภิกขุ) อ.ภิกขุ นั้น สมณนาโคโต เป็นผู้มาตามพร้อมแล้ว สมาธิกขนฺธเณ ด้วยกองแห่งสมาธิ อเสขเณ อันเป็นอเสขะ อุตตนา ด้วยตน โหติ ย่อมเป็น น หามิได้, สมหาเปตา เป็นผู้ชักชวน ปรี (ปุคฺคล) ซึ่งบุคคลอื่น สมาธิกขนฺธเณ ในกองแห่งสมาธิ อเสเณ อันเป็นอเสขะ (โหติ) ย่อมเป็น น หามิได้;

๓. ตนเองไม่ประกอบด้วยปัญญาขั้นอันเป็นอเสขะ และไม่ชักชวนผู้อื่นในปัญญาขั้นอันเป็นอเสขะ

อุตตนา น อเสขเณ / ปญญากขนฺธเณ สมณนาโคโต โหติ, / น ปรี / อเสเณ ปญญากขนฺธเณ สมหาเปตา;

(โส ภิกขุ) อ.ภิกขุ นั้น สมณนาโคโต เป็นผู้มาตามพร้อมแล้ว ปญญากขนฺธเณ ด้วยกองแห่งปัญญา อเสขเณ อันเป็นอเสขะ อุตตนา ด้วยตน โหติ ย่อมเป็น น หามิได้, สมหาเปตา เป็นผู้ชักชวน ปรี (ปุคฺคล) ซึ่งบุคคลอื่น ปญญากขนฺธเณ ในกองแห่งปัญญา อเสเณ อันเป็นอเสขะ (โหติ) ย่อมเป็น น หามิได้;

๔. ตนเองไม่ประกอบด้วยวิมุตติขั้นอันเป็นอเสขะ และไม่ชักชวนผู้อื่นในวิมุตติขั้นอันเป็นอเสขะ

อุตตนา น อเสขเณ / วิมุตติกขนฺธเณ สมณนาโคโต โหติ, / น ปรี / อเสเณ วิมุตติกขนฺธเณ สมหาเปตา;

(โส ภิกขุ) อ.ภิกขุ นั้น สมณนาโคโต เป็นผู้มาตามพร้อมแล้ว วิมุตติกขนฺธเณ ด้วยกองแห่งวิมุตติ อเสขเณ อันเป็นอเสขะ อุตตนา ด้วยตน โหติ ย่อมเป็น น หามิได้, สมหาเปตา เป็นผู้ชักชวน ปรี (ปุคฺคล) ซึ่งบุคคลอื่น วิมุตติกขนฺธเณ ในกองแห่งวิมุตติ อเสเณ อันเป็นอเสขะ (โหติ) ย่อมเป็น น หามิได้;

๕. ตนเองไม่ประกอบด้วยวิมุตติญาณทัสสนขั้นอันเป็นอเสขะ และไม่ชักชวนผู้อื่นในวิมุตติญาณทัสสนขั้นอันเป็นอเสขะ

อุตตนา น อเสขเณ / วิมุตติญาณทสฺสนกขนฺธเณ สมณนาโคโต โหติ, / น ปรี / อเสเณ วิมุตติญาณทสฺสนกขนฺธเณ สมหาเปตา.

(โส ภิกขุ) อ.ภิกขุ นั้น สมณนาโคโต เป็นผู้มาตามพร้อมแล้ว วิมุตติญาณทสฺสนกขนฺธเณ ด้วยกองแห่งวิมุตติญาณทัสสนะ อเสขเณ อันเป็นอเสขะ อุตตนา ด้วยตน โหติ ย่อมเป็น น หามิได้, สมหาเปตา เป็นผู้ชักชวน ปรี (ปุคฺคล) ซึ่งบุคคลอื่น วิมุตติญาณทสฺสนกขนฺธเณ ในกองแห่งวิมุตติญาณทัสสนะ อเสเณ อันเป็นอเสขะ (โหติ) ย่อมเป็น น หามิได้;

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๕ เหล่านี้แล ไม่พึงให้อุปสมบท ไม่พึงให้นิสสัย ไม่พึงใช้สามเณรอุปัฏฐาก (๓)

อิเมติ โข ภิกขเว / ปณฺหะเหติ สมณนาคเตน ภิกขุณา / น อุปสมปาเทตพฺพํ, / น นิสสัย ทาตพฺพํ, / น สามเณโร อุปฏฺฐาเปตพฺพํ. (๓)

ภิกขเว ดูก่อนภิกษุ ท. ภิกขุณา อันภิกษุ สมณนาคเตน ผู้มาตามพร้อมแล้ว องฺเหติ ด้วยองค์ ท. ปณฺหะติ ๕ อิเมติ โข เหล่านี้ แล น อุปสมปาเทตพฺพํ ไม่พึงให้อุปสมบท, นิสสัย อ.นิสสัย (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น น ทาตพฺพํ ไม่พึงให้ สามเณโร อ.สามเณร (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น น อุปฏฺฐาเปตพฺพํ ไม่พึงให้อุปัฏฐาก.

สุกกปัฏ ๒

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๕ พึงให้อุปสมบท พึงให้นิสสัย พึงใช้สามเณรอุปัฏฐาก คือ

ปณฺหะติ ภิกขเว / องฺเหติ สมณนาคเตน ภิกขุณา / อุปสมปาเทตพฺพํ, / นิสสัย ทาตพฺพํ, / สามเณโร อุปฏฺฐาเปตพฺพํ.

ภิกขเว ดูก่อนภิกษุ ท. ภิกขุณา อันภิกษุ สมณนาคเตน ผู้มาตามพร้อมแล้ว องฺเหติ ด้วยองค์ ท. ปณฺหะติ ๕ อุปสมปาเทตพฺพํ พึงให้อุปสมบท, นิสสัย อ.นิสสัย (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น ทาตพฺพํ พึงให้, สามเณโร อ.สามเณร (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น อุปฏฺฐาเปตพฺพํ พึงให้อุปัฏฐาก. (อิตติ) คือ

๑. ตนเองประกอบด้วยสี่ลขันธอันเป็นอเสขะ และชักชวนผู้อื่นในสี่ลขันธอันเป็นอเสขะ

อตฺตนา อเสเสน / สีสกฺขนฺเณ สมณนาคโต โหติ, / ปรี อเสเซ สีสกฺขนฺเณ สมาทเปตา; (โส ภิกฺขุ) อ.ภิกฺขุ นั้น สมณนาคโต เป็นผู้มาตามพร้อมแล้ว สีสกฺขนฺเณ ด้วยกองแห่งศีล อเสเสน อันเป็นอเสขะ อตฺตนา ด้วยตน โหติ ย่อมเป็น, สมาทเปตา เป็นผู้ชักชวน ปรี (บุคคล) ซึ่งบุคคลอื่น สีสกฺขนฺเณ ในกองแห่งศีล อเสเซ อันเป็นอเสขะ (โหติ) ย่อมเป็น;

๒. ตนเองประกอบด้วยสมาธิขันธอันเป็นอเสขะ และชักชวนผู้อื่นในสมาธิขันธอันเป็นอเสขะ

อตฺตนา อเสเสน / สมาธิกฺขนฺเณ สมณนาคโต โหติ, / ปรี อเสเซ สมาธิกฺขนฺเณ สมาทเปตา;

(โส ภิกฺขุ) อ.ภิกฺขุ นั้น สมณนาคโต เป็นผู้มาตามพร้อมแล้ว สมาธิกฺขนฺเณ ด้วยกองแห่งสมาธิ อเสเสน อันเป็นอเสขะ อตฺตนา ด้วยตน โหติ ย่อมเป็น, สมาทเปตา เป็นผู้ชักชวน ปรี (บุคคล) ซึ่งบุคคลอื่น สมาธิกฺขนฺเณ ในกองแห่งสมาธิ อเสเซ อันเป็นอเสขะ (โหติ) ย่อมเป็น;

๓. ตนเองประกอบด้วยปัญญาขันธอันเป็นอเสขะ และชักชวนผู้อื่นในปัญญาขันธอันเป็นอเสขะ

อตฺตนา อเสเสน / ปญฺญากฺขนฺเณ สมณนาคโต โหติ, / ปรี อเสเซ ปญฺญากฺขนฺเณ สมาทเปตา;

(โส ภิกฺขุ) อ.ภิกฺขุ นั้น สมณนาคโต เป็นผู้มาตามพร้อมแล้ว ปญฺญากฺขนฺเณ ด้วยกองแห่งปัญญา อเสเสน อันเป็นอเสขะ อตฺตนา ด้วยตน โหติ ย่อมเป็น, สมาทเปตา เป็นผู้ชักชวน ปรี (บุคคล) ซึ่งบุคคลอื่น ปญฺญากฺขนฺเณ ในกองแห่งปัญญา อเสเซ อันเป็นอเสขะ (โหติ) ย่อมเป็น;

๔. ตนเองประกอบด้วยวิมุตติขันธอันเป็นอเสขะ และชักชวนผู้อื่นในวิมุตติขันธอันเป็นอเสขะ

อตตนา อเสเสน / วิมุตติกฺขนฺเณ สมนนาคโต โหติ, / ปรี อเสเข วิมุตติกฺขนฺเณ
สมาทเปตา;

(โส ภิกฺขุ) อ.ภิกษุ นั้น สมนนาคโต เป็นผู้มาตามพร้อมแล้ว วิมุตติกฺขนฺเณ ด้วยกองแห่งวิมุตติ อเสเสน
อันเป็นอเสขะ อตตนา ด้วยตน โหติ ย่อมเป็น, สmaatเปตา เป็นผู้ชักชวน ปรี (บุคคล) ซึ่งบุคคลอื่น วิมุตติกฺขนฺเณ
ในกองแห่งวิมุตติ อเสเข อันเป็นอเสขะ (โหติ) ย่อมเป็น;

๕. ตนเองประกอบด้วยวิมุตติญาณทัสสนขันธอันเป็นอเสขะ และชักชวนผู้อื่นในวิมุตติญาณ-
ทัสสนขันธอันเป็นอเสขะ

อตตนา อเสเสน / วิมุตติญาณทัสสนกฺขนฺเณ สมนนาคโต โหติ, / ปรี อเสเข วิมุตติ-
ญาณทัสสนกฺขนฺเณ สmaatเปตา.

(โส ภิกฺขุ) อ.ภิกษุ นั้น สมนนาคโต เป็นผู้มาตามพร้อมแล้ว วิมุตติญาณทัสสนกฺขนฺเณ ด้วยกองแห่ง
วิมุตติญาณทัสสนะ อเสเสน อันเป็นอเสขะ อตตนา ด้วยตน โหติ ย่อมเป็น, สmaatเปตา เป็นผู้ชักชวน ปรี (บุคคล)
ซึ่งบุคคลอื่น วิมุตติญาณทัสสนกฺขนฺเณ ในกองแห่งวิมุตติญาณทัสสนะ อเสเข อันเป็นอเสขะ (โหติ) ย่อมเป็น.

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๕ เหล่านี้แล พึงให้อุปสมบท พึงให้นิสสัย พึงใช้สามเณร
อุปัฏฐาก (๔)

อิมหิ โข ภิกฺขเว / ปญฺจหฺงฺเคหิ สมนนาคเตน ภิกฺขุณา / อุปสมปาเทตพฺพ, / นิสฺสโย
ทาตพฺพ, / สามเณโร อุပ္ปฏฺฐาเปตพฺพ. (๔)

ภิกฺขเว ดูก่อนภิกษุ ท. ภิกษุณา อันภิกษุ สมนนาคเตน ผู้มาตามพร้อมแล้ว องฺเคหิ ด้วยองค์ ท. ปญฺจหิ ๕
อิมหิ โข เหล่านี้ แล อุปสมปาเทตพฺพ พึงให้อุปสมบท, นิสฺสโย อ.นิสสัย (เตน ภิกษุณา) อันภิกษุ นั้น ทาตพฺพ
พึงให้, สามเณโร อ.สามเณร (เตน ภิกษุณา) อันภิกษุ นั้น อุပ္ปฏฺฐาเปตพฺพ พึงให้อุปปัฏฐาก.

กัณห์ปักษ์ ๓

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๕ แม้อื่นอีก ไม่พึงให้อุปสมบท ไม่พึงให้นิสสัย ไม่พึงใช้
สามเณรอุปัฏฐาก คือ

อปเรหิปี ภิกฺขเว / ปญฺจหฺงฺเคหิ สมนนาคเตน ภิกฺขุณา / น อุปสมปาเทตพฺพ, /
น นิสฺสโย ทาตพฺพ, / น สามเณโร อุပ္ปฏฺฐาเปตพฺพ.

ภิกฺขเว ดูก่อนภิกษุ ท. ภิกษุณา อันภิกษุ สมนนาคเตน ผู้มาตามพร้อมแล้ว องฺเคหิ ด้วยองค์ ท. ปญฺจหิ ๕
อปเรหิปี แม้อื่นอีก น อุปสมปาเทตพฺพ ไม่พึงให้อุปสมบท, นิสฺสโย อ.นิสสัย (เตน ภิกษุณา) อันภิกษุ นั้น
น ทาตพฺพ ไม่พึงให้, สามเณโร อ.สามเณร (เตน ภิกษุณา) อันภิกษุ นั้น น อุပ္ปฏฺฐาเปตพฺพ ไม่พึงให้อุปปัฏฐาก.
(อิตฺติ) คือ

๑. เป็นผู้ไม่มีศรัทธา

อสฺสทฺโธ โหติ,

(โส ภิกฺขุ) อ.ภิกษุ นั้น อสฺสทฺโธ เป็นผู้ไม่มีศรัทธา โหติ ย่อมเป็น,

๒. เป็นผู้ไม่มีหิริ

อหิริโก โหติ,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกขุ นั้น อหิริโก เป็นผู้ไม่มีหิริ โหติ ย่อมเป็น,

๓. เป็นผู้ไม่มีโอตตปปะ

อโนตตปปิ^๑ โหติ,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกขุ นั้น อโนตตปปิ เป็นผู้ไม่มีโอตตปปะ โหติ ย่อมเป็น,

๔. เป็นผู้เกียจคร้าน

กุสีโต โหติ,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกขุ นั้น กุสีโต เป็นผู้เกียจคร้าน โหติ ย่อมเป็น,

๕. เป็นผู้มึนสติพันเพื่อน

มฺภูจสฺสติ โหติ.

(โส ภิกขุ) อ.ภิกขุ นั้น มฺภูจสฺสติ เป็นผู้มึนสติอันหลงแล้ว โหติ ย่อมเป็น.

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๕ เหล่านี้แล ไม่พึงให้อุปสมบท ไม่พึงให้นิสสัย ไม่พึงใช้สามเณรอุปัฏฐาก (๕)

อิมิ โข ภิกขเว / ปญฺจหฺงเคหิ สมณฺนาคเตน ภิกขุณา / น อุปสมปาเทตพฺพํ, /
น นิสฺสโย ทาทพฺโพ, / น สามเณโร อุปฏฺฐาเปตพฺโพ. (๕)

ภิกขเว ดูก่อนภิกษุ ท. ภิกขุณา อันภิกษุ สมณฺนาคเตน ผู้มาตามพร้อมแล้ว องฺเคหิ ด้วยองค์ ท. ปญฺจหิ ๕
อิมิ โข เหล่านี้ แล น อุปสมปาเทตพฺพํ ไม่พึงให้อุปสมบท, นิสฺสโย อ.นิสสัย (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น
น ทาทพฺโพ ไม่พึงให้, สามเณโร อ.สามเณร (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น น อุปฏฺฐาเปตพฺโพ ไม่พึงให้อุปัฏฐาก.

สุกกปัฏ ๓

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๕ พึงให้อุปสมบท พึงให้นิสสัย พึงใช้สามเณรอุปัฏฐาก
คือ

ปญฺจหิ ภิกขเว / องฺเคหิ สมณฺนาคเตน ภิกขุณา / อุปสมปาเทตพฺพํ, / นิสฺสโย ทาทพฺโพ, /
สามเณโร อุปฏฺฐาเปตพฺโพ.

ภิกขเว ดูก่อนภิกษุ ท. ภิกขุณา อันภิกษุ สมณฺนาคเตน ผู้มาตามพร้อมแล้ว องฺเคหิ ด้วยองค์ ท. ปญฺจหิ ๕
อุปสมปาเทตพฺพํ พึงให้อุปสมบท, นิสฺสโย อ.นิสสัย (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น ทาทพฺโพ พึงให้, สามเณโร อ.สามเณร
(เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น อุปฏฺฐาเปตพฺโพ พึงให้อุปัฏฐาก. (อิตฺติ) คือ

๑. เป็นผู้มึนศรัทธา

สทฺโธ โหติ,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกษุ นั้น สทฺโธ เป็นผู้มึนศรัทธา โหติ ย่อมเป็น,

^๑ สยา.,อิ. อโนตตปปิ

๒. เป็นผู้มีหิริ

หิริมา โหติ,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกขุ นั้น หิริมา เป็นผู้มีหิริ โหติ ย่อมเป็น,

๓. เป็นผู้มีโอตตปัปะ

โอตตปั^๑ โหติ,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกขุ นั้น โอตตปั เป็นผู้มีโอตตปัปะ โหติ ย่อมเป็น,

๔. เป็นผู้ปรารภความเพียร

อารทรวิริโย โหติ,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกขุ นั้น อารทรวิริโย เป็นผู้มีความเพียรอันปรารภแล้ว โหติ ย่อมเป็น,

๕. เป็นผู้มีสติตั้งมั่น

อุปปจิตตสสติ โหติ.

(โส ภิกขุ) อ.ภิกขุ นั้น อุปปจิตตสสติ เป็นผู้มีสติอันเข้าไปตั้งไว้แล้ว โหติ ย่อมเป็น.

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๕ เหล่านี้แล พึงให้อุปสมบท พึงให้นิสสัย พึงใช้สามเณร
อุปัฏฐาก (๖)

อิเมหิ โข ภิกขเว / ปญจหังคะหิ สมณนาคเตน ภิกขุณา / อุปสมปาเทตพพ, / นิสสัย
ทาทพโพ, / สามเณโร อุปปจาเปตพโพ. (๖)

ภิกขเว ดูก่อนภิกษุ ท. ภิกขุณา อันภิกษุ สมณนาคเตน ผู้มาตามพร้อมแล้ว องคะ ด้วยองค์ ท. ปญจหิ ๕
อิเมหิ โข เหล่านี้ แล อุปสมปาเทตพพ พึงให้อุปสมบท, นิสสัย อ.นิสสัย (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น ทาทพโพ
พึงให้, สามเณโร อ.สามเณร (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น อุปปจาเปตพโพ พึงให้อุปปัฏฐาก.

กัณห์ปักษ์ ๔

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๕ แม้อื่นอีก ไม่พึงให้อุปสมบท ไม่พึงให้นิสสัย ไม่พึงใช้
สามเณรอุปัฏฐาก คือ

อปเรหิปี ภิกขเว / ปญจหังคะหิ สมณนาคเตน ภิกขุณา / น อุปสมปาเทตพพ, /
น นิสสัย ทาทพโพ, / น สามเณโร อุปปจาเปตพโพ.

ภิกขเว ดูก่อนภิกษุ ท. ภิกขุณา อันภิกษุ สมณนาคเตน ผู้มาตามพร้อมแล้ว องคะ ด้วยองค์ ท. ปญจหิ ๕
อปเรหิปี แม้อื่นอีก น อุปสมปาเทตพพ ไม่พึงให้อุปสมบท, นิสสัย อ.นิสสัย (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น
น ทาทพโพ ไม่พึงให้, สามเณโร อ.สามเณร (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น น อุปปจาเปตพโพ ไม่พึงให้อุปปัฏฐาก
(อิตติ) คือ

^๑ สยา.,อิ. โอตตปั

๑. เป็นผู้มีสลวิบัติในอธิศีล

อธิศีเล สลวิปนโน โหติ,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกขุ นั้น สลวิปนโน เป็นผู้มีสลอันวิบัติแล้ว อธิศีเล ในอธิศีล โหติ ย่อมเป็น,

๒. เป็นผู้มียาจารย์วิบัติในอชฌาจาร

อชฌาจาเร อาจารย์วิปนโน โหติ,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกขุ นั้น อาจารย์วิปนโน เป็นผู้มียาจารย์อันวิบัติแล้ว อชฌาจาเร ในอชฌาจาร โหติ ย่อมเป็น,

๓. เป็นผู้มียทวิญญูวิบัติในอดิตทวิญญู^๑

อดิตทวิญญูยา ทวิญญูวิปนโน โหติ,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกขุ นั้น ทวิญญูวิปนโน เป็นผู้มียทวิญญูอันวิบัติแล้ว อดิตทวิญญูยา ในอดิตทวิญญู โหติ ย่อมเป็น,

๔. เป็นผู้ไดยินได้ฟังน้อย

อปปสสุโต โหติ,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกขุ นั้น อปปสสุโต เป็นผู้มีการฟังอันน้อย โหติ ย่อมเป็น,

๕. เป็นผู้มียปญญาทราหม

ทุปปลโณ โหติ.

(โส ภิกขุ) อ.ภิกขุ นั้น ทุปปลโณ เป็นผู้มียปญญาทราหม โหติ ย่อมเป็น.

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๕ เหล่านี้แล ไม่พึงให้อุปสมบท ไม่พึงให้นิสสัย ไม่พึงใช้สามเณรอุปัฏฐาก (๗)

อิมิ โข ภิกขเว / ปณฺจหฺงเคหิ สมณฺนาคเตน ภิกขุณา / น อุปสมปาเทตพฺพํ, /
น นิสสัย ทาทพฺโพ, / น สามเณโร อุปฏฺฐาเปตพฺโพ. (๗)

ภิกขเว ดูก่อนภิกษุ ท. ภิกขุณา อันภิกษุ สมณฺนาคเตน ผู้มาตามพร้อมแล้ว องฺเคหิ ด้วยองค์ ท. ปณฺจหิ ๕
อิมิ โข เหล่านี้ แล น อุปสมปาเทตพฺพํ ไม่พึงให้อุปสมบท, นิสสัย อ.นิสสัย (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น
น ทาทพฺโพ ไม่พึงให้, สามเณโร อ.สามเณร (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น น อุปฏฺฐาเปตพฺโพ ไม่พึงให้อุปัฏฐาก.

สุกกปัฏ ๔

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๕ พึงให้อุปสมบท พึงให้นิสสัย พึงใช้สามเณรอุปัฏฐาก
คือ

ปณฺจหิ ภิกขเว / องฺเคหิ สมณฺนาคเตน ภิกขุณา / อุปสมปาเทตพฺพํ, / นิสสัย ทาทพฺโพ, /
สามเณโร อุปฏฺฐาเปตพฺโพ.

^๑ มีสลวิบัติในอธิศีล หมายถึง เป็นผู้ต้องอาบัติปาราชิกและอาบัติสังฆาทิเสส, อาจารย์วิบัติในอชฌาจาร หมายถึง เป็นผู้ต้องอาบัติ ๕ กองที่เหลือ (คืออาบัติอุลลัจจัย อาบัติปาจิตตีย์ อาบัติปาฏิเทสนียะ อาบัติทุกกฏ และอาบัติทุพภาสิต) และยังมีได้พ้นจากอาบัติ, ทวิญญูวิบัติในอดิตทวิญญู หมายถึง เป็นผู้ละสมาทวิญญูแล้วยึดถืออันตคาทิกทวิญญู (วิ.อ. ๓/๘๔/๔๘๘, สารตถ.ฎีกา ๓/๘๔/๒๙๒)

ภิกขเว ดูก่อนภิกษุ ท. ภิกขุณา อันภิกษุ สมณนาคเตน ผู้มาตามพร้อมแล้ว องคเหติ ด้วยองค์ ท. ปญจหิ ๕ อุปสมปาเทตพพ พึงให้อุปสมบท, นิสสัย อ.นิสสัย (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น ทาตพโพ พึงให้, สามเณโร อ.สามเณร (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น อุปฐจาเปตพโพ พึงให้อุปฐาก. (อิตติ) คือ

๑. เป็นผู้ไม่มีศีลวิบัติในอริสสีล

น อริสสีเล / สิลวิปนโน โหติ,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกษุ นั้น สิลวิปนโน เป็นผู้มีศีลอันวิบัติแล้ว อริสสีเล ในอริสสีล โหติ ย่อมเป็น น ห้ามได้,

๒. เป็นผู้ไม่มีอาจารย์วิบัติในอชฌาจาร

น อชฌาจาเร / อาจารวิปนโน โหติ,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกษุ นั้น อาจารวิปนโน เป็นผู้มีอาจารย์อันวิบัติแล้ว อชฌาจาเร ในอชฌาจาร โหติ ย่อมเป็น น ห้ามได้,

๓. เป็นผู้ไม่มีทักขิวิบัติในอติทักขิ

น อติทักขิยา / ทักขิวิปนโน โหติ,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกษุ นั้น ทักขิวิปนโน เป็นผู้มีทักขิอันวิบัติแล้ว อติทักขิยา ในอติทักขิ โหติ ย่อมเป็น น ห้ามได้,

๔. เป็นผู้ได้ยินได้ฟังมาก

พหุสสุโต โหติ,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกษุ นั้น พหุสสุโต เป็นผู้มีการฟังอันมาก โหติ ย่อมเป็น,

๕. เป็นผู้มียปัญญา

ปญญวา โหติ.

(โส ภิกขุ) อ.ภิกษุ นั้น ปญญวา เป็นผู้มียปัญญา โหติ ย่อมเป็น.

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๕ เหล่านี้แล พึงให้อุปสมบท พึงให้นิสสัย พึงใช้สามเณร อุปฐาก (๘)

อิมเหติ โข ภิกขเว / ปญจหะคเหติ สมณนาคเตน ภิกขุณา / อุปสมปาเทตพพ, / นิสสัย ทาตพโพ, / สามเณโร อุปฐจาเปตพโพ. (๘)

ภิกขเว ดูก่อนภิกษุ ท. ภิกขุณา อันภิกษุ สมณนาคเตน ผู้มาตามพร้อมแล้ว องคเหติ ด้วยองค์ ท. ปญจหิ ๕ อิมเหติ โข เหล่านี้ แล อุปสมปาเทตพพ พึงให้อุปสมบท, นิสสัย อ.นิสสัย (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น ทาตพโพ พึงให้, สามเณโร อ.สามเณร (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น อุปฐจาเปตพโพ พึงให้อุปฐาก.

กัณห์ปักษ์ ๕

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๕ แม้อื่นอีก ไม่พึงให้อุปสมบท ไม่พึงให้นิสสัย ไม่พึงใช้สามเณรอุปฐาก คือ

อปเรหิปี ภิกขเว / ปญจหังคะหิ สมณนาคเตน ภิกขุณา / น อุปสมปาเทตพฺพํ, /
น นิสสัย ทาทพฺโพ, / น สามเณโร อุปฺภุจจาเปตพฺโพ.

ภิกขเว คู่ก่อนภิกษุ ท. ภิกขุณา อันภิกษุ สมณนาคเตน ผู้มาตามพร้อมแล้ว องค์ ด้วยองค์ ท. ปญจหิ ๕
อปเรหิปี แม้อีก น อุปสมปาเทตพฺพํ ไม่พึงให้อุปสมบท, นิสสัย อ.นิสสัย (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น
น ทาทพฺโพ ไม่พึงให้, สามเณโร อ.สามเณร (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น น อุปฺภุจจาเปตพฺโพ ไม่พึงให้อุปฺภุจจา.
(อิตติ) คือ

๑. ไม่สามารถพยาบาลเอง หรือใช้ให้ผู้อื่นพยาบาลอันเตวาสิกหรือสัทธวิหาริกผู้เป็นไข้

น ปฏฺวิโล โหติ / อนฺเตวาสี วา / สัทธวิหารี วา คิลานํ / อุปฺภุจจาตุํ วา /
อุปฺภุจจาเปตุํ วา,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกษุ นั้น ปฏฺวิโล เป็นผู้สามารถ อุปฺภุจจาตุํ วา เพื่ออันอุปฺภุจจา หรือ (อณฺถํ บุคคล)
อุปฺภุจจาเปตุํ วา หรือว่า เพื่ออัน- ยังบุคคล อื่น -ให้อุปฺภุจจา อนฺเตวาสี วา ซึ่งอันเตวาสิก หรือ สัทธวิหารี วา
หรือว่า ซึ่งสัทธวิหาริก คิลานํ ผู้เจ็บไข้ โหติ ย่อมเป็น น ห้ามได้,

๒. ไม่สามารถระงับเองหรือใช้ให้ผู้อื่นช่วยระงับความกระสัน

อนภิริตฺติ^๑ วูปกาเสตุํ วา / วูปกาสาเปตุํ วา,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกษุ นั้น (ปฏฺวิโล) เป็นผู้สามารถ วูปกาเสตุํ วา เพื่ออันระงับ หรือ (อณฺถํ บุคคล)
วูปกาสาเปตุํ วา หรือว่า เพื่ออัน- ยังบุคคล อื่น -ให้ระงับ อนภิริตฺติ ซึ่งความไม่ยินดี (โหติ) ย่อมเป็น (น) ห้ามได้,

๓. ไม่สามารถบรรเทาเองหรือใช้ให้ผู้อื่นช่วยบรรเทาความเบื่อหน่ายที่เกิดขึ้นโดยธรรม

อุปฺปนฺนํ กุกุกุจํ / รมฺมโต วิโนเทตุํ วา^๒ / วิโนทาเปตุํ วา,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกษุ นั้น (ปฏฺวิโล) เป็นผู้สามารถ วิโนเทตุํ วา เพื่ออันบรรเทา หรือ (อณฺถํ บุคคล)
วิโนทาเปตุํ วา หรือว่า เพื่ออัน- ยังบุคคล อื่น -ให้บรรเทา กุกุกุจํ ซึ่งความเบื่อหน่าย (รำคาญใจ) อุปฺปนฺนํ อันเกิด
ขึ้นแล้ว รมฺมโต โดยธรรม (โหติ) ย่อมเป็น (น) ห้ามได้,

๔. ไม่รู้จักอาบัติ

อาปตฺติ น ชานาติ,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกษุ นั้น น ชานาติ ย่อมไม่รู้ อาปตฺติ ซึ่งอาบัติ,

๕. ไม่รู้จักวิธีออกจากอาบัติ

อาปตฺติยา วุฏฺฐานํ น ชานาติ.

(โส ภิกขุ) อ.ภิกษุ นั้น น ชานาติ ย่อมไม่รู้ วุฏฺฐานํ ซึ่งการออก อาปตฺติยา จากอาบัติ.

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๕ เหล่านี้แล ไม่พึงให้อุปสมบท ไม่พึงให้นิสสัย ไม่พึงใช้
สามเณรอุปฺภุจจา (๙)

อิเมหิ โข ภิกขเว / ปญจหังคะหิ สมณนาคเตน ภิกขุณา / น อุปสมปาเทตพฺพํ, /
น นิสสัย ทาทพฺโพ, / น สามเณโร อุปฺภุจจาเปตพฺโพ. (๙)

^๑ สี. อนภิริตํ, ฉ.,เท.,อ. อุปฺปนํ อนภิริตํ

^๒ สี.,ฉ. วาสทโท น ทิสสติ.

ภิกขเว ดูก่อนภิกษุ ท. ภิกขุณา อันภิกษุ สมณนาคเตน ผู้มาตามพร้อมแล้ว องคฺเหติ ด้วยองค์ ท. ปญจหิ ๕ อิมหิ โข เหล่านี้ แล น อุปสมปาเทตพพ ไม่พึงให้อุปสมบท, นิสฺสโย อ.นิสสัย (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น น ทาทพฺโพ ไม่พึงให้, สามเณโร อ.สามเณร (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น น อุปฺปจฺจาเปตพฺโพ ไม่พึงให้อุปฺปจฺจา.

สูกกปิกษ์ ๕

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๕ พึงให้อุปสมบท พึงให้นิสสัย พึงใช้สามเณรอุปฺปจฺจา คือ

ปญจหิ ภิกขเว / องคฺเหติ สมณนาคเตน ภิกขุณา / อุปสมปาเทตพพ, / นิสฺสโย ทาทพฺโพ, / สามเณโร อุปฺปจฺจาเปตพฺโพ.

ภิกขเว ดูก่อนภิกษุ ท. ภิกขุณา อันภิกษุ สมณนาคเตน ผู้มาตามพร้อมแล้ว องคฺเหติ ด้วยองค์ ท. ปญจหิ ๕ อุปสมปาเทตพพ พึงให้อุปสมบท, นิสฺสโย อ.นิสสัย (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น ทาทพฺโพ พึงให้, สามเณโร อ.สามเณร (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น อุปฺปจฺจาเปตพฺโพ พึงให้อุปฺปจฺจา. (อิตฺติ) คือ

๑. สามารถพยาบาลเอง หรือใช้ให้ผู้อื่นพยาบาลอันเตวาลิกหรือสัทธิวาริกผู้เป็นไข้

ปฏฺวิโล โหติ / อนฺเตวาลี วา / สทฺธิวารี วา คิลานํ / อุปฺปจฺจาทุ วา / อุปฺปจฺจาเปตุ วา, (โส ภิกขุ) อ.ภิกษุ นั้น ปฏฺวิโล เป็นผู้สามารถ อุปฺปจฺจาทุ วา เพื่ออันอุปฺปจฺจา หรือ (อณฺถํ ปุคฺคลํ) อุปฺปจฺจาเปตุ วา หรือว่า เพื่ออัน- ยังบุคคล อื่น -ให้อุปฺปจฺจา อนฺเตวาลี วา ซึ่งอันเตวาลิก หรือ สทฺธิวารี วา หรือว่า ซึ่งสัทธิวาริก คิลานํ ผู้เจ็บไข้ โหติ ย่อมเป็น,

๒. สามารถระงับเองหรือใช้ให้ผู้อื่นช่วยระงับความกระสัน

อนภฺริตฺติ วูปกาเสตุ วา / วูปกาสาเปตุ วา, (โส ภิกขุ) อ.ภิกษุ นั้น (ปฏฺวิโล) เป็นผู้สามารถ วูปกาเสตุ วา เพื่ออันระงับ หรือ (อณฺถํ ปุคฺคลํ) วูปกาสาเปตุ วา หรือว่า เพื่ออัน- ยังบุคคล อื่น -ให้ระงับ อนภฺริตฺติ ซึ่งความไม่ยินดี (โหติ) ย่อมเป็น,

๓. สามารถบรรเทาเองหรือใช้ให้ผู้อื่นช่วยบรรเทาความเบื่อหน่ายที่เกิดขึ้นโดยธรรม

อุปฺปนฺนํ กุกฺกจฺจํ / รมฺมโต วิโนเทตุ วา / วิโนทาเปตุ วา, (โส ภิกขุ) อ.ภิกษุนั้น (ปฏฺวิโล) เป็นผู้สามารถ วิโนเทตุ วา เพื่ออันบรรเทา หรือ (อณฺถํ ปุคฺคลํ) วิโนทาเปตุ วา หรือว่า เพื่ออัน- ยังบุคคล อื่น -ให้บรรเทา กุกฺกจฺจํ ซึ่งความเบื่อหน่าย อุปฺปนฺนํ อันเกิดขึ้นแล้ว รมฺมโต โดยธรรม (โหติ) ย่อมเป็น,

๔. รู้จักอาบัติ

อาปตฺติ ชานาติ,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกษุนั้น ชานาติ ย่อมรู้ อาปตฺติ ซึ่งอาบัติ,

๕. รู้จักวิธีออกจากอาบัติ

อาปตฺติยา วุฏฺฐานํ ชานาติ.

(โส ภิกขุ) อ.ภิกษุนั้น ชานาติ ย่อมรู้ วุฏฺฐานํ ซึ่งการออก อาปตฺติยา จากอาบัติ.

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๕ เหล่านี้แล พึงให้อุปสมบท พึงให้นิสสัย พึงใช้สามเณร
อุปัฏฐาก (๑๐)

อิมะหิ โข ภิกขเว / ปณฺจหฺงเคหิ สมณฺนาคเตน ภิกขุณา / อุปสมปาเทตพฺพํ, / นิสฺสโย
ทาตพฺโพ, / สามเณโร อุปฏฺฐาเปตพฺโพ. (๑๐)

ภิกขเว ดูก่อนภิกษุ ท. ภิกขุณา อันภิกษุ สมณฺนาคเตน ผู้มาตามพร้อมแล้ว องฺเคหิ ด้วยองค์ ท. ปณฺจหิ ๕
อิมะหิ โข เหล่านี้ แล อุปสมปาเทตพฺพํ พึงให้อุปสมบท, นิสฺสโย อ.นิสสัย (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น ทาตพฺโพ
พึงให้, สามเณโร อ.สามเณร (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น อุปฏฺฐาเปตพฺโพ พึงให้อุปัฏฐาก.

กัณ्हปิกษ์ ๖

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๕ แม้อื่นอีก ไม่พึงให้อุปสมบท ไม่พึงให้นิสสัย ไม่พึงใช้
สามเณรอุปัฏฐาก คือ

อปเรหิปี ภิกขเว / ปณฺจหฺงเคหิ สมณฺนาคเตน ภิกขุณา / น อุปสมปาเทตพฺพํ, /
น นิสฺสโย ทาตพฺโพ, / น สามเณโร อุปฏฺฐาเปตพฺโพ.

ภิกขเว ดูก่อนภิกษุ ท. ภิกขุณา อันภิกษุ สมณฺนาคเตน ผู้มาตามพร้อมแล้ว องฺเคหิ ด้วยองค์ ท. ปณฺจหิ ๕
อปเรหิปี แม้อื่นอีก น อุปสมปาเทตพฺพํ ไม่พึงให้อุปสมบท, นิสฺสโย อ.นิสสัย (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น
น ทาตพฺโพ ไม่พึงให้, สามเณโร อ.สามเณร (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น น อุปฏฺฐาเปตพฺโพ ไม่พึงให้อุปัฏฐาก.
(อิตติ) คือ

๑. ไม่สามารถฝึกปรี้อันเตवासิกหรือสัทธีวาทริกในอภิสมาจาริกาสึกขา^๑

น ปฏฺวิโล โหติ / อนฺเตวาสี วา / สทฺธีวาทรี วา / อภิสมาจาริกาย ลิกฺขาย ลิกฺขาเปตุํ,
(โส ภิกฺขุ) อ.ภิกษุ นั้น ปฏฺวิโล เป็นผู้สามารถ อนฺเตวาสี วา สทฺธีวาทรี วา ลิกฺขาเปตุํ เพื่ออัน-
ยังอันเตवासิก หรือ หรือว่า ยังสัทธีวาทริก -ให้ศึกษา ลิกฺขาย ในลิกฺขา อภิสมาจาริกาย อันเป็นอภิสมาจาร โหติ
ย่อมเป็น น หามิได้,

๒. ไม่สามารถแนะนำในอาทิพรหมจริยาสึกขา^๒

อาทิพรหมจริยกาย ลิกฺขาย วินฺตํ,
(โส ภิกฺขุ) อ.ภิกษุนั้น (ปฏฺวิโล) เป็นผู้สามารถ วินฺตํ เพื่ออันแนะนำ ลิกฺขาย ในลิกฺขา อาทิพรหมจริยกาย
อันเป็นอาทิพรหมจรรย์ (โหติ) ย่อมเป็น (น) หามิได้,

๓. ไม่สามารถแนะนำในอธิธรรม^๓

อธิธฺมเม วินฺตํ,
(โส ภิกฺขุ) อ.ภิกษุ นั้น (ปฏฺวิโล) เป็นผู้สามารถ วินฺตํ เพื่ออันแนะนำ อธิธฺมเม ในอธิธรรม (โหติ) ย่อมเป็น
(น) หามิได้,

^๑ อภิสมาจาริกาสึกขา คือ หลักการศึกษาเกี่ยวกับข้อวัตรปฏิบัติที่แสดงไว้ในหมวดขันธกัฏฐ (วิ.อ. ๓/๘๔/๔๙)

^๒ อาทิพรหมจริยาสึกขา คือ หลักการศึกษาเกี่ยวกับบัญญัติเป็นเบื้องต้นแห่งพรหมจรรย์ หมายถึง สิกขาบทที่มากในภิกขุปาติโมกข์
และภิกขุณีปาติโมกข์ เป็นสิกขาบัญญัติที่สงฆ์ต้องยกขึ้นแสดงทุกครั้งเดือน (วิ.อ. ๓/๘๔/๔๙, สารตฺถ.ฎีกา ๓/๘๔/๒๙๒)

^๓ อธิธรรม คือ หลักการที่ว่าด้วยการกำหนดนามรูป (วิ.อ. ๓/๘๔/๔๙)

๔. ไม่สามารถแนะนำในอภินัย^๑

อภินัย เวเนตุ,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกขุ นั้น (ปฏิปโล) เป็นผู้สามารถ เวเนตุ เพื่ออันแนะนำ อภินัย ในอภินัย (โหติ) ย่อมเป็น (น) หามิได้,

๕. ไม่สามารถเปลื้องความเห็นผิดอันเกิดขึ้นได้โดยธรรม

อุปปนน์ ทิฏฐิตตัม / ธมมโต วิเวเจตุ.

(โส ภิกขุ) อ.ภิกขุ นั้น (ปฏิปโล) เป็นผู้สามารถ วิเวเจตุ เพื่ออันเปลื้อง ทิฏฐิตตัม ซึ่งทิฏฐิ อุปปนน์ อันเกิดขึ้นแล้ว ธมมโต โดยธรรม (โหติ) ย่อมเป็น (น) หามิได้.

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๕ เหล่านี้แล ไม่พึงให้อุปสมบท ไม่พึงให้นิสสัย ไม่พึงใช้สามเณรอุปัฏฐาก (๑๑)

อิมเหติ โข ภิกขเว / ปญจหังคะหิ สมณนาคเตน ภิกขุณา / น อุปสมปาเทตพพ, / น นิสสัย ทาทพโพ, / น สามเณโร อุปัฏฐาเปตพโพ. (๑๑)

ภิกขเว ดูก่อนภิกษุ ท. ภิกขุณา อันภิกษุ สมณนาคเตน ผู้มาตามพร้อมแล้ว องคเหติ ด้วยองค์ ท. ปญจหิ ๕ อิมเหติ โข เหล่านี้ แล น อุปสมปาเทตพพ ไม่พึงให้อุปสมบท, นิสสัย อ.นิสสัย (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น น ทาทพโพ ไม่พึงให้, สามเณโร อ.สามเณร (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น น อุปัฏฐาเปตพโพ ไม่พึงให้อุปปัฏฐาก.

สูกกปัศ ๖

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๕ พึงให้อุปสมบท พึงให้นิสสัย พึงใช้สามเณรอุปัฏฐาก คือ

ปญจหิ ภิกขเว / องคเหติ สมณนาคเตน ภิกขุณา / อุปสมปาเทตพพ, / นิสสัย ทาทพโพ, / สามเณโร อุปัฏฐาเปตพโพ.

ภิกขเว ดูก่อนภิกษุ ท. ภิกขุณา อันภิกษุ สมณนาคเตน ผู้มาตามพร้อมแล้ว องคเหติ ด้วยองค์ ท. ปญจหิ ๕ อุปสมปาเทตพพ พึงให้อุปสมบท, นิสสัย อ.นิสสัย (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น ทาทพโพ พึงให้, สามเณโร อ.สามเณร (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น อุปัฏฐาเปตพโพ พึงให้อุปปัฏฐาก. (อิตติ) คือ

๑. สามารถฝึกปรืออันเตวาสิกหรือสัทธวิหาริกในอภิสมัจจาริกาสึกขา

ปฏิปโล โหติ / อนเตวาสี วา / สทธีวิหารี วา / อภิสมัจจาริกาย สิกขาย สิกขาเปตุ,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกษุ นั้น ปฏิปโล เป็นผู้สามารถ อนเตวาสี วา สทธีวิหารี วา สิกขาเปตุ เพื่ออัน-ยังอันเตวาสิก หรือ หรือว่า ยังสัทธวิหาริก -ให้ศึกษา สิกขาย ในสิกขา อภิสมัจจาริกาย อันเป็นอภิสมัจจาร โหติ ย่อมเป็น,

๒. สามารถแนะนำในอาทิพรหมจริยาสึกขา

อาทิพรหมจริยิกาย สิกขาย เวเนตุ,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกษุ นั้น (ปฏิปโล) เป็นผู้สามารถ เวเนตุ เพื่ออันแนะนำ สิกขาย ในสิกขา อาทิพรหมจริยิกาย อันเป็นอาทิพรหมจริย (โหติ) ย่อมเป็น,

^๑ อภินัย คือ หลักการในพระวินัยปิฎกทั้งสิ้น (วิ.อ. ๓/๘๔/๔๙)

๓. สามารถแนะนำในอธิธรรม

อธิธมเม วิเนตุ,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกขุ นั้น (ปฏิพัโ) เป็นผู้สามารถ วิเนตุ เพื่อแนะนำ อธิธมเม ในอธิธรรม (โหติ) ย่อมเป็น,

๔. สามารถแนะนำในอภินัย

อภินเเย วิเนตุ,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกขุ นั้น (ปฏิพัโ) เป็นผู้สามารถ วิเนตุ เพื่อแนะนำ อภินเเย ในอภินัย (โหติ) ย่อมเป็น,

๕. สามารถเปลื้องความเห็นผิดอันเกิดขึ้นได้โดยธรรม

อุปปนน์ ทิฏฐิตตัม ธรรมโต วิเวเจตุ.

(โส ภิกขุ) อ.ภิกขุ นั้น (ปฏิพัโ) เป็นผู้สามารถ วิเวเจตุ เพื่ออันเปลื้อง ทิฏฐิตตัม ซึ่งทิฏฐิ อุปปนน์ อันเกิดขึ้นแล้ว ธรรมโต โดยธรรม (โหติ) ย่อมเป็น.

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๕ เหล่านี้แล พึงให้อุปสมบท พึงให้นิสสัย พึงใช้สามเณร อุปัฏฐาก (๑๒)

อิมะหิ โข ภิกขเว / ปญฺหะงเคหิ สมณนาคเตน ภิกขุณา / อุปสมปาเทตพฺพํ, นิสสัย ทาทพฺโพ, / สามเณโร อุปัฏฐาเปตพฺโพ. (๑๒)

ภิกขเว ดูก่อนภิกษุ ท. ภิกขุณา อันภิกษุ สมณนาคเตน ผู้มาตามพร้อมแล้ว องเคหิ ด้วยองค์ ท. ปญฺหะหิ ๕ อิมะหิ โข เหล่านี้ แล อุปสมปาเทตพฺพํ พึงให้อุปสมบท, นิสสัย อ.นิสสัย (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น ทาทพฺโพ พึงให้, สามเณโร อ.สามเณร (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น อุปัฏฐาเปตพฺโพ พึงให้อุปัฏฐาก.

กัณ्हปักร์ ๗

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๕ แม้อื่นอีก ไม่พึงให้อุปสมบท ไม่พึงให้นิสสัย ไม่พึงใช้สามเณรอุปัฏฐาก คือ

อปเรหิปี ภิกขเว / ปญฺหะงเคหิ สมณนาคเตน ภิกขุณา / น อุปสมปาเทตพฺพํ, / น นิสสัย ทาทพฺโพ, / น สามเณโร อุปัฏฐาเปตพฺโพ.

ภิกขเว ดูก่อนภิกษุ ท. ภิกขุณา อันภิกษุ สมณนาคเตน ผู้มาตามพร้อมแล้ว องเคหิ ด้วยองค์ ท. ปญฺหะหิ ๕ อปเรหิปี แม้อื่นอีก น อุปสมปาเทตพฺพํ ไม่พึงให้อุปสมบท, นิสสัย อ.นิสสัย (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น น ทาทพฺโพ ไม่พึงให้, สามเณโร อ.สามเณร (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น น อุปัฏฐาเปตพฺโพ ไม่พึงให้อุปัฏฐาก. (อิตติ) คือ

๑. ไม่รู้จักอาบัติ

อาปตฺตี น ชานาติ.

(โส ภิกขุ) อ.ภิกษุ นั้น น ชานาติ ย่อมไม่รู้ อาปตฺตี ซึ่งอาบัติ,

๒. ไม่รู้จักอนาปัตติ

อนาปัตติ น ชานาติ,

(โส ภิกษุ) อ.ภิกษุ นั้น น ชานาติ ย่อมไม่รู้ อนาปัตติ ซึ่งอนาปัตติ,

๓. ไม่รู้จักอาบัติเบา

ลหุกัม อาปัตติ น ชานาติ,

(โส ภิกษุ) อ.ภิกษุ นั้น น ชานาติ ย่อมไม่รู้ อาปัตติ ซึ่งอาบัติ ลหุกัม อันเบา,

๔. ไม่รู้จักอาบัติหนัก

ครุภัง อาปัตติ น ชานาติ,

(โส ภิกษุ) อ.ภิกษุ นั้น น ชานาติ ย่อมไม่รู้ อาปัตติ ซึ่งอาบัติ ครุภัง อันหนัก,

๕. จำปาติโมกข์ทั้งสองโดยพิสดารไม่ได้ดี จำแนกไม่ได้ดี ไม่คล่องแคล่วดี วินิจฉัยโดยสุตตะ
โดยอนุพยัญชนะไม่ได้ดี

อุภยานิ โข ปนสสุ / ปาติโมกฺขานิ / วิตถาเรน น สวาคตานิ โหนติ / น สุวิตถตานิ /
น สุปปวตฺตินิ / น สุวินิจฉิตานิ / สุตตโส^๑ อนุพยัญชนโส.

ปน ก็ ปาติโมกฺขานิ อ.ปาติโมกข์ ท. อุภยานิ โข ทั้งสอง แล อสสุ (ภิกษุโน) ของภิกษุ นั้น สวาคตานิ
เป็นของมาแล้วด้วยดี วิตถาเรน โดยพิสดาร โหนติ ย่อมเป็น น หามิได้ สุวิตถตานิ เป็นของอันตนจำแนกแล้วด้วยดี
(โหนติ) ย่อมเป็น น หามิได้ สุปปวตฺตินิ เป็นของเป็นไปด้วยดี (โหนติ) ย่อมเป็น น หามิได้ สุวินิจฉิตานิ เป็นของ
อันตนวินิจฉัยแล้วด้วยดี สุตตโส โดยสุตตะ (มาติกา) อนุพยัญชนโส โดยอนุพยัญชนะ (วิภังค์) (โหนติ) ย่อมเป็น
น หามิได้.

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๕ เหล่านี้แล ไม่พึงให้อุปสมบท ไม่พึงให้นิสสัย ไม่พึงใช้
สามเณรอุปัฏฐาก (๑๓)

อิเมหิ โข ภิกฺขเว / ปญจหฺงเคหิ สมณฺนาคเตน ภิกฺขุณา / น อุปสมปาเทตพฺพ, /
น นิสฺสโย ทาทพฺพ, / น สามเณโร อุปฏฺฐาเปตพฺพ. (๑๓)

ภิกษเว คู่ก่อนภิกษุ ท. ภิกษุณา อันภิกษุ สมณนาคเตน ผู้มาตามพร้อมแล้ว องเคหิ ด้วยองค์ ท. ปญจหิ ๕
อิเมหิ โข เหล่านี้ แล น อุปสมปาเทตพพ ไม่พึงให้อุปสมบท, นิสสโย อ.นิสสัย (เตน ภิกษุณา) อันภิกษุ นั้น
น ทาทพพ ไม่พึงให้, สามเณโร อ.สามเณร (เตน ภิกษุณา) อันภิกษุ นั้น น อุปฏฐาเปตพพ ไม่พึงให้อุปัฏฐาก.

สูกกปัฏ ๗

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๕ พึงให้อุปสมบท พึงให้นิสสัย พึงใช้สามเณรอุปัฏฐาก
คือ

ปญจหิ ภิกฺขเว / องเคหิ สมณฺนาคเตน ภิกฺขุณา / อุปสมปาเทตพฺพ, / นิสฺสโย ทาทพฺพ, /
สามเณโร อุปฏฺฐาเปตพฺพ.

^๑ อ. สุตตโต, เอมมปริปิ.

ภิกขเว ดูก่อนภิกษุ ท. ภิกษุณา อันภิกษุ สมณนาคเตน ผู้มาตามพร้อมแล้ว องเคหิ ด้วยองค์ ท. ปณฺจหิ ๕
อุปสมปาเทตพฺพํ พึงให้อุปสมบท, นิสสโย อ.นิสสัย (เตน ภิกษุณา) อันภิกษุ นั้น ทาตพฺพโ พึงให้, สามเณโร อ.สามเณร
(เตน ภิกษุณา) อันภิกษุ นั้น อุปฺปจฺจาเปตพฺพโ พึงให้อุปฺปจฺจาก. (อิตฺติ) คือ

๑. รู้จักอาบัติ

อาปตฺติ ขานาติ,

(โส ภิกษุ) อ.ภิกษุ นั้น ขานาติ ย่อมรู้ อาปตฺติ ซึ่งอาบัติ,

๒. รู้จักอนาบัติ

อนาปตฺติ ขานาติ,

(โส ภิกษุ) อ.ภิกษุ นั้น ขานาติ ย่อมรู้ อนาปตฺติ ซึ่งอนาบัติ,

๓. รู้จักอาบัติเบา

ลหุกํ อาปตฺติ ขานาติ,

(โส ภิกษุ) อ.ภิกษุ นั้น ขานาติ ย่อมรู้ อาปตฺติ ซึ่งอาบัติ ลหุกํ อันเบา,

๔. รู้จักอาบัติหนัก

ครุํ อาปตฺติ ขานาติ,

(โส ภิกษุ) อ.ภิกษุ นั้น ขานาติ ย่อมรู้ อาปตฺติ ซึ่งอาบัติ ครุํ อันหนัก,

๕. จำปาติโมกข์ทั้งสองโดยพิสดารได้ดี จำแนกได้ดี คล่องแคล่วดี วินิจฉัยโดยสุตตะ โดย
อนุพยัญชนะได้ดี

อุภยานิ โข ปนสฺส / ปาติโมกฺขานิ / วิตถาเรน สุวาคทานิ โหนติ / สุวิภตฺตานิ
สุปฺปวตฺตินิ / สุวินิจฺจิตานิ สุตฺตโส อนุพยัญชนโส.

ปน ก็ ปาติโมกฺขานิ อ.ปาติโมกข์ ท. อุภยานิ โข ทั้งสอง แล อสฺส (ภิกษุโน) ของภิกษุ นั้น สุวาคทานิ
เป็นของมาแล้วด้วยดี วิตถาเรน โดยพิสดาร โหนติ ย่อมเป็น สุวิภตฺตานิ เป็นของอันตนจำแนกแล้วด้วยดี (โหนติ)
ย่อมเป็น สุปฺปวตฺตินิ เป็นของเป็นไปด้วยดี (โหนติ) ย่อมเป็น สุวินิจฺจิตานิ เป็นของอันตนวินิจฉัยแล้วด้วยดี สุตฺตโส
โดยสุตตะ (มาติกา) อนุพยัญชนโส โดยอนุพยัญชนะ (วิภังค์) (โหนติ) ย่อมเป็น.

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๕ เหล่านี้แล พึงให้อุปสมบท พึงให้นิสสัย พึงใช้สามเณร
อุปฺปจฺจาก (๑๔)

อิเมหิ โข ภิกขเว / ปณฺจหฺงเคหิ สมณนาคเตน ภิกษุณา / อุปสมปาเทตพฺพํ, / นิสสโย
ทาตพฺพโ, / สามเณโร อุปฺปจฺจาเปตพฺพโ. (๑๕)

ภิกขเว ดูก่อนภิกษุ ท. ภิกษุณา อันภิกษุ สมณนาคเตน ผู้มาตามพร้อมแล้ว องเคหิ ด้วยองค์ ท. ปณฺจหิ ๕
อิเมหิ โข เหล่านี้ แล อุปสมปาเทตพฺพํ พึงให้อุปสมบท, นิสสโย อ.นิสสัย (เตน ภิกษุณา) อันภิกษุ นั้น ทาตพฺพโ
พึงให้, สามเณโร อ.สามเณร (เตน ภิกษุณา) อันภิกษุ นั้น อุปฺปจฺจาเปตพฺพโ พึงให้อุปฺปจฺจาก.

กัณห์ปักษ์ ๘

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๕ แม้อื่นอีก ไม่พึงให้อุปสมบท ไม่พึงให้นิสสัย ไม่พึงใช้
สามเณรอุปัฏฐาก คือ

อปเรหิปี ภิกขเว / ปญจหฺงเคหิ สมณฺนาคเตน / ภิกขุณา น อุปสมปาเทตพฺพ, /
น นิสสัย ทาทพฺโพ, / น สามเณโร อุฏฺฐาเปตพฺโพ.

ภิกขเว คู่อ่อนภิกษุ ท. ภิกขุณา อันภิกษุ สมณฺนาคเตน ผู้มาตามพร้อมแล้ว องฺเคหิ ด้วยองค์ ท. ปญฺจหิ ๕
อปเรหิปี แม้อื่นอีก น อุปสมปาเทตพฺพ ไม่พึงให้อุปสมบท, นิสสัย อ.นิสสัย (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น
น ทาทพฺโพ ไม่พึงให้, สามเณโร อ.สามเณร (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น น อุฏฺฐาเปตพฺโพ ไม่พึงให้อุปฐาก.
(อิตฺติ) คือ

๑. ไม่รู้จักอาบัติ

อาปตฺติ น ชานาติ,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกษุ นั้น น ชานาติ ย่อมไม่รู้ อาปตฺติ ซึ่งอาบัติ,

๒. ไม่รู้จักอนาบัติ

อนาปตฺติ น ชานาติ,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกษุ นั้น น ชานาติ ย่อมไม่รู้ อนาปตฺติ ซึ่งอนาบัติ,

๓. ไม่รู้จักอาบัติเบา

ลหุกํ อาปตฺติ น ชานาติ,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกษุ นั้น น ชานาติ ย่อมไม่รู้ อาปตฺติ ซึ่งอาบัติ ลหุกํ อันเบา,

๔. ไม่รู้จักอาบัติหนัก

ครุํ อาปตฺติ น ชานาติ,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกษุ นั้น น ชานาติ ย่อมรู้ อาปตฺติ ซึ่งอาบัติ ครุํ อันหนัก,

๕. มีพรรษาหย่อน ๑๐

อุณฺทสวสฺโส โหติ.

(โส ภิกขุ) อ.ภิกษุ นั้น อุณฺทสวสฺโส เป็นผู้ที่มีพรรษา ๑๐ อันหย่อน โหติ ย่อมเป็น.

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๕ เหล่านี้แล ไม่พึงให้อุปสมบท ไม่พึงให้นิสสัย ไม่พึงใช้
สามเณรอุปัฏฐาก (๑๕)

อิเมหิ โข ภิกขเว / ปญจหฺงเคหิ สมณฺนาคเตน ภิกขุณา / น อุปสมปาเทตพฺพ, /
น นิสสัย ทาทพฺโพ, / น สามเณโร อุฏฺฐาเปตพฺโพ. (๑๕)

ภิกขเว คู่อ่อนภิกษุ ท. ภิกขุณา อันภิกษุ สมณฺนาคเตน ผู้มาตามพร้อมแล้ว องฺเคหิ ด้วยองค์ ท. ปญฺจหิ ๕
อิเมหิ โข เหล่านี้ แล น อุปสมปาเทตพฺพ ไม่พึงให้อุปสมบท, นิสสัย อ.นิสสัย (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น
น ทาทพฺโพ ไม่พึงให้, สามเณโร อ.สามเณร (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น น อุฏฺฐาเปตพฺโพ ไม่พึงให้อุปฐาก.

สุกปัฏ ๘

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๕ พึงให้อุปสมบท พึงให้นิสสัย พึงใช้สามเณรอุปฐาก คือ

ปณฺจทิ ภิกฺขเว / องฺเคทิ สมณฺนาคเตน ภิกฺขุนา / อุปสมฺปาเทตพฺพํ, / นิสฺสโย ทาทพฺโพ, / สามเณโร อุปฐาเปตพฺโพ.

ภิกษเว ดูก่อนภิกษุ ท. ภิกษุนา อันภิกษุ สมณนาคเตน ผู้มาตามพร้อมแล้ว องฺเคทิ ด้วยองค์ ท. ปณฺจทิ ๕ อุปสมปาเทตพฺพํ พึงให้อุปสมบท, นิสฺสโย อ.นิสสัย (เตน ภิกษุนา) อันภิกษุ นั้น ทาทพฺโพ พึงให้, สามเณโร อ.สามเณร (เตน ภิกษุนา) อันภิกษุ นั้น อุปฐาเปตพฺโพ พึงให้อุปฐาก. (อิตติ) คือ

๑. รู้จักอาบัติ

อาปตฺติ ชานาติ,

(โส ภิกฺขุ) อ.ภิกษุ นั้น ชานาติ ย่อมรู้ อาปตฺติ ซึ่งอาบัติ,

๒. รู้จักอนาบัติ

อนาปตฺติ ชานาติ,

(โส ภิกฺขุ) อ.ภิกษุ นั้น ชานาติ ย่อมรู้ อนาปตฺติ ซึ่งอนาบัติ,

๓. รู้จักอาบัติเบา

ลหุกํ อาปตฺติ ชานาติ,

(โส ภิกฺขุ) อ.ภิกษุ นั้น ชานาติ ย่อมรู้ อาปตฺติ ซึ่งอาบัติ ลหุกํ อันเบา,

๔. รู้จักอาบัติหนัก

ครุกํ อาปตฺติ ชานาติ,

(โส ภิกฺขุ) อ.ภิกษุ นั้น ชานาติ ย่อมรู้ อาปตฺติ ซึ่งอาบัติ ครุกํ อันหนัก,

๕. มีพรรษาครบ ๑๐ หรือมีพรรษาเกิน ๑๐

ทสวสฺโส วา โหติ อติเรกทสวสฺโส วา.

(โส ภิกฺขุ) อ.ภิกษุ นั้น ทสวสฺโส วา เป็นผู้ที่มีพรรษา ๑๐ หรือ อติเรกทสวสฺโส วา หรือว่า เป็นผู้ที่มีเกินกว่า ๑๐ โหติ ย่อมเป็น.

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๕ เหล่านี้แล พึงให้อุปสมบท พึงให้นิสสัย พึงใช้สามเณรอุปฐาก (๑๖)

อิเมทิ โข ภิกฺขเว / ปณฺจหฺงเคทิ สมณฺนาคเตน ภิกฺขุนา / อุปสมฺปาเทตพฺพํ, / นิสฺสโย ทาทพฺโพ, / สามเณโร อุปฐาเปตพฺโพติ. (๑๖)

ภิกษเว ดูก่อนภิกษุ ท. ภิกษุนา อันภิกษุ สมณนาคเตน ผู้มาตามพร้อมแล้ว องฺเคทิ ด้วยองค์ ท. ปณฺจทิ ๕ อิเมทิ โข เหล่านี้ แล อุปสมปาเทตพฺพํ พึงให้อุปสมบท, นิสฺสโย อ.นิสสัย (เตน ภิกษุนา) อันภิกษุ นั้น ทาทพฺโพ พึงให้, สามเณโร อ.สามเณร (เตน ภิกษุนา) อันภิกษุ นั้น อุปฐาเปตพฺโพ พึงให้อุปฐาก. อิตติ ดังนี้.

อุปสมปาเตตพพปญจกะ ๑๖ หมวด จบ

อุปสมปาเตตพพปญจกัโสฬสวารโ นิฎฐิตโ.

อุปสมปาเตตพพปญจกัโสฬสวารโ อ.วาระสิบหกแห่งหมวดห้าของภิกษุผู้ควรให้อุปสมบท นิฎฐิตโ จบแล้ว.

อรรถกถา

โสฬสปญจกัวินิจฉัย

ลักษณะแห่งอุปัชฌาย์อาจารย์โดยย่ออันใด ที่พระผู้มีพระภาคตรัสไว้ในหนหลังว่า “ภิกษุทั้งหลาย เราอนุญาตให้ภิกษุผู้ฉลาดสามารถ มีพรรษาครบ ๑๐ หรือเกินกว่า ๑๐ ให้กุลบุตรอุปสมบท ให้นิสสัย” ดังนี้ บัดนี้ เพื่อแสดงลักษณะอันนั้น โดยพิสดาร จึงตรัสคำว่า **ปญจหิ ภิกขเว อังเคหิ สมณนาเคน** เป็นต้น

บรรดาบทเหล่านั้น สองบทว่า **ปญจหิ อังเคหิ** ได้แก่ องค์ไม่เป็นคุณ ๕. จริงอยู่ ภิกษุนั้น เป็นผู้เชื่อว่าประกอบด้วยองค์ไม่เป็นคุณ ก็เพราะไม่ประกอบด้วยกองแห่งธรรม ๕ มีกองศีลเป็นต้น

ชื่อว่า **น อุปสมปาเตตพพ** ได้แก่ ไม่พึงเป็นอุปัชฌาย์ให้กุลบุตรอุปสมบท

ชื่อว่า **น นิสสัย ทาทพโพ** ได้แก่ ไม่พึงเป็นอาจารย์ให้นิสสัย

ก็คำว่า **อเสขน** เป็นต้น ในองค์ ๕ นี้ พระผู้มีพระภาคตรัสหมายเอาศีล สมาธิ ปัญญา ผล และปัจจุเวกขณญาณแห่งพระอรหันต์

ก็สามปัญจกะข้างต้นเหล่านี้ พระผู้มีพระภาคตรัสแล้วด้วยอำนาจแห่งภิกษุผู้ไม่สมควร หาได้ตรัสด้วยอำนาจองค์แห่งอาบัติไม่

ก็แล บรรดาปัญจกะเหล่านี้ เฉพาะ ๓ ปัญจกะ มีคำเป็นต้นว่า **อเสขน ลีลกขณเรน อุตตนา** **น อเสขน อสสุทโ** ทรงทำการห้ามด้วยอำนาจแห่งภิกษุผู้ไม่สมควร หาได้ทรงทำด้วยอำนาจองค์แห่งอาบัติไม่ จริงอยู่ ภิกษุใด ไม่ประกอบด้วยกองธรรม ๕ ของพระอเสขะมีกองศีลเป็นต้น ทรงไม่สามารถชักนำผู้อื่นในกองธรรมเหล่านั้น แต่เป็นผู้ประกอบด้วยโทษมีอัธสัทธิยะ (ความไม่เชื่อถือ) เป็นต้น ปกครองบริษัท บริษัทของภิกษุนั้นย่อมเสื่อมจากคุณทั้งหลายมีศีลเป็นต้นแท้ ย่อมไม่เจริญ เพราะเหตุ นั้น คำเป็นต้นว่า “อันภิกษุนั้นไม่พึงให้กุลบุตรอุปสมบท” ดังนี้ จึงชื่อว่า ตรัสด้วยอำนาจแห่งภิกษุผู้ไม่สมควร หาได้ตรัสด้วยอำนาจองค์แห่งอาบัติไม่ อันการที่พระชินาสพเท้านั้น เป็นอุปัชฌาย์อาจารย์ได้ พระผู้มีพระภาคทรงอนุญาตแล้วหามิได้ ถ้าจักเป็นอันทรงอนุญาตเฉพาะพระชินาสพเท้านั้นเท่านั้นไซ้ พระองค์คงไม่ตรัสคำว่า ถ้าความเบื้อหนายเกิดขึ้นแก่อุปัชฌาย์ ดังนี้ เป็นต้น ก็เพราะเหตุที่บริษัทของพระชินาสพไม่เสื่อมจากคุณทั้งหลายมีศีลเป็นต้น พระผู้มีพระภาคจึงตรัสคำเป็นต้นว่า “ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๕ พึงให้กุลบุตรอุปสมบทได้” ดังนี้

ในองค์ทั้งหลายเป็นต้นว่า **อธิสสิเล สิลวิปนโน** มีวินิจฉัยว่า ภิกษุผู้ต้องอาบัติปาราชิก สังฆาทิเสส ชื่อว่า ผู้วิบัติด้วยศีลในอธิสสิล ผู้ต้องอาบัติ ๕ กองนอกจากนี้ ชื่อว่า ผู้วิบัติด้วยอาจาระในอชฌาจาร

ผู้ละสัมมาทิฐิเสีย ประกอบด้วยอันตคาหิกมิจฉาทิฐิ ชื่อว่า ผู้วิบัติด้วยทิฐิในอติทิฐิ สุตะมีประมาณเท่าใดอันภิกษุผู้ปกครองบริษัทพึงปรารภณา เพราะปราศจากสุตะนั้น จึงชื่อว่าผู้มีสุต่น้อย เพราะไม่รู้ส่วนที่เธอควรรู้มีอาบัติเป็นต้น จึงชื่อว่าผู้มีปัญญาทราม ก็ในปัญจะนี้ สามบทเบื้องต้น พระผู้มีพระภาคตรัสด้วยอำนาจแห่งภิกษุผู้ไม่สมควรเท่านั้น สองบทเบื้องปลายตรัสด้วยอำนาจองค์แห่งอาบัติ

ชื่อว่า **อาปตติ น ขานาติ** มีความว่า เมื่อสัทธิวิหาริกหรืออันเตวาลิกบอกว่า “กรรมเช่นนี้ ผมทำเข้าแล้ว” ดังนี้ เธอไม่ทราบว่าเป็นอาบัติหรือไม่ อาบัตินี้ต้องอาบัติชื่อนี้

ชื่อว่า **วุฏฐานิ น ขานาติ** มีความว่า ไม่รู้จักว่า ความออกจากอาบัติ ที่เป็นวุฏฐานคามินี หรือเทศนาคามินีเป็นอย่างนี้ ในปัญจะนี้ ๒ บทเบื้องต้น พระผู้มีพระภาคตรัสด้วยอำนาจแห่งภิกษุผู้ไม่สมควร สามบทเบื้องปลาย ตรัสด้วยอำนาจองค์แห่งอาบัติ

ชื่อว่า **อภิสมาจาริกาย ลิกขาย** มีความว่า เป็นผู้ไม่สามารถเพื่อจะแนะนำในชั้นธกวรรค

ชื่อว่า **อาทิพฺรหฺมจฺริยิกาย** มีความว่า เป็นผู้ไม่สามารถเพื่อจะแนะนำในพระบัญญัติควรศึกษา

ชื่อว่า **อภิธมฺเม** มีความว่า เป็นผู้ไม่สามารถเพื่อจะแนะนำในนามรูปปริจเฉท

ชื่อว่า **อภินิย** มีความว่า เป็นผู้ไม่สามารถจะแนะนำในวินัยปิฎกทั้งหมด

ส่วนคำว่า **วิเนตุ น ปฏิพล** มีความว่า ย่อมไม่อาจเพื่อให้ศึกษาในทุกอย่าง

ชื่อว่า **ธมฺมโต วิเวเจตุ** มีความว่า เพื่อให้สละเสีย โดยธรรมคือตามเหตุ

ในปัญจะนี้ ปรับอาบัติทุก ๆ บท แม้ในปัญจะซึ่งมีบทต้นว่า “ไม่รู้จักอาบัติ” ก็ปรับอาบัติทุก ๆ บท

ในปัญจะนั้น ชื่อว่า **อุภยานิ โข ปนสฺส ปาติโมกฺขานิ วิตถาเรน สฺวาคตานิ โหนติ** ได้แก่ ปาติโมกข์ ๒ ที่พระผู้มีพระภาคตรัสด้วยอำนาจอุกโตวิมังค์

บทว่า **สุวิมุตตานิ** ได้แก่ ที่ตรัสด้วยอำนาจมาติกาวิมังค์

บทว่า **สุปฺปวตฺตนิ** ได้แก่ ที่ตรัสด้วยอำนาจที่คล่องปาก

หลายบทว่า **สุวินิจฺฉิตานิ สุตฺตโส อนุพฺยณฺชนโส** ได้แก่ ที่วินิจฉัยดีแล้ว โดยมาติกาและวิมังค์

แม้ในปัญจะซึ่งมีบทท้ายว่า มีพรรษาหย่อน ๑๐ ก็มีนัยเหมือนกันนั่นแล

๓ ปัญจะข้างต้น ๓ บทในปัญจะที่สี่ ๒ บทในปัญจะที่ห้า รวมทั้งหมดเป็น ๔ ปัญจะ พระผู้มีพระภาคตรัสด้วยอำนาจแห่งภิกษุผู้ไม่สมควร ๒ บทในปัญจะที่สี่ที่ห้า ๓ บทในปัญจะที่ห้า ๓ ปัญจะ คือ ที่หก ที่เจ็ด ที่แปด รวมทั้งหมดเป็น ๔ ปัญจะ พระผู้มีพระภาคตรัสด้วยอำนาจองค์แห่งอาบัติ ด้วยประการฉะนี้ ในศุกลปักข (สุกคปักข) ไม่มีอาบัติเลยทั้ง ๘ ปัญจะ ฉะนั้นแล

บทกิริยาภิกตักและอาขยาต

บทกิริยา	คำแปล	บทกิริยา	คำแปล
อุปสมปาเทตพพิ	พึงให้อุปสมบท	ชานาติ	ย่อมรู้
ทาตพโพ	พึงให้	โหนติ	ย่อมมี, ย่อมเป็น
อุปัฏฐาเปตพโพ	พึงให้อุปัฏฐาก	นิฏฐิโต	จบแล้ว
โหติ	ย่อมมี, ย่อมเป็น		

๒๔. อุปสมปาเทตพพณุกัม

ว่าด้วยองค์ ๖ แห่งภิกษุผู้ควรให้อุปสมบท ๑๔ หมวด

เรื่องย่อ

ภิกษุผู้พึงให้อุปสมบท พึงให้นิสสัย พึงใช้สามเณรอุปัฏฐากได้ ต้องประกอบด้วยคุณสมบัติต่าง ๆ มีทั้งหมด ๗ นัย แสดงไว้บางนัย เช่น

๑. ประกอบด้วยสี่ชั้นธัมมอันเป็นอเสขะ
๒. ประกอบด้วยสมาธิชั้นธัมมอันเป็นอเสขะ
๓. ประกอบด้วยปัญญาชั้นธัมมอันเป็นอเสขะ
๔. ประกอบด้วยวิมุตติชั้นธัมมอันเป็นอเสขะ
๕. ประกอบด้วยวิมุตติญาณทัสสนชั้นธัมมอันเป็นอเสขะ
๖. มีพรรษาครบ ๑๐

ส่วนภิกษุผู้ไม่พึงให้บวช ไม่พึงให้นิสสัย ไม่พึงใช้สามเณรอุปัฏฐาก มีคุณสมบัติตรงกันข้าม

อีกนัยหนึ่ง (๑) รู้อาบัติ (๒) รู้อนาบัติ (๓) รู้อาบัติเบา (๔) รู้อาบัติหนัก (๕) จำพระปาติโมกข์ทั้งสองโดยพิสดารได้แม่นยำ จำแนกได้ดี คล่องแคล่ว วินิจฉัยทั้งโดยสุตตะ โดยอนุพยัญชนะได้ดี (๖) มีพรรษาครบ ๑๐ หรือมีพรรษาเกิน ๑๐

ส่วนภิกษุผู้ไม่พึงให้บวช ไม่พึงให้นิสสัย ไม่พึงใช้สามเณรอุปัฏฐาก มีคุณสมบัติตรงกันข้าม

อรรถโยชนา

เรื่องภิกษุประกอบด้วยองค์ ๖ กัณห์ปักษ์ ๑

[๘๕] ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๖ ไม่พึงให้อุปสมบท ไม่พึงให้นิสสัย ไม่พึงใช้สามเณรอุปัฏฐาก คือ

[๘๕] “ฉหิ ภิกขเว องเคหิ / สมณนาคเตน ภิกขุนา / น อุปสมปาเทตพฺพํ, / น นิสสัยทาตพฺพโ, / น สามเณโร อุปัฏฐาเปตพฺพโ.

[๘๕] “(ภควา) อ.พระผู้มีพระภาค (อาท) ตรัสแล้ว อิติ ว่า ภิกขเว ดูก่อนภิกษุ ท. ภิกขุนา อันภิกษุสมณนาคเตน ผู้มาตามพร้อมแล้ว องเคหิ ด้วยองค์ ท. ฉหิ ๖ น อุปสมปาเทตพฺพํ ไม่พึงให้อุปสมบท, นิสสัย อ.นิสสัย (เตน ภิกขุนา) อันภิกษุ นั้น น ทาตพฺพโ ไม่พึงให้, สามเณโร อ.สามเณร (เตน ภิกขุนา) อันภิกษุ นั้น น อุปัฏฐาเปตพฺพโ ไม่พึงให้อุปัฏฐาก (อิติ) คือ

๑. ไม่ประกอบด้วยศีลขันธอันเป็นอเสขะ

น อเสขน สิลกฺขนฺเณ / สมณนาคโต โหติ,

(โส ภิกฺขุ) อ.ภิกษุ นั้น สมณนาคโต เป็นผู้มาตามพร้อมแล้ว สิลกฺขนฺเณ ด้วยกองแห่งศีล อเสขน อันเป็นอเสขะ โหติ ย่อมเป็น น หามิได้,

๒. ไม่ประกอบด้วยสมาธิขันธอันเป็นอเสขะ

น อเสขน สมาธิกฺขนฺเณ / สมณนาคโต โหติ,

(โส ภิกฺขุ) อ.ภิกษุ นั้น สมณนาคโต เป็นผู้มาตามพร้อมแล้ว สมาธิกฺขนฺเณ ด้วยกองแห่งสมาธิ อเสขน อันเป็นอเสขะ โหติ ย่อมเป็น น หามิได้,

๓. ไม่ประกอบด้วยปัญญาขันธอันเป็นอเสขะ

น อเสขน ปญฺญากฺขนฺเณ / สมณนาคโต โหติ,

(โส ภิกฺขุ) อ.ภิกษุ นั้น สมณนาคโต เป็นผู้มาตามพร้อมแล้ว ปญฺญากฺขนฺเณ ด้วยกองแห่งปัญญา อเสขน อันเป็นอเสขะ โหติ ย่อมเป็น น หามิได้,

๔. ไม่ประกอบด้วยวิมุตติขันธอันเป็นอเสขะ

น อเสขน วิมุตติกฺขนฺเณ / สมณนาคโต โหติ,

(โส ภิกฺขุ) อ.ภิกษุ นั้น สมณนาคโต เป็นผู้มาตามพร้อมแล้ว วิมุตติกฺขนฺเณ ด้วยกองแห่งวิมุตติ อเสขน อันเป็นอเสขะ โหติ ย่อมเป็น น หามิได้,

๕. ไม่ประกอบด้วยวิมุตติญาณทัสสนขันธอันเป็นอเสขะ

น อเสขน วิมุตติญาณทสฺสนกฺขนฺเณ / สมณนาคโต โหติ,

(โส ภิกฺขุ) อ.ภิกษุ นั้น สมณนาคโต เป็นผู้มาตามพร้อมแล้ว วิมุตติญาณทสฺสนกฺขนฺเณ ด้วยกองแห่งวิมุตติญาณทัสสนะ อเสขน อันเป็นอเสขะ โหติ ย่อมเป็น น หามิได้,

๖. มีพรรษาหย่อน ๑๐

อุททสวสโส^๑ โหติ.

(โส ภิกขุ) อ.ภิกขุ นั้น อุททสวสโส เป็นผู้ที่มีพรรษา ๑๐ อันหย่อน โหติ ย่อมเป็น.

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๖ เหล่านี้แล ไม่พึงให้อุปสมบท ไม่พึงให้นิสสัย ไม่พึงใช้สามเณรอุปัฏฐาก (๑)

อิเมหิ โข ภิกขเว / ฉหังเกหิ สมณนาคเตน ภิกขุณา / น อุปสมปาเทตพพ, / น นิสสัย ทาทพโพ, / น สามเณโร อุปัฏฐาเปตพโพ. (๑)

ภิกขเว คู่อ่อนภิกขุ ท. ภิกขุณา อันภิกขุ สมณนาคเตน ผู้มาตามพร้อมแล้ว องฺเกหิ ด้วยองค์ ท. จหิ ๖ อิเมหิ โข เหล่านี้ แล น อุปสมปาเทตพพ ไม่พึงให้อุปสมบท, นิสสัย อ.นิสสัย (เตน ภิกขุณา) อันภิกขุ นั้น น ทาทพโพ ไม่พึงให้, สามเณโร อ.สามเณร (เตน ภิกขุณา) อันภิกขุ นั้น น อุปัฏฐาเปตพโพ ไม่พึงให้อุปปัฏฐาก.

สุกกปักษ์ ๑

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๖ พึงให้อุปสมบท พึงให้นิสสัย พึงใช้สามเณรอุปัฏฐาก คือ

จหิ ภิกขเว องฺเกหิ / สมณนาคเตน ภิกขุณา อุปสมปาเทตพพ, / นิสสัย ทาทพโพ, / สามเณโร อุปัฏฐาเปตพโพ.

ภิกขเว คู่อ่อนภิกขุ ท. ภิกขุณา อันภิกขุ สมณนาคเตน ผู้มาตามพร้อมแล้ว องฺเกหิ ด้วยองค์ ท. จหิ ๖ อุปสมปาเทตพพ พึงให้อุปสมบท, นิสสัย อ.นิสสัย (เตน ภิกขุณา) อันภิกขุ นั้น ทาทพโพ พึงให้, สามเณโร อ.สามเณร (เตน ภิกขุณา) อันภิกขุ นั้น อุปัฏฐาเปตพโพ พึงให้อุปปัฏฐาก (อิติ) คือ

๑. ประกอบด้วยสี่ชั้นอันเป็นอเสขะ

อเสขน สีสกขนฺเณ / สมณนาคโต โหติ,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกขุ นั้น สมณนาคโต เป็นผู้มาตามพร้อมแล้ว สีสกขนฺเณ ด้วยกองแห่งศีล อเสขน อันเป็นอเสขะ โหติ ย่อมเป็น,

๒. ประกอบด้วยสมาธิชั้นอันเป็นอเสขะ

อเสขน สมาธิกขนฺเณ / สมณนาคโต โหติ,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกขุ นั้น สมณนาคโต เป็นผู้มาตามพร้อมแล้ว สมาธิกขนฺเณ ด้วยกองแห่งสมาธิ อเสขน อันเป็นอเสขะ โหติ ย่อมเป็น,

๓. ประกอบด้วยปัญญาชั้นอันเป็นอเสขะ

อเสขน ปญญากขนฺเณ / สมณนาคโต โหติ,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกขุ นั้น สมณนาคโต เป็นผู้มาตามพร้อมแล้ว ปญญากขนฺเณ ด้วยกองแห่งปัญญา อเสขน อันเป็นอเสขะ โหติ ย่อมเป็น,

^๑ โป. โอนทสวสโส, เอวมุปริปี.

๔. ประกอบด้วยวิมุตติขันธอันเป็นอเสขะ

อเสขะ วิมุตติภิกขุเณ / สมณนาคโต โหติ,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกขุ นั้น สมณนาคโต เป็นผู้มาตามพร้อมแล้ว วิมุตติภิกขุเณ ด้วยกองแห่งวิมุตติ อเสขะ อันเป็นอเสขะ โหติ ย่อมเป็น,

๕. ประกอบด้วยวิมุตติญาณทัสสนขันธอันเป็นอเสขะ

อเสขะ วิมุตติญาณทัสสนภิกขุเณ / สมณนาคโต โหติ,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกขุ นั้น สมณนาคโต เป็นผู้มาตามพร้อมแล้ว วิมุตติญาณทัสสนภิกขุเณ ด้วยกองแห่งวิมุตติญาณทัสสนะ อเสขะ อันเป็นอเสขะ โหติ ย่อมเป็น,

๖. มีพรรษาครบ ๑๐ หรือมีพรรษาเกิน ๑๐

ทสวสโส วา โหติ อติเรกทสวสโส วา.

(โส ภิกขุ) อ.ภิกขุ นั้น ทสวสโส วา เป็นผู้ที่มีพรรษา ๑๐ หรือ อติเรกทสวสโส วา หรือว่า เป็นผู้ที่มีพรรษาเกินกว่า ๑๐ โหติ ย่อมเป็น.

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๖ เหล่านี้แล พึงให้อุปสมบท พึงให้นิสสัย พึงใช้สามเณร อุปัฏฐาก (๒)

อิมะหิ โข ภิกขเว จหงฺเคหิ / สมณนาคเตน ภิกขุณา อุปสมปาเทตพฺพํ, / นิสสัย ทาทพฺโพ, / สามเณโร อุปฐาเปตพฺโพ. (๒)

ภิกขเว ดูก่อนภิกษุ ท. ภิกขุณา อันภิกษุ สมณนาคเตน ผู้มาตามพร้อมแล้ว องฺเคหิ ด้วยองค์ ท. จหิ ๖ อิมะหิ โข เหล่านี้ แล อุปสมปาเทตพฺพํ พึงให้อุปสมบท, นิสสัย อ.นิสสัย (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น ทาทพฺโพ พึงให้, สามเณโร อ.สามเณร (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น อุปฐาเปตพฺโพ พึงให้อุปัฏฐาก.

กัณห์ปักษ์ ๒

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๖ แม้อื่นอีก ไม่พึงให้อุปสมบท ไม่พึงให้นิสสัย ไม่พึงใช้สามเณรอุปัฏฐาก คือ

อปเรหิปี ภิกขเว จหงฺเคหิ / สมณนาคเตน ภิกขุณา / น อุปสมปาเทตพฺพํ, / น นิสสัย ทาทพฺโพ, / น สามเณโร อุปฐาเปตพฺโพ.

ภิกขเว ดูก่อนภิกษุ ท. ภิกขุณา อันภิกษุ สมณนาคเตน ผู้มาตามพร้อมแล้ว องฺเคหิ ด้วยองค์ ท. จหิ ๖ อปเรหิปี แม้อื่นอีก น อุปสมปาเทตพฺพํ ไม่พึงให้อุปสมบท, นิสสัย อ.นิสสัย (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น น ทาทพฺโพ ไม่พึงให้, สามเณโร อ.สามเณร (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น น อุปฐาเปตพฺโพ ไม่พึงให้อุปัฏฐาก (อิตติ) คือ

๑. ตนเองไม่ประกอบด้วยศีลขันธอันเป็นอเสขะ และไม่ชักชวนผู้อื่นในศีลขันธอันเป็นอเสขะ

อตตนา น อเสขะ สีลภิกขุเณ / สมณนาคโต โหติ, / น ปรี อเสขะ สีลภิกขุเณ สมาทเปตา;

(โส ภิกขุ) อ.ภิกขุ นั้น สมณนาโคโต เป็นผู้มาตามพร้อมแล้ว สิลกขนฺเณ ด้วยกองแห่งศีล อเสขณ อันเป็น อเสขะ อุตตนา ด้วยตน โหติ ย่อมเป็น น หามิได้, สมหาเปตา เป็นผู้ชักชวน ปรี (ปุคฺคล) ซึ่งบุคคล อื่น สิลกขนฺเณ ในกองแห่งศีล อเสข อันเป็นอเสขะ (โหติ) ย่อมเป็น น หามิได้;

๒. ตนเองไม่ประกอบด้วยสมาธิขั้นอันเป็นอเสขะ และไม่ชักชวนผู้อื่นในสมาธิขั้นอันเป็น อเสขะ

อุตตนา น อเสขณ สมาธิกขนฺเณ / สมณนาโคโต โหติ, / น ปรี อเสเข สมาธิกขนฺเณ สมหาเปตา;

(โส ภิกขุ) อ.ภิกขุ นั้น สมณนาโคโต เป็นผู้มาตามพร้อมแล้ว สมาธิกขนฺเณ ด้วยกองแห่งสมาธิ อเสขณ อันเป็นอเสขะ อุตตนา ด้วยตน โหติ ย่อมเป็น น หามิได้, สมหาเปตา เป็นผู้ชักชวน ปรี (ปุคฺคล) ซึ่งบุคคล อื่น สมาธิกขนฺเณ ในกองแห่งสมาธิ อเสข อันเป็นอเสขะ (โหติ) ย่อมเป็น น หามิได้;

๓. ตนเองไม่ประกอบด้วยปัญญาขั้นอันเป็นอเสขะ และไม่ชักชวนผู้อื่นในปัญญาขั้นอันเป็น อเสขะ

อุตตนา น อเสขณ ปญญากขนฺเณ / สมณนาโคโต โหติ, / น ปรี อเสเข ปญญากขนฺเณ สมหาเปตา;

(โส ภิกขุ) อ.ภิกขุ นั้น สมณนาโคโต เป็นผู้มาตามพร้อมแล้ว ปญญากขนฺเณ ด้วยกองแห่งปัญญา อเสขณ อันเป็นอเสขะ อุตตนา ด้วยตน โหติ ย่อมเป็น น หามิได้, สมหาเปตา เป็นผู้ชักชวน ปรี (ปุคฺคล) ซึ่งบุคคล อื่น ปญญากขนฺเณ ในกองแห่งปัญญา อเสข อันเป็นอเสขะ (โหติ) ย่อมเป็น น หามิได้;

๔. ตนเองไม่ประกอบด้วยวิมุตติขั้นอันเป็นอเสขะ และไม่ชักชวนผู้อื่นในวิมุตติขั้นอันเป็น อเสขะ

อุตตนา น อเสขณ วิมุตติกขนฺเณ / สมณนาโคโต โหติ, / น ปรี อเสเข วิมุตติกขนฺเณ สมหาเปตา;

(โส ภิกขุ) อ.ภิกขุ นั้น สมณนาโคโต เป็นผู้มาตามพร้อมแล้ว วิมุตติกขนฺเณ ด้วยกองแห่งวิมุตติ อเสขณ อันเป็นอเสขะ อุตตนา ด้วยตน โหติ ย่อมเป็น น หามิได้, สมหาเปตา เป็นผู้ชักชวน ปรี (ปุคฺคล) ซึ่งบุคคล อื่น วิมุตติกขนฺเณ ในกองแห่งวิมุตติ อเสข อันเป็นอเสขะ (โหติ) ย่อมเป็น น หามิได้;

๕. ตนเองไม่ประกอบด้วยวิมุตติญาณทัสสนขั้นอันเป็นอเสขะ และไม่ชักชวนผู้อื่นในวิมุตติ- ญาณทัสสนขั้นอันเป็นอเสขะ

อุตตนา น อเสขณ วิมุตติญาณทสฺสนกขนฺเณ / สมณนาโคโต โหติ, / น ปรี อเสเข วิมุตติญาณทสฺสนกขนฺเณ สมหาเปตา;

(โส ภิกขุ) อ.ภิกขุ นั้น สมณนาโคโต เป็นผู้มาตามพร้อมแล้ว วิมุตติญาณทสฺสนกขนฺเณ ด้วยกองแห่ง วิมุตติญาณทัสสนะ อเสขณ อันเป็นอเสขะ อุตตนา ด้วยตน โหติ ย่อมเป็น น หามิได้, สมหาเปตา เป็นผู้ชักชวน ปรี (ปุคฺคล) ซึ่งบุคคล อื่น วิมุตติญาณทสฺสนกขนฺเณ ในกองแห่งวิมุตติญาณทัสสนะ อเสข อันเป็นอเสขะ (โหติ) ย่อมเป็น น หามิได้;

๖. มีพรรษาหย่อน ๑๐

อุททสวสโส โหติ.

(โส ภิกขุ) อ.ภิกขุ นั้น อุททสวสโส เป็นผู้ที่มีพรรษา ๑๐ อันหย่อน โหติ ย่อมเป็น.

ภิกขุทั้งหลาย ภิกขุผู้ประกอบด้วยองค์ ๖ เหล่านี้แล ไม่พึงให้อุปสมบท ไม่พึงให้นิสสัย ไม่พึงใช้สามเณรอุปัฏฐาก (๓)

อิเมหิ โข ภิกขเว อหังเกหิ / สมณนาคเตน ภิกขุณา / น อุปสมปาเทตพฺพ, / น นิสสัย ทาทพฺพ, / น สามเณโร อุปัฏฐาเปตพฺพ. (๓)

ภิกขเว ดูก่อนภิกขุ ท. ภิกขุณา อันภิกขุ สมณนาคเตน ผู้มาตามพร้อมแล้ว อหังเกหิ ด้วยองค์ ท. อิหิ ๖ อิเมหิ โข เหล่านี้ แล น อุปสมปาเทตพฺพ ไม่พึงให้อุปสมบท, นิสสัย อ.นิสสัย (เตน ภิกขุณา) อันภิกขุ นั้น น ทาทพฺพ ไม่พึงให้, สามเณโร อ.สามเณร (เตน ภิกขุณา) อันภิกขุ นั้น น อุปัฏฐาเปตพฺพ ไม่พึงให้อุปัฏฐาก.

สุกกปักษ์ ๒

ภิกขุทั้งหลาย ภิกขุผู้ประกอบด้วยองค์ ๖ พึงให้อุปสมบท พึงให้นิสสัย พึงใช้สามเณรอุปัฏฐาก คือ

อิหิ ภิกขเว อหังเกหิ / สมณนาคเตน ภิกขุณา อุปสมปาเทตพฺพ, / นิสสัย ทาทพฺพ, / สามเณโร อุปัฏฐาเปตพฺพ.

ภิกขเว ดูก่อนภิกขุ ท. ภิกขุณา อันภิกขุ สมณนาคเตน ผู้มาตามพร้อมแล้ว อหังเกหิ ด้วยองค์ ท. อิหิ ๖ อุปสมปาเทตพฺพ พึงให้อุปสมบท, นิสสัย อ.นิสสัย (เตน ภิกขุณา) อันภิกขุ นั้น ทาทพฺพ พึงให้, สามเณโร อ.สามเณร (เตน ภิกขุณา) อันภิกขุ นั้น อุปัฏฐาเปตพฺพ พึงให้อุปัฏฐาก (อิติ) คือ

๑. ตนเองประกอบด้วยศีลขันธอันเป็นอเสขะ และชักชวนผู้อื่นในศีลขันธอันเป็นอเสขะ

อตตนา อเสเสน สีสกฺขนฺเณ / สมณนาคโต โหติ, / ปรี อเสเช สีสกฺขนฺเณ สมาทเปตา;

(โส ภิกขุ) อ.ภิกขุ นั้น สมณนาคโต เป็นผู้มาตามพร้อมแล้ว สีสกฺขนฺเณ ด้วยกองแห่งศีล อเสเสน อันเป็นอเสขะ อตตนา ด้วยตน โหติ ย่อมเป็น สมาทเปตา เป็นผู้ชักชวน ปรี (บุคคล) ซึ่งบุคคลอื่น สีสกฺขนฺเณ ในกองแห่งศีล อเสเช อันเป็นอเสขะ (โหติ) ย่อมเป็น;

๒. ตนเองประกอบด้วยสมาธิขันธอันเป็นอเสขะ และชักชวนผู้อื่นในสมาธิขันธอันเป็นอเสขะ

อตตนา อเสเสน สมาริกฺขนฺเณ / สมณนาคโต โหติ, / ปรี อเสเช สมาริกฺขนฺเณ สมาทเปตา;

(โส ภิกขุ) อ.ภิกขุ นั้น สมณนาคโต เป็นผู้มาตามพร้อมแล้ว สมาริกฺขนฺเณ ด้วยกองแห่งสมาธิ อเสเสน อันเป็นอเสขะ อตตนา ด้วยตน โหติ ย่อมเป็น, สมาทเปตา เป็นผู้ชักชวน ปรี (บุคคล) ซึ่งบุคคลอื่น สมาริกฺขนฺเณ ในกองแห่งสมาธิ อเสเช อันเป็นอเสขะ (โหติ) ย่อมเป็น;

๓. ตนเองประกอบด้วยปัญญาขันธอันเป็นอเสขะ และชักชวนผู้อื่นในปัญญาขันธอันเป็นอเสขะ

อตตนา อเสเสน ปญฺญาณฺเณ / สมณนาคโต โหติ, / ปรี อเสเช ปญฺญาณฺเณ สมาทเปตา;

(โส ภิกขุ) อ.ภิกษุ นั้น สมณนาโคโต เป็นผู้มาตามพร้อมแล้ว ปณณากุขนุเรน ด้วยกองแห่งปัญญา อเสเข อันเป็นอเสหะ อุตตนา ด้วยตน โหติ ย่อมเป็น, สมหาเปตา เป็นผู้ชักชวน ปรี (บุคคล) ซึ่งบุคคลอื่น ปณณากุขนุเร ในกองแห่งปัญญา อเสเข อันเป็นอเสหะ (โหติ) ย่อมเป็น;

๔. ตนเองประกอบด้วยวิมุตติขั้นอันเป็นอเสหะ และชักชวนผู้อื่นในวิมุตติขั้นอันเป็นอเสหะ

อุตตนา อเสเข วิมุตติกุขนุเรน / สมณนาโคโต โหติ, / ปรี อเสเข วิมุตติกุขนุเร สมหาเปตา;

(โส ภิกขุ) อ.ภิกษุ นั้น สมณนาโคโต เป็นผู้มาตามพร้อมแล้ว วิมุตติกุขนุเรน ด้วยกองแห่งวิมุตติ อเสเข อันเป็นอเสหะ อุตตนา ด้วยตน โหติ ย่อมเป็น, สมหาเปตา เป็นผู้ชักชวน ปรี (บุคคล) ซึ่งบุคคลอื่น วิมุตติกุขนุเร ในกองแห่งวิมุตติ อเสเข อันเป็นอเสหะ (โหติ) ย่อมเป็น;

๕. ตนเองประกอบด้วยวิมุตติญาณทัสสนขั้นอันเป็นอเสหะ และชักชวนผู้อื่นในวิมุตติญาณ-ทัสสนขั้นอันเป็นอเสหะ

อุตตนา อเสเข วิมุตติญาณทัสสนกุขนุเรน / สมณนาโคโต โหติ, / ปรี อเสเข วิมุตติ-ญาณทัสสนกุขนุเร สมหาเปตา;

(โส ภิกขุ) อ.ภิกษุ นั้น สมณนาโคโต เป็นผู้มาตามพร้อมแล้ว วิมุตติญาณทัสสนกุขนุเรน ด้วยกองแห่งวิมุตติญาณทัสสนะ อเสเข อันเป็นอเสหะ อุตตนา ด้วยตน โหติ ย่อมเป็น, สมหาเปตา เป็นผู้ชักชวน ปรี (บุคคล) ซึ่งบุคคลอื่น วิมุตติญาณทัสสนกุขนุเร ในกองแห่งวิมุตติญาณทัสสนะ อเสเข อันเป็นอเสหะ (โหติ) ย่อมเป็น;

๖. มีพรรษาครบ ๑๐ หรือมีพรรษาเกิน ๑๐

ทสวสโส วา โหติ อติเรกทสวสโส วา.

(โส ภิกขุ) อ.ภิกษุ นั้น ทสวสโส วา เป็นผู้ที่มีพรรษา ๑๐ หรือ อติเรกทสวสโส วา หรือว่า เป็นผู้ที่มีพรรษาเกินกว่า ๑๐ โหติ ย่อมเป็น.

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๖ เหล่านี้แล พึงให้อุปสมบท พึงให้นิสสัย พึงใช้สามเณร อุปัฏฐาก (๔)

อิเมหิ โข ภิกขเว ฉหังเกหิ / สมณนาโคเตน ภิกขุณา อุปสมปาเทตพพ, / นิสสัย ทาทพโพ, / สามเณโร อุปฐาเปตพโพ. (๔)

ภิกขเว ดูก่อนภิกษุ ท. ภิกขุณา อันภิกษุ สมณนาโคเตน ผู้มาตามพร้อมแล้ว องคหิ ด้วยองค์ ท. ฉหิ ๖ อิเมหิ โข เหล่านี้ แล อุปสมปาเทตพพ พึงให้อุปสมบท, นิสสัย อ.นิสสัย (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น ทาทพโพ พึงให้, สามเณโร อ.สามเณร (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น อุปฐาเปตพโพ พึงให้อุปฐาก.

กัณห์ปักษ์ ๓

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๖ แม้อื่นอีก ไม่พึงให้อุปสมบท ไม่พึงให้นิสสัย ไม่พึงใช้สามเณรอุปัฏฐาก คือ

อปเรหิปี ภิกขเว ฉหังเกหิ / สมณนาโคเตน ภิกขุณา / น อุปสมปาเทตพพ, / น นิสสัย ทาทพโพ, / น สามเณโร อุปฐาเปตพโพ.

ภิกขเว ดูก่อนภิกษุ ท. ภิกษุณา อันภิกษุ สมณนาคเตน ผู้มาตามพร้อมแล้ว องเคหิ ด้วยองค์ ท. จหิ ๖
อปเรหิปี แม้อื่นอีก น อุปสมปาเทตพพฺ ไม่พึงให้อุปสมบท, นิสสัย อ.นิสสัย (เตน ภิกษุณา) อันภิกษุ นั้น
น ทาทพโพ ไม่พึงให้, สามเณโร อ.สามเณร (เตน ภิกษุณา) อันภิกษุ นั้น น อุปฺจฺจาเปตพโพ ไม่พึงให้อุปฺจฺจากราก
(อิตฺติ) คือ

๑. เป็นผู้ไม่มีศรัทธา

อสฺสทฺโร โหติ,

(โส ภิกษุ) อ.ภิกษุ นั้น อสฺสทฺโร เป็นผู้ไม่มีศรัทธา โหติ ย่อมเป็น,

๒. เป็นผู้ไม่มีหิริ

อหิริโก โหติ,

(โส ภิกษุ) อ.ภิกษุ นั้น อหิริโก เป็นผู้ไม่มีหิริ โหติ ย่อมเป็น,

๓. เป็นผู้ไม่มีโอตตปัปะ

อโนตฺตปปี^๑ โหติ,

(โส ภิกษุ) อ.ภิกษุ นั้น อโนตฺตปปี เป็นผู้ไม่มีโอตตปัปะ โหติ ย่อมเป็น,

๔. เป็นผู้เกียจคร้าน

กฺุสฺสีโต โหติ,

(โส ภิกษุ) อ.ภิกษุ นั้น กฺุสฺสีโต เป็นผู้เกียจคร้าน โหติ ย่อมเป็น,

๕. เป็นผู้มึนสติพันเพื่อน

มฺุฏฺฐสฺสติ โหติ,

(โส ภิกษุ) อ.ภิกษุ นั้น มฺุฏฺฐสฺสติ เป็นผู้มึนสติอันหลงแล้ว โหติ ย่อมเป็น,

๖. มีพรรษาหย่อน ๑๐

อุณทสวสฺโส โหติ.

(โส ภิกษุ) อ.ภิกษุ นั้น อุณทสวสฺโส เป็นผู้มึนพรรษา ๑๐ อันหย่อน โหติ ย่อมเป็น.

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๖ เหล่านี้แล ไม่พึงให้อุปสมบท ไม่พึงให้นิสสัย ไม่พึงใช้
สามเณรอุปฺจฺจากราก (๕)

อิมะหิ โข ภิกขเว จหฺงเคหิ / สมณนาคเตน ภิกษุณา / น อุปสมปาเทตพพฺ, / น นิสสัย
ทาทพโพ, / น สามเณโร อุปฺจฺจาเปตพโพ. (๕)

ภิกขเว ดูก่อนภิกษุ ท. ภิกษุณา อันภิกษุ สมณนาคเตน ผู้มาตามพร้อมแล้ว องเคหิ ด้วยองค์ ท. จหิ ๖
อิมะหิ โข เหล่านี้ แล น อุปสมปาเทตพพฺ ไม่พึงให้อุปสมบท, นิสสัย อ.นิสสัย (เตน ภิกษุณา) อันภิกษุ นั้น
น ทาทพโพ ไม่พึงให้, สามเณโร อ.สามเณร (เตน ภิกษุณา) อันภิกษุ นั้น น อุปฺจฺจาเปตพโพ ไม่พึงให้อุปฺจฺจากราก.

สุกกปัฏ ๓

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๖ พึงให้อุปสมบท พึงให้นิสสัย พึงใช้สามเณรอุปัฏฐาก คือ

ฉติ ภิกขเว อังคะติ / สมณนาคเตน ภิกขุณา อุปสมปาเทตพพ, / นิสสัย ทาทพโพ, / สามเณโร อุปฏฐาเปตพโพ.

ภิกขเว ดูก่อนภิกษุ ท. ภิกขุณา อันภิกษุ สมณนาคเตน ผู้มาตามพร้อมแล้ว อังคะติ ด้วยองค์ ท. ฉติ ๖ อุปสมปาเทตพพ พึงให้อุปสมบท, นิสสัย อ.นิสสัย (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น ทาทพโพ พึงให้, สามเณโร อ.สามเณร (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น อุปฏฐาเปตพโพ พึงให้อุปฐาก (อิตติ) คือ

๑. เป็นผู้มีศรัทธา

สทโธ โหติ,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกษุ นั้น สทโธ เป็นผู้มีศรัทธา โหติ ย่อมเป็น,

๒. เป็นผู้มีหิริ

หิริมา โหติ,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกษุ นั้น หิริมา เป็นผู้มีหิริ โหติ ย่อมเป็น,

๓. เป็นผู้มีโอตตปปะ

โอตตปปิ โหติ,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกษุ นั้น โอตตปปิ เป็นผู้มีโอตตปปะ โหติ ย่อมเป็น,

๔. เป็นผู้ปรารภความเพียร

อารทหิริโย โหติ,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกษุ นั้น อารทหิริโย เป็นผู้มีสมาธิปรารภแล้ว โหติ ย่อมเป็น,

๕. เป็นผู้มีสติตั้งมั่น

อุปปจิตตสสติ โหติ,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกษุ นั้น อุปปจิตตสสติ เป็นผู้มีสติอันเข้าไปตั้งไว้แล้ว โหติ ย่อมเป็น,

๖. มีพรรษาครบ ๑๐ หรือมีพรรษาเกิน ๑๐

ทสวสโส วา โหติ อติเรกทสวสโส วา.

(โส ภิกขุ) อ.ภิกษุ นั้น ทสวสโส วา เป็นผู้มีพรรษา ๑๐ หรือ อติเรกทสวสโส วา หรือว่า เป็นผู้มีพรรษาเกินกว่า ๑๐ โหติ ย่อมเป็น.

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๖ เหล่านี้แล พึงให้อุปสมบท พึงให้นิสสัย พึงใช้สามเณรอุปัฏฐาก (๖)

อิเมหิ โข ภิกขเว ฉหังคะติ / สมณนาคเตน ภิกขุณา อุปสมปาเทตพพ, / นิสสัย ทาทพโพ, / สามเณโร อุปฏฐาเปตพโพ. (๖)

ภิกขเว ตุก่อนภิกษุ ท. ภิกษุณา อันภิกษุ สมณนาคเตน ผู้มาตามพร้อมแล้ว องเคติ ด้วยองค์ ท. จหิ ๖
อิเมหิ โข เหล่านี้ แล อุปสมปาเทตพพํ พึงให้อุปสมบท, นิสสัย อ.นิสสัย (เตน ภิกษุณา) อันภิกษุ นั้น ทาตพโพ
พึงให้, สามเณโร อ.สามเณร (เตน ภิกษุณา) อันภิกษุ นั้น อุปฐาเปตพโพ พึงให้อุปฐาก.

กัณห์ปักษ์ ๔

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๖ แม้อื่นอีก ไม่พึงให้อุปสมบท ไม่พึงให้นิสสัย ไม่พึงใช้
สามเณรอุปฐาก คือ

อปเรหิปี ภิกขเว จหงเคติ / สมณนาคเตน ภิกษุณา / น อุปสมปาเทตพพํ, / น นิสสัย
ทาตพโพ, / น สามเณโร อุปฐาเปตพโพ.

ภิกขเว ตุก่อนภิกษุ ท. ภิกษุณา อันภิกษุ สมณนาคเตน ผู้มาตามพร้อมแล้ว องเคติ ด้วยองค์ ท. จหิ ๖
อปเรหิปี แม้อื่นอีก น อุปสมปาเทตพพํ ไม่พึงให้อุปสมบท, นิสสัย อ.นิสสัย (เตน ภิกษุณา) อันภิกษุ นั้น
น ทาตพโพ ไม่พึงให้, สามเณโร อ.สามเณร (เตน ภิกษุณา) อันภิกษุ นั้น น อุปฐาเปตพโพ ไม่พึงให้อุปฐาก (อติ)
คือ

๑. เป็นผู้มีสีลวิบัติในอริสีล

อริสีเล สีลวิปนโน โหติ,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกษุ นั้น สีลวิปนโน เป็นผู้มีสีลอันวิบัติแล้ว อริสีเล ในอริสีล โหติ ย่อมเป็น,

๒. เป็นผู้มียาจารวิบัติในอชฌาจาร

อชฌาจาเร อาจารวิปนโน โหติ,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกษุ นั้น อาจารวิปนโน เป็นผู้มียาจารอันวิบัติแล้ว อชฌาจาเร ในอชฌาจาร โหติ ย่อมเป็น,

๓. เป็นผู้มียกฐิวิบัติในอดิทธิกฐิ

อดิทธิกฐิยา ทิฏฐิวิปนโน โหติ,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกษุ นั้น ทิฏฐิวิปนโน เป็นผู้มียกฐิอันวิบัติแล้ว อดิทธิกฐิยา ในอดิทธิกฐิ โหติ ย่อมเป็น,

๔. เป็นผู้ไดยินได้ฟังน้อย

อปปสสุโต โหติ,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกษุ นั้น อปปสสุโต เป็นผู้มีการฟังอันน้อย โหติ ย่อมเป็น,

๕. เป็นผู้มียปัญญาทรม

ทุปปลโณ โหติ,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกษุ นั้น ทุปปลโณ เป็นผู้มียปัญญาทรม โหติ ย่อมเป็น,

๖. มีพรรษาหย่อน ๑๐

อุนทสวสโส โหติ.

(โส ภิกขุ) อ.ภิกษุ นั้น อุนทสวสโส เป็นผู้มียพรรษา ๑๐ อันหย่อน โหติ ย่อมเป็น.

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๖ เหล่านี้แล ไม่พึงให้อุปสมบท ไม่พึงให้นิสสัย ไม่พึงใช้สามเณรอุปฐาก (๗)

อิเมติ โข ภิกขเว จหังเกติ / สมณนาคเตน ภิกขุณา / น อุปสมปาเทตพพ, / น นิสสัย ทาทพโพ, / น สามเณโร อุปฐาเปตพโพ. (๗)

ภิกขเว ดูก่อนภิกษุ ท. ภิกขุณา อันภิกษุ สมณนาคเตน ผู้มาตามพร้อมแล้ว องคฺติ ด้วยองค์ ท. จหิ ๖ อิเมติ โข เหล่านี้ แล น อุปสมปาเทตพพ ไม่พึงให้อุปสมบท, นิสสัย อ.นิสสัย (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น น ทาทพโพ ไม่พึงให้, สามเณโร อ.สามเณร (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น น อุปฐาเปตพโพ ไม่พึงให้อุปฐาก.

สูกกปัคค์ ๔

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๖ พึงให้อุปสมบท พึงให้นิสสัย พึงใช้สามเณรอุปฐาก คือ

ฉหิ ภิกขเว องคฺติ / สมณนาคเตน ภิกขุณา อุปสมปาเทตพพ, / นิสสัย ทาทพโพ, / สามเณโร อุปฐาเปตพโพ.

ภิกขเว ดูก่อนภิกษุ ท. ภิกขุณา อันภิกษุ สมณนาคเตน ผู้มาตามพร้อมแล้ว องคฺติ ด้วยองค์ ท. จหิ ๖ อุปสมปาเทตพพ พึงให้อุปสมบท, นิสสัย อ.นิสสัย (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น ทาทพโพ พึงให้, สามเณโร อ.สามเณร (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น อุปฐาเปตพโพ พึงให้อุปฐาก (อติ) คือ

๑. เป็นผู้ไม่มีศีลวิบัติในอธิศีล

น อธิศีเล / สิลวิปนโน โหติ,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกษุ นั้น สิลวิปนโน เป็นผู้มีศีลอันวิบัติแล้ว อธิศีเล ในอธิศีล โหติ ย่อมเป็น น หามิได้,

๒. เป็นผู้ไม่มีอาจารย์วิบัติในอัชฌาจาร

น อชฌาจาเร / อาจารวิปนโน โหติ,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกษุ นั้น อาจารวิปนโน เป็นผู้มีอาจารย์อันวิบัติแล้ว อชฌาจาเร ในอัชฌาจาร โหติ ย่อมเป็น น หามิได้,

๓. เป็นผู้ไม่มีทักขิวิบัติในอติทักขิ

น อติทักขิยา / ทักขิวิปนโน โหติ,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกษุ นั้น ทักขิวิปนโน เป็นผู้มีทักขิอันวิบัติแล้ว อติทักขิยา ในอติทักขิ โหติ ย่อมเป็น น หามิได้,

๔. เป็นผู้ได้ยินได้ฟังมาก

พหุสสุโต โหติ,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกษุ นั้น พหุสสุโต เป็นผู้มีการฟังอันมาก โหติ ย่อมเป็น,

๕. เป็นผู้มียปัญญา

ปญญวา โหติ,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกษุ นั้น ปญญวา เป็นผู้มียปัญญา โหติ ย่อมเป็น,

๖. มีพรรษาครบ ๑๐ หรือมีพรรษาเกิน ๑๐

ทสวลโส วา โหติ / อติเรกทสวลโส วา.

(โส ภิกขุ) อ.ภิกขุ นั้น ทสวลโส วา เป็นผู้ที่มีพรรษา ๑๐ หรือ อติเรกทสวลโส วา หรือว่า เป็นผู้ที่มีพรรษาเกินกว่า ๑๐ โหติ ย่อมเป็น.

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๖ เหล่านี้แล พึงให้อุปสมบท พึงให้นิสสัย พึงใช้สามเณรอุปฐาก (๘)

อิมเหติ โข ภิกขเว จหังเกติ / สมณนาคเตน ภิกขุณา อุปสมปาเทตพฺพํ, / นิสสัย ทาทพฺโพ, / สามเณโร อุปฐาเปตพฺโพ. (๘)

ภิกขเว ดูก่อนภิกษุ ท. ภิกขุณา อันภิกษุ สมณนาคเตน ผู้มาตามพร้อมแล้ว องคฺติ ด้วยองค์ ท. จหิ ๖ อิมเหติ โข เหล่านี้ แล อุปสมปาเทตพฺพํ พึงให้อุปสมบท, นิสสัย อ.นิสสัย (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น ทาทพฺโพ พึงให้, สามเณโร อ.สามเณร (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น อุปฐาเปตพฺโพ พึงให้อุปฐาก.

กัณห์ปักษ์ ๕

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๖ แม้อื่นอีก ไม่พึงให้อุปสมบท ไม่พึงให้นิสสัย ไม่พึงใช้สามเณรอุปฐาก คือ

อปเรหิปี ภิกขเว จหังเกติ / สมณนาคเตน ภิกขุณา / น อุปสมปาเทตพฺพํ, / น นิสสัย ทาทพฺโพ, / น สามเณโร อุปฐาเปตพฺโพ.

ภิกขเว ดูก่อนภิกษุ ท. ภิกขุณา อันภิกษุ สมณนาคเตน ผู้มาตามพร้อมแล้ว องคฺติ ด้วยองค์ ท. จหิ ๖ อปเรหิปี แม้อื่นอีก น อุปสมปาเทตพฺพํ ไม่พึงให้อุปสมบท, นิสสัย อ.นิสสัย (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น น ทาทพฺโพ ไม่พึงให้, สามเณโร อ.สามเณร (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น น อุปฐาเปตพฺโพ ไม่พึงให้อุปฐาก (อิตฺติ) คือ

๑. ไม่สามารถพยาบาลเอง หรือใช้ให้ผู้อื่นพยาบาลอันเตवासิกหรือสัทธิวิหาริกผู้เป็นไข้

น ปฏฺวิโล โหติ / อนฺเตวาสี วา / สัทธิวิหารี วา คิลานํ / อุปฺฐาตุ วา / อุปฺฐาเปตุ วา,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกษุ นั้น ปฏฺวิโล เป็นผู้สามารถ อุปฺฐาตุ วา เพื่ออันอุปฐาก หรือ (อณฺณํ บุคฺคํ) อุปฺฐาเปตุ วา หรือว่า เพื่ออัน- ยังบุคคล อื่น -ให้อุปฐาก อนฺเตวาสี วา ซึ่งอันเตवासิก หรือ สัทธิวิหารี วา หรือว่า ซึ่งสัทธิวิหาริก คิลานํ ผู้เจ็บไข้ โหติ ย่อมเป็น น หามิได้,

๒. ไม่สามารถระงับเองหรือใช้ให้ผู้อื่นช่วยระงับความกระสัน

อนภฺริตี วูปกาเสตุ วา / วูปกาสาเปตุ วา,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกษุ นั้น (ปฏฺวิโล) เป็นผู้สามารถ วูปกาเสตุ วา เพื่ออันสงบระงับ หรือ (อณฺณํ บุคฺคํ) วูปกาเสตุ วา หรือว่า เพื่ออัน- ยังบุคคล อื่น -ให้สงบระงับ อนภฺริตี ซึ่งความไม่ยินดี (โหติ) ย่อมเป็น (น) หามิได้,

๓. ไม่สามารถบรรเทาเองหรือใช้ให้ผู้อื่นช่วยบรรเทาความเบื่อหน่ายที่เกิดขึ้นโดยธรรม

อุปฺปนฺนํ กุกฺกัจจํ / ธมฺมโต วิโนเทตุ วา / วิโนทาเปตุ วา,

๑ สี่.เท. อยฺ ปาโจ น ทิสฺสติ, เอวฺมฺปริปี.

(โส ภิกขุ) อ.ภิกษุ นั้น (ปฎิพโล) เป็นผู้สามารถ วิโนเทตุ วา เพื่ออันบรรเทา หรือ วา (อณณํ ปุคคลํ) วิโนทาเปตุ วา หรือว่า เพื่ออัน- ยังบุคคล อื่น -ให้บรรเทา กุกกุจจํ ซึ่งความเปื้อนหนาย อุปปนํ อันเกิดขึ้นแล้ว รมมโต โดยธรรม (โหติ) ย่อมเป็น (น) หามิได้,

๔. ไม่รู้จักอาบัติ

อาบัติดี น ชานาติ,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกษุ นั้น น ชานาติ ย่อมไม่รู้ อาบัติดี ซึ่งอาบัติ,

๕. ไม่รู้จักวิธีออกจากอาบัติ

อาปัตติยา วุฏฐานํ น ชานาติ,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกษุ นั้น น ชานาติ ย่อมไม่รู้ วุฏฐานํ ซึ่งการออก อาปัตติยา จากอาบัติ,

๖. มีพรรษาหย่อน ๑๐

อุททสวสโส โหติ.

(โส ภิกขุ) อ.ภิกษุ นั้น อุททสวสโส เป็นผู้ที่มีพรรษา ๑๐ อันหย่อน โหติ ย่อมเป็น.

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๖ เหล่านี้แล ไม่พึงให้อุปสมบท ไม่พึงให้นิสสัย ไม่พึงใช้ สามเณรอุปัฏฐาก (๙)

อิมหิ โข ภิกขเว จหังเกหิ / สมณนาคเตน ภิกขุณา / น อุปสมปาเทตพพํ, / น นิสสัย ทาทพโพ, / น สามเณโร อุปฐาเปตพโพ. (๙)

ภิกขเว ดูก่อนภิกษุ ท. ภิกขุณา อันภิกษุ สมณนาคเตน ผู้มาตามพร้อมแล้ว จหังเกหิ ด้วยองค์ ท. จหิ ๖ อิมหิ โข เหล่านี้ แล น อุปสมปาเทตพพํ ไม่พึงให้อุปสมบท, นิสสัย อ.นิสสัย (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น น ทาทพโพ ไม่พึงให้, สามเณโร อ.สามเณร (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น น อุปฐาเปตพโพ ไม่พึงให้อุปฐาก.

สูกกปักษ์ ๕

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๖ พึงให้อุปสมบท พึงให้นิสสัย พึงใช้สามเณรอุปัฏฐาก คือ

จหิ ภิกขเว จหังเกหิ / สมณนาคเตน ภิกขุณา อุปสมปาเทตพพํ, / นิสสัย ทาทพโพ, / สามเณโร อุปฐาเปตพโพ.

ภิกขเว ดูก่อนภิกษุ ท. ภิกขุณา อันภิกษุ สมณนาคเตน ผู้มาตามพร้อมแล้ว จหังเกหิ ด้วยองค์ ท. จหิ ๖ อุปสมปาเทตพพํ พึงให้อุปสมบท, นิสสัย อ.นิสสัย (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น ทาทพโพ พึงให้, สามเณโร อ.สามเณร (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น อุปฐาเปตพโพ พึงให้อุปฐาก (อิตติ) คือ

๑. สามารถพยาบาลเอง หรือใช้ให้ผู้พยาบาลอันเตวาสิกหรือสัทธีวาริกผู้เป็นไข้

ปฎิพโล โหติ / อนเตวาสี วา / สัทธีวารี วา คิลานํ / อุปฐาตุ วา / อุปฐาเปตุ วา,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกษุ นั้น ปฎิพโล เป็นผู้สามารถ อุปฐาตุ วา เพื่ออันอุปัฏฐาก หรือ (อณณํ ปุคคลํ) อุปฐาเปตุ วา หรือว่า เพื่ออัน- ยังบุคคล อื่น -ให้อุปฐาก อนเตวาสี วา ซึ่งอันเตวาสิก หรือ สัทธีวารี วา หรือว่า ซึ่งสัทธีวาริก คิลานํ ผู้เจ็บไข้ โหติ ย่อมเป็น,

๒. สามารถระงับเองหรือใช้ให้ผู้อื่นช่วยระงับความกระสัน

อนภริตี วูปกาเสตุ์ วา / วูปกาสาเปตุ์ วา,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกขุ นั้น (ปฎิพโล) เป็นผู้สามารถ วูปกาเสตุ์ วา เพื่ออันระงับ หรือ (อณณํ ปุคฺคลํ) วูปกาสาเปตุ์ วา หรือว่า เพื่ออัน- ยังบุคคลอื่น -ให้ระงับ อนภริตี ซึ่งความไม่ยินดี (โหติ) ย่อมเป็น,

๓. สามารถบรรเทาเองหรือใช้ให้ผู้อื่นช่วยบรรเทาความเบื่อหน่ายที่เกิดขึ้นโดยธรรม

อุปปนฺนํ กุกกุจฺจํ / ธมฺมโต วิโนเทตุ์ วา / วิโนทาเปตุ์ วา,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกขุนั้น (ปฎิพโล) เป็นผู้สามารถ วิโนเทตุ์ วา เพื่ออันบรรเทา หรือ (อณณํ ปุคฺคลํ) วิโนทาเปตุ์ วา หรือว่า เพื่ออัน- ยังบุคคลอื่น -ให้บรรเทา กุกกุจฺจํ ซึ่งความเบื่อหน่าย อุปปนฺนํ อันเกิดขึ้นแล้ว ธมฺมโต โดยธรรม (โหติ ย่อมเป็น),

๔. รู้จักอาบัติ

อาปตฺตี ชานาติ,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกขุนั้น ชานาติ ย่อมรู้ อาปตฺตี ซึ่งอาบัติ,

๕. รู้จักวิธีออกจากอาบัติ

อาปตฺติยา วุฏฺฐานํ ชานาติ,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกขุนั้น ชานาติ ย่อมรู้ วุฏฺฐานํ ซึ่งการออก อาปตฺติยา จากอาบัติ,

๖. มีพรรษาครบ ๑๐ หรือมีพรรษาเกิน ๑๐

ทสวสฺโส วา โหติ อติเรกทสวสฺโส วา.

(โส ภิกขุ) อ.ภิกขุ นั้น ทสวสฺโส วา เป็นผู้ที่มีพรรษา ๑๐ หรือ อติเรกทสวสฺโส วา หรือว่า เป็นผู้ที่มีพรรษาเกินกว่า ๑๐ โหติ ย่อมเป็น.

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๖ เหล่านี้แล พึงให้อุปสมบท พึงให้นิสสัย พึงใช้สามเณร อุปัฏฐาก (๑๐)

อิเมหิ โข ภิกขเว ฉหฺงเคหิ / สมณฺนาคเตน ภิกขุณา อุปสมปาเทตพฺพํ, / นิสฺสโย ทาทพฺโพ, / สามเณโร อุปฏฺฐาเปตพฺโพ. (๑๐)

ภิกขเว ดูก่อนภิกษุ ท. ภิกขุณา อันภิกษุ สมณฺนาคเตน ผู้มาตามพร้อมแล้ว องฺเคหิ ด้วยองค์ ท. ฉหิ ๖ อิเมหิ โข เหล่านี้ แล อุปสมปาเทตพฺพํ พึงให้อุปสมบท, นิสฺสโย อ.นิสสัย (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น ทาทพฺโพ พึงให้, สามเณโร อ.สามเณร (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น อุปฏฺฐาเปตพฺโพ พึงให้อุปัฏฐาก.

กัณ्हปิกษ์ ๖

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๖ แม้อีก ไม่พึงให้อุปสมบท ไม่พึงให้นิสสัย ไม่พึงใช้สามเณรอุปัฏฐาก คือ

อปเรหิปี ภิกขเว ฉหฺงเคหิ / สมณฺนาคเตน ภิกขุณา / น อุปสมปาเทตพฺพํ, / น นิสฺสโย ทาทพฺโพ, / น สามเณโร อุปฏฺฐาเปตพฺโพ.

ภิกขเว ดูก่อนภิกษุ ท. ภิกขุณา อันภิกษุ สมณนาคเตน ผู้มาตามพร้อมแล้ว องฺเคติ ด้วยองค์ ท. ฉติ ๖
 อปเรหิปี แม้อันอื่น น อุปสมปาเทตพพ ไม่พึงให้อุปสมบท, นิสสโย อ.นิสสัย (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น
 น ทาทพฺโพ ไม่พึงให้, สามเณโร อ.สามเณร (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น น อุปฺปจฺจาเปตพฺโพ ไม่พึงให้อุปฺปจฺจก
 (อิตติ) คือ

๑. ไม่สามารถฝึกปรืออันเตवासิกหรือสัทธิวิหาริกในอภิสมจาริกาสิกขา

น ปฏฺวิโล โหติ / อนฺเตวาสี วา / สหฺธิวิหารี วา / อภิสมจาริกาย สิกฺขาย สิกฺขาเปตุํ,
 (โส ภิกฺขุ) อ.ภิกษุ นั้น ปฏฺวิโล เป็นผู้สามารถ อนฺเตวาสี วา สหฺธิวิหารี วา สิกฺขาเปตุํ เพื่ออัน-
 ยังอันเตवासิก หรือ หรือว่า ยังสัทธิวิหาริก -ให้ศึกษา สิกฺขาย ในสิกขา อภิสมจาริกาย อันเป็นอภิสมจาร โหติ
 ย่อมเป็น น หามิได้,

๒. ไม่สามารถแนะนำในอาทิพรหมจริยาสิกขา

อาทิพรหมจริยกาย สิกฺขาย วิเนตุํ,
 (โส ภิกฺขุ) อ.ภิกษุ นั้น (ปฏฺวิโล) เป็นผู้สามารถ วิเนตุํ เพื่ออันแนะนำ สิกฺขาย ในสิกขา อาทิพรหมจริยกาย
 อันเป็นอาทิพรหมจรรย์ (โหติ) ย่อมเป็น (น) หามิได้,

๓. ไม่สามารถแนะนำในอภิธรรม

อภิธมฺเม วิเนตุํ,
 (โส ภิกฺขุ) อ.ภิกษุ นั้น (ปฏฺวิโล) เป็นผู้สามารถ วิเนตุํ เพื่ออันแนะนำ อภิธมฺเม ในอภิธรรม (โหติ) ย่อมเป็น
 (น) หามิได้,

๔. ไม่สามารถแนะนำในอภิวินัย

อภิวินเย วิเนตุํ,
 (โส ภิกฺขุ) อ.ภิกษุ นั้น (ปฏฺวิโล) เป็นผู้สามารถ วิเนตุํ เพื่ออันแนะนำ อภิวินเย ในอภิวินัย (โหติ) ย่อมเป็น
 (น) หามิได้,

๕. ไม่สามารถเปลื้องความเห็นผิดอันเกิดขึ้นได้โดยธรรม

อุปฺปนฺนํ ทิฏฺฐิจฺฉตฺตํ / ธมฺมโต วิเวเจตุํ,
 (โส ภิกฺขุ) อ.ภิกษุ นั้น (ปฏฺวิโล) เป็นผู้สามารถ วิเวเจตุํ เพื่ออันเปลื้อง ทิฏฺฐิจฺฉตฺตํ ซึ่งทิฏฐิ อุปฺปนฺนํ อันเกิด
 ขึ้นแล้ว ธมฺมโต โดยธรรม (โหติ) ย่อมเป็น (น) หามิได้,

๖. มีพรรษาหย่อน ๑๐

อุนทสวสฺโส โหติ.

(โส ภิกฺขุ) อ.ภิกษุ นั้น อุนทสวสฺโส เป็นผู้ที่มีพรรษา ๑๐ อันหย่อน โหติ ย่อมเป็น.

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๖ เหล่านี้แล ไม่พึงให้อุปสมบท ไม่พึงให้นิสสัย ไม่พึงใช้
 สามเณรอุปฺปจฺจก (๑๑)

อิเมหิ โข ภิกขเว ฉหฺงเคติ / สมณนาคเตน ภิกขุณา / น อุปสมปาเทตพพ, / น นิสสโย
 ทาทพฺโพ, / น สามเณโร อุปฺปจฺจาเปตพฺโพ. (๑๑)

ภิกขเว ดูก่อนภิกษุ ท. ภิกขุณา อันภิกษุ สมณนาคเตน ผู้มาตามพร้อมแล้ว องเคหิ ด้วยองค์ ท. จหิ ๖ อิมหิ โข เหล่านี้ แล น อุปสมปาเทตพฺพํ ไม่พึงให้อุปสมบท, นิสสโย อ.นิสสัย (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น น ทาตพฺพโ ไม่พึงให้, สามเณโร อ.สามเณร (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น น อุปฺปจฺจาเปตพฺพโ ไม่พึงให้อุปฐาก.

สุกกปัฏ ๖

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๖ พึงให้อุปสมบท พึงให้นิสสัย พึงใช้สามเณรอุปฐาก คือ

จหิ ภิกขเว องเคหิ / สมณนาคเตน ภิกขุณา อุปสมปาเทตพฺพํ, / นิสสโย ทาตพฺพโ, / สามเณโร อุปฺปจฺจาเปตพฺพโ.

ภิกขเว ดูก่อนภิกษุ ท. ภิกขุณา อันภิกษุ สมณนาคเตน ผู้มาตามพร้อมแล้ว องเคหิ ด้วยองค์ ท. จหิ ๖ อุปสมปาเทตพฺพํ พึงให้อุปสมบท, นิสสโย อ.นิสสัย (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น ทาตพฺพโ พึงให้, สามเณโร อ.สามเณร (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น อุปฺปจฺจาเปตพฺพโ พึงให้อุปฐาก (อิติ) คือ

๑. สามารถฝึกปรืออันเตวาสิกหรือสัทธวิहारิกในอภิสมาจาริกาสึกขา

ปฏฺวิโล โหติ / อนฺเตวาสี วา / สทฺธวิหารี วา / อภิสมาจาริกาย สิกฺขาย สิกฺขาเปตุํ,
(โส ภิกฺขุ) อ.ภิกษุ นั้น ปฏฺวิโล เป็นผู้สามารถ อนฺเตวาสี วา สทฺธวิหารี วา สิกฺขาเปตุํ เพื่ออัน- ยังอันเตวาสิก หรือ หรือว่า ยังสัทธวิहारิก -ให้ศึกษา สิกฺขาย ในสิกขา อภิสมาจาริกาย อันเป็นอภิสมาจาร โหติ ย่อมเป็น,

๒. สามารถแนะนำในอาทิพรหมจริยิกาสึกขา

อาทิพรหมจริยิกาย สิกฺขาย วิเนตุํ,
(โส ภิกฺขุ) อ.ภิกษุ นั้น (ปฏฺวิโล) เป็นผู้สามารถ วิเนตุํ เพื่ออันแนะนำ สิกฺขาย ในสิกขา อาทิพรหมจริยิกาย อันเป็นอาทิพรหมจรรย์ (โหติ) ย่อมเป็น,

๓. สามารถแนะนำในอิทธิกรรม

อิทธิมเม วิเนตุํ,
(โส ภิกฺขุ) อ.ภิกษุ นั้น (ปฏฺวิโล) เป็นผู้สามารถ วิเนตุํ เพื่ออันแนะนำ อิทธิมเม ในอิทธิกรรม (โหติ) ย่อมเป็น,

๔. สามารถแนะนำในอิวิวินัย

อิวิวินเย วิเนตุํ,
(โส ภิกฺขุ) อ.ภิกษุ นั้น (ปฏฺวิโล) เป็นผู้สามารถ วิเนตุํ เพื่ออันแนะนำ อิวิวินเย ในอิวิวินัย (โหติ) ย่อมเป็น,

๕. สามารถเปลื้องความเห็นผิดอันเกิดขึ้นได้โดยธรรม

อุปปนฺนํ ทิฏฺฐิจฺฉตฺตํ / ธมฺมโต วิเวเจตุํ,
(โส ภิกฺขุ) อ.ภิกษุ นั้น (ปฏฺวิโล) เป็นผู้สามารถ วิเวเจตุํ เพื่ออันเปลื้อง ทิฏฺฐิจฺฉตฺตํ ซึ่งทิฏฐิ อุปปนฺนํ อันเกิดขึ้นแล้ว ธมฺมโต โดยธรรม (โหติ) ย่อมเป็น,

๖. มีพรรษาครบ ๑๐ หรือมีพรรษาเกิน ๑๐

ทสวสโส วา โหติ / อติเรกทสวสโส วา.

(โส ภิกขุ) อ.ภิกขุ นั้น ทสวสโส วา เป็นผู้ที่มีพรรษา ๑๐ หรือ อติเรกทสวสโส วา หรือว่า เป็นผู้ที่มีพรรษาเกินกว่า ๑๐ โหติ ย่อมเป็น.

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๖ เหล่านี้แล พึงให้อุปสมบท พึงให้นิสสัย พึงใช้สามเณรอุปฐาก (๑๒)

อิเมหิ โข ภิกขเว ฉหังเกหิ / สมณนาคเตน ภิกขุณา อุปสมปาเทตพพ, / นิสสโย ทาทพโพ, / สามเณโร อุปฐาเปตพโพ. (๑๒)

ภิกขเว ดูก่อนภิกษุ ท. ภิกขุณา อันภิกษุ สมณนาคเตน ผู้มาตามพร้อมแล้ว องฺเกหิ ด้วยองค์ ท. ฉหิ ๖ อิเมหิ โข เหล่านี้ แล อุปสมปาเทตพพ พึงให้อุปสมบท, นิสสโย อ.นิสสัย (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น ทาทพโพ พึงให้, สามเณโร อ.สามเณร (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น อุปฐาเปตพโพ พึงให้อุปฐาก.

กัณห์ปักษ์ ๗

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๖ แม้อื่นอีก ไม่พึงให้อุปสมบท ไม่พึงให้นิสสัย ไม่พึงใช้สามเณรอุปฐาก คือ

อปเรหิปี ภิกขเว ฉหังเกหิ / สมณนาคเตน ภิกขุณา / น อุปสมปาเทตพพ, / น นิสสโย ทาทพโพ, / น สามเณโร อุปฐาเปตพโพ.

ภิกขเว ดูก่อนภิกษุ ท. ภิกขุณา อันภิกษุ สมณนาคเตน ผู้มาตามพร้อมแล้ว องฺเกหิ ด้วยองค์ ท. ฉหิ ๖ อปเรหิปี แม้อื่นอีก น อุปสมปาเทตพพ ไม่พึงให้อุปสมบท, นิสสโย อ.นิสสัย (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น น ทาทพโพ ไม่พึงให้, สามเณโร อ.สามเณร (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น น อุปฐาเปตพโพ ไม่พึงให้อุปฐาก (อิตติ) คือ

๑. ไม่รู้จักอาบัติ

อาปตติ น ขานาติ.

(โส ภิกขุ) อ.ภิกษุ นั้น น ขานาติ ย่อมไม่รู้ อาปตติ ซึ่งอาบัติ,

๒. ไม่รู้จักอนาบัติ

อนาปตติ น ขานาติ,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกษุ นั้น น ขานาติ ย่อมไม่รู้ อนาปตติ ซึ่งอนาบัติ,

๓. ไม่รู้จักอาบัติเบา

ลหุกัม อาปตติ น ขานาติ,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกษุ นั้น น ขานาติ ย่อมไม่รู้ อาปตติ ซึ่งอาบัติ ลหุกัม อันเบา,

๔. ไม่รู้จักอาบัติหนัก

ครุยกัม อาปตติ น ขานาติ,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกษุ นั้น น ขานาติ ย่อมไม่รู้ อาปตติ ซึ่งอาบัติ ครุยกัม อันหนัก,

๕. จำปาติโมกข์ทั้งสองโดยพิสดารไม่ได้ดี จำแนกไม่ได้ดี ไม่คล่องแคล่วดี วินิจฉัยโดยสุตตะ โดยอนุพยัญชนะไม่ได้ดี

อุภยานิ โข ปนสฺส / ปาติโมกฺขานิ / วิตถาเรน น สุวาคทานิ โหนติ / น สุวิจฺจิตานิ / น สุปฺปวตฺตานิ / น สุวิจฺจิตานิ / สุตฺตโส อนุพยัญชนโส,

ปน ก็ ปาติโมกฺขานิ อ.ปาติโมกข์ ท. อุภยานิ โข ทั้งสอง แล อสฺส (ภิกฺขุโน) ของภิกฺขุ นั้น สุวาคทานิ เป็นของมาแล้วด้วยดี วิตถาเรน โดยพิสดาร โหนติ ย่อมเป็น น หามิได้ สุวิจฺจิตานิ เป็นของอันตนจำแนกแล้วด้วยดี (โหนติ) ย่อมเป็น น หามิได้ สุปฺปวตฺตานิ เป็นของเป็นไปด้วยดี (โหนติ) ย่อมเป็น น หามิได้ สุวิจฺจิตานิ เป็นของอันตนวินิจฉัยแล้วด้วยดี สุตฺตโส โดยสุตตะ (มาติกา) อนุพยัญชนโส โดยอนุพยัญชนะ (วิภังค์) (โหนติ) ย่อมเป็น น หามิได้,

๖. มีพรรษาหย่อน ๑๐

อุทสวสฺโส โหติ.

(โส ภิกฺขุ) อ.ภิกฺขุ นั้น อุทสวสฺโส เป็นผู้ที่มีพรรษา ๑๐ อันหย่อน โหติ ย่อมเป็น.

ภิกฺขุทั้งหลาย ภิกฺขุผู้ประกอบด้วยองค์ ๖ เหล่านี้แล ไม่พึงให้อุปสมบท ไม่พึงให้นิสสัย ไม่พึงใช้สามเณรอุปฐาก (๑๓)

อิมฺเหิ โข ภิกฺขเว จฺหฺงเคฺหิ / สมฺนํนาคเตน ภิกฺขุณา / น อุปสมฺปาเทตพฺพํ, / น นิสฺสโย ทาทพฺโพ, / น สามเณโร อุปฐาเปตพฺโพ. (๑๓)

ภิกฺขเว ดูก่อนภิกฺขุ ท. ภิกฺขุณา อันภิกฺขุ สมฺนํนาคเตน ผู้มาตามพร้อมแล้ว จฺหฺงเคฺหิ ด้วยองค์ ท. อิมฺเหิ โข เหล่านี้ แล น อุปสมฺปาเทตพฺพํ ไม่พึงให้อุปสมบท, นิสฺสโย อ.นิสสัย (เตน ภิกฺขุณา) อันภิกฺขุ นั้น น ทาทพฺโพ ไม่พึงให้, สามเณโร อ.สามเณร (เตน ภิกฺขุณา) อันภิกฺขุ นั้น น อุปฐาเปตพฺโพ ไม่พึงให้อุปฐาก.

สูกกปักร์ ๗

ภิกฺขุทั้งหลาย ภิกฺขุผู้ประกอบด้วยองค์ ๖ พึงให้อุปสมบท พึงให้นิสสัย พึงใช้สามเณรอุปฐาก คือ

ฉฺหิ ภิกฺขเว จฺหฺงเคฺหิ / สมฺนํนาคเตน ภิกฺขุณา อุปสมฺปาเทตพฺพํ, / นิสฺสโย ทาทพฺโพ, / สามเณโร อุปฐาเปตพฺโพ.

ภิกฺขเว ดูก่อนภิกฺขุ ท. ภิกฺขุณา อันภิกฺขุ สมฺนํนาคเตน ผู้มาตามพร้อมแล้ว จฺหฺงเคฺหิ ด้วยองค์ ท. ฉฺหิ ๖ อุปสมฺปาเทตพฺพํ พึงให้อุปสมบท, นิสฺสโย อ.นิสสัย (เตน ภิกฺขุณา) อันภิกฺขุ นั้น ทาทพฺโพ พึงให้, สามเณโร อ.สามเณร (เตน ภิกฺขุณา) อันภิกฺขุ นั้น อุปฐาเปตพฺโพ พึงให้อุปฐาก (อิตฺติ) คือ

๑. รู้จักอาบัติ

อาปตฺติ ชานาติ,

(โส ภิกฺขุ) อ.ภิกฺขุ นั้น ชานาติ ย่อมรู้ อาปตฺติ ซึ่งอาบัติ,

๒. รู้จักอนาบัติ

อนาปตฺติ ชานาติ,

(โส ภิกฺขุ) อ.ภิกฺขุ นั้น ชานาติ ย่อมรู้ อนาปตฺติ ซึ่งอนาบัติ,

๓. รู้จักอาบัติเบา

ลหุกัม อาปตตี ขานาติ,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกขุ นั้น ขานาติ ย่อมรู้ อาปตตี ซึ่งอาบัติ ลหุกัม อันเบา,

๔. รู้จักอาบัติหนัก

ครุยกัม อาปตตี ขานาติ,

(โส ภิกขุ) อ.ภิกขุ นั้น ขานาติ ย่อมรู้ อาปตตี ซึ่งอาบัติ ครุยกัม อันหนัก,

๕. จำปาติโมกข์ทั้งสองโดยพิสดารได้ดี จำแนกได้ดี คล่องแคล่วดี วินิจฉัยโดยสุตตะโดยอนุพยัญชนะได้ดี

อุภยานิ โข ปนสส / ปาติโมกขานิ / วิตถาเรน สวาคทานิ โหนติ / สุวิมุตตานิ
สุปปวตตานิ / สุวินิจฉิตานิ สุตตโส อนุพยัญชนโส,

ปน ก็ ปาติโมกขานิ อ.ปาติโมกข์ ท. อุภยานิ โข ทั้งสอง แล อสส (ภิกขุโน) ของภิกขุ นั้น สวาคทานิ เป็นของมาแล้วด้วยดี วิตถาเรน โดยพิสดาร โหนติ ย่อมเป็น, สุวิมุตตานิ เป็นของอันตนจำแนกแล้วด้วยดี (โหนติ) ย่อมเป็น, สุปปวตตานิ เป็นของเป็นไปด้วยดี (โหนติ) ย่อมเป็น, สุวินิจฉิตานิ เป็นของอันตนวินิจฉัยแล้วด้วยดี สุตตโส โดยสุตตะ (มาติกา) อนุพยัญชนโส โดยอนุพยัญชนะ (วิภังค์) (โหนติ) ย่อมเป็น,

๖. มีพรรษาครบ ๑๐ หรือมีพรรษาเกิน ๑๐

ทสวสโส วา โหติ / อติเรกทสวสโส วา.

(โส ภิกขุ) อ.ภิกขุ นั้น ทสวสโส วา เป็นผู้ที่มีพรรษา ๑๐ หรือ อติเรกทสวสโส วา หรือว่า เป็นผู้ที่มีพรรษาเกินกว่า ๑๐ โหติ ย่อมเป็น.

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๖ เหล่านี้แล พึงให้อุปสมบท พึงให้นิสสัย พึงใช้สามเณร
อุปัฏฐาก (๑๔)

อิเมหิ โข ภิกขเว ฉหุเคหิ / สมณนาคเตน ภิกขุณา อุปสมปาเทตพพ, / นิสสโย
ทาทพโพ, / สามเณโร อุปฐาเปตพโพติ. (๑๔)

ภิกขเว ดูก่อนภิกษุ ท. ภิกขุณา อันภิกษุ สมณนาคเตน ผู้มาตามพร้อมแล้ว องเคหิ ด้วยองค์ ท. ฉหิ ๖
อิเมหิ โข เหล่านี้ แล อุปสมปาเทตพพ พึงให้อุปสมบท, นิสสโย อ.นิสสัย (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น ทาทพโพ
พึงให้, สามเณโร อ.สามเณร (เตน ภิกขุณา) อันภิกษุ นั้น อุปฐาเปตพโพ พึงให้อุปฐาก อิติ ดังนี้.

อุปสัมปาเทตพพณกัม ๑๔ หมวด จบ

อุปสมปาเทตพพณกัจจทสวาโร นิฏฐิต.

อุปสมปาเทตพพณกัจจทสวาโร อ.วาระ ๑๔ แห่งหมวด ๖ ของภิกษุผู้ควรให้อุปสมบท นิฏฐิต จบแล้ว.

อรรถกถา

พึงทราบวินิจฉัยในฉักกะทั้งหลาย ดังนี้ อุทสวัสสบท เป็นข้อพิเศษ บทนั้นปรับอาบัติในทุก ๆ
หมวด คำที่เหลือพึงทราบตามนัยที่กล่าวแล้วนั้นแล

บทกิริยาภิตกัและอาขยาต

บทกิริยา	คำแปล	บทกิริยา	คำแปล
อุปสมปาเทตพพิ	พึงให้อุปสมบท	ชานาติ	ยอมรู้
ทาทพโพ	พึงให้	โหนติ	ยอมมี, ย่อมเป็น
อุปฐาเปตโพ	พึงให้อุปฐาก	นิมฺจิติ	จบแล้ว
โหติ	ยอมมี, ย่อมเป็น		